

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

MAGISTERSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2016–2018

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Jana Turková

**Vybrané projekty realizované v oblasti životního prostředí
a jejich provázanost na potřeby environmentálního
vzdělávání dospělých**

Praha 2018

Vedoucí diplomové práce: Doc. PhDr. Jaroslav Veteška, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

MASTER COMBINED (PART TIME) STUDIES

2016-2018

DIPLOMA THESIS

Jana Turkova

**Selected projects implemented in the field of environment
and their interaction with the needs in environmental
education for adult learners**

Prague 2018

The Diploma Thesis Work Supervisor: Doc. PhDr. Jaroslav Veteška, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne: 29. ledna 2018

Jana Turková

Poděkování

Děkuji panu Doc. PhDr. Jaroslavu Veteškovi, Ph.D. a paní Ing. Ivetě Válkové, za velmi užitečnou metodickou pomoc, její cenné rady a vstřícnost.

Anotace

Diplomová práce se zabývá potřebami environmentálního vzdělávání a osvěty, které vycházejí zejména z legislativních požadavků. Soustřeďuje se na edukační podporu projektů vztažených k této problematice, které se úzce dotýkají počátečního i dalšího vzdělávání. Poukazuje na vztah environmentálního vzdělávání a celoživotního učení. Zaměřuje se také na environmentální projekty podporující vědu, výzkum, vývoj, inovace a udržitelný rozvoj. Informuje o možnostech financování těchto projektů. V kazuistické studii je zpracována analýza podpory v oblasti medializace a propagace projektu čisté mobility, včetně podpory automobilového průmyslu a uváděním vozidel s alternativním pohonem na trh. Součástí studie je kvantitativní průzkum provedený formou dotazníkového šetření. Cílem šetření je zjišťování dostatečnosti medializace a propagace tohoto projektu, vnímání osvěty, poradenství, podmínek a motivace pro koupi vozidla s alternativním pohonem.

Klíčová slova

Celoživotní učení, čistá mobilita, ekologie, elektromobilita, environmentální osvěta, environmentální poradenství, environmentální vzdělávání, vzdělávání dospělých, udržitelný rozvoj, životní prostředí.

Annotation

This diploma thesis deals with the environmental education needs and awareness which correspondent to legislative directives. It focuses on educational support for the projects related to this issue and are closely attached to initial and further education. It points out the relation between environmental education and lifelong learning. It also focuses on environmental projects supporting science, research, development, innovation and sustainable development. It informs about the possibilities of financing these projects. The case study deals with the analysis of the media promotion and enhances the importance of a clean mobility project, including an insight into an automotive industry and the launch of alternative-drive vehicles. Another part of the study is a quantitative survey based on the questionnaire. The aim of the survey is to determine the sufficient impact of the media and to promote the core scope of this project, the perception and awareness, consulting services, conditions and motivation for purchasing an alternative-drive vehicle.

Keywords

Adult education, clean mobility, ecology, electromobility, environment, environmental awareness, environmental consulting, environmental education, lifelong learning, sustainable development.

ÚVOD.....	9
TEORETICKÁ ČÁST	12
1 NÁSTROJE PRO PODPORU PROJEKTŮ A JEJICH PROVÁZANOST S POTŘEBAMI ENVIRONMENTÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ.....	12
1.1 Řízení environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty	12
1.2 Strategické dokumenty	15
1.3 Kontextové dokumenty.....	18
1.4 Spolupráce s nestátními subjekty.....	21
2 VZDĚLÁVÁNÍ K UDRŽITELNÉMU ROZVOJI	23
2.1 Udržitelný rozvoj v oblasti environmentálního vzdělávání	23
2.2 Místní agenda 21.....	26
3 VZTAH ENVIRONMENTÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ A CELOŽIVOTNÍHO UČENÍ.....	28
3.1 Environmentální vzdělávání zaměřené na další vzdělávání ve Slovenské republice, jeho vztah k celoživotnímu učení a udržitelnému rozvoji	31
4 VYBRANÉ ENVIRONMENTÁLNÍ PROJEKTY PROVÁZANÉ NA EDUKAČNÍ PODPORU	33
4.1 Elektronický informační systém „Poradme.se.cz“	33
4.2 Environmentální občanské poradenství	34
4.3 Ekocentra a Ekoporadny	34
4.3.1 Ekocentra	35
4.3.2 Ekoporadny	35
4.3.3 Centrum inovací a rozvoje	36
4.4 Nové technologie, věda a výzkum, vývoj, inovace, udržitelný rozvoj	39
4.4.1 CENIA – věda a výzkum	39
4.4.2 Environmentální techniky a technologie.....	40
4.5 Projekty ve vztahu k oblasti vzdělávání pro udržitelný rozvoj	41
5 FINANCOVÁNÍ PROJEKTŮ ENVIRONMENTÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ.....	42
5.1 Státní fond životního prostředí	43
5.2 Fondy EU – strukturální fondy	44
5.3 Dotace pro průmysl, výzkum a vývoj	44
PRAKTICKÁ ČÁST	46

6 KAZUISTICKÁ STUDIE – ANALÝZA PODPORY V OBLASTI MEDIALIZACE A PROPAGACE PROJEKTU ČISTÉ MOBILITY	46
6.1 Obecné informace o konceptu čisté mobility.....	46
6.1.1 Historie elektromobility	46
6.1.2 Čistá mobilita v ČR.....	47
6.2 Strategické dokumenty	48
6.2.1 Národní program snižování emisí České republiky	48
6.2.2 Národní akční plán čisté mobility	49
6.2.3 Memorandum o budoucnosti automobilového průmyslu v České republice	50
6.3 Projekty osvěty a vzdělávání v oblasti „čisté mobility“	52
6.3.1 EKOMOB	53
6.3.2 Projekt města Liberce „Lepší přístup, delší život“	54
6.3.3 Udržitelná městská mobilita.....	55
6.3.4 SMART CITY	56
6.3.5 Akademie městské mobility	59
6.4 Národní programy v oblasti vědy a výzkumu	61
6.5 Motivační prvky pro koupi vozidla s alternativním pohonem	62
6.6 Potřeby vzdělávání ve společnosti ŠKODA AUTO ve vztahu k E-mobilitě	64
6.6.1 Vize společnosti k problematice E-mobility	66
6.6.2 Strategie 2025 společnosti ŠKODA AUTO	66
6.6.3 Zpráva trvale udržitelného rozvoje	67
6.6.4 Vzdělávání ve ŠKODA AUTO	69
6.6.5 Další vzdělávání pro potřeby E-mobility	73
6.7 Elektromobilita ve světě	74
7 KVANTITATIVNÍ PRŮZKUM.....	76
7.1 Kvantitativní průzkum	76
8 VYHODNOCENÍ ŠETŘENÍ.....	78
ZÁVĚR	100
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	105
SEZNAM ZKRATEK	111
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	114
SEZNAM PŘÍLOH.....	117

ÚVOD

Environmentální vzdělávání je nezbytné pro proces vytváření ekologické kultury a neustálého zlepšování stavu životního prostředí. Trendy environmentálního vzdělávání jsou zejména ovlivňovány globalizací světa a světovým vývojem. Jsou závislé na uvědomění si společenskoekonomických podmínek, ve kterých vzdělávání probíhá, včetně způsobu vzájemné provázanosti vztahů mezi člověkem, společnostmi a přírodou.

Problematika stavu životního prostředí v České republice je řešena a korigována v souladu s legislativními požadavky. Hlavním cílem je zajistit zdravé a kvalitní životní prostředí pro občany žijící v České republice, přispět k efektivnímu využívání veškerých zdrojů a minimalizovat negativní dopady lidské činnosti na životní prostředí. K tomuto cíli může dopomoci předání dostatečného množství informací, dostatečná vzdělanost a výchova obyvatel, které povedou ke změně myšlení tak, aby měli obyvatelé možnost změnit své chování ve prospěch životního prostředí a udržitelného rozvoje.

Zajištění kvalitního a zdravého životního prostředí pro člověka se úzce dotýká i kvality ovzduší a jeho vztahu s dopravou. Světovým trendem se stává náhrada automobilů s benzínovými a naftovými motory automobily s alternativním pohonem. V návaznosti na tento trend vznikají projekty vedoucí ke zlepšení mobility ve městech a rozvoji nemotorové dopravy. Tyto projekty a opatření z nich vycházející jsou řízeny státem. Pro splnění cílů vyplývajících z opatření je potřeba zajištění dostatečné podpory pro oblasti vzdělávání a osvěty. Jedná se nejen o podporu dalšího vzdělávání, ale proniká již do vzdělávání počátečního. Důraz je kladen na podporu vědy, výzkumu a inovací. Veškeré tyto aktivity jsou prováděny v souladu s principy udržitelného rozvoje, které se tendenčně prolínají celou problematikou environmentálního vzdělávání.

Toto téma diplomové práce si autorka zvolila, nejenom protože v této oblasti pracuje, ale i z důvodu jejího osobního zájmu na stavu životního prostředí. Andragogický přínos práce shledává v monitoringu způsobů řízení a ukázek vlastních

realizací dalšího vzdělávání v environmentální oblasti. Za andragogicky významné považuje nejenom pozitivní dopad environmentálního vzdělávání na změnu myšlení, postojů a přístupu společnosti k životnímu prostředí ale i uvědomění si potřeby celoživotního učení, které je úzce provázané s principy udržitelného rozvoje.

Cílem předložené diplomové práce je analýza postojů občanů k projektu čisté mobility. Koncept projektu „čistá mobilita“ zastřešuje další dílčí projekty vedoucí ke změně přístupu občanů k dopravě, která má výrazný vliv na kvalitu životního prostředí a zdraví obyvatel. Čistou mobilitu lze také chápat jako přesun z místa A do místa B tím neekologičtější způsobem, který je komfortní, ale také co nejméně zatěžuje životní prostředí: pěší chůze, jízdní kolo, veřejná a městská hromadná doprava, elektromobil a jiné formy individuální dopravy s nízkými emisemi, bike-sharing, car-sharing atd.

Autorka je přesvědčena, že je nutné přistoupit k řešení otázky zdrojů znečišťování ovzduší. Domnívá se, že jedním z nejdůležitějších nástrojů k řešení těchto otázek je vzdělávání, jehož součástí je i vzdělávání dospělých a pokazuje na potřeby jeho cílené podpory nejenom ze strany státu, ale i ze strany soukromých subjektů. Současně poukazuje na skutečnost, že vzdělávání a osvěta v této oblasti jsou celosvětovým trendem a jeho význam ve světě dlouhodobě vzrůstá.

Diplomová práce je členěna na dva hlavní oddíly.

Teoretická část je zaměřena na řízení environmentálního vzdělávání, výchovu a osvětu a environmentální poradenství. Environmentální vzdělávání je zakotveno v naší legislativě a vychází zejména z požadavků Evropské unie. Je řízeno nejen strategickými, ale i kontextovými dokumenty. Vedle státního sektoru patří mezi poskytovatele vzdělávání i komerční sektor a nestátní nezávislé organizace. Autorka současně poukazuje na úzký vztah tohoto vzdělávání k udržitelnému rozvoji, na který je v současnosti kladen důraz a stává se světovým trendem.

Vzdělávání je nedílně provázané s potřebami celoživotního učení. Požadavky na celoživotní učení vyplývají i z projektů zaměřených na vzdělávání v oblasti životního prostředí. Vybrané projekty jsou součástí diplomové práce.

Jedná se o projekty jak vzdělávacího charakteru, tak projekty, ze kterých vychází potřeba vzdělávání. Zde se jedná zejména o podporu vzdělávání v oblasti vědy a výzkumu, vývoje, inovací a udržitelného rozvoje. Závěr teoretické části věnovala autorka možnostem financování projektů vztažených k environmentálnímu vzdělávání.

V praktické části je zpracována kazuistická studie zaměřená na analýzu podpory v oblasti medializace a propagace čisté mobility, jejíž součástí je kvantitativní průzkum.

V úvodu této části autorka uvede základní informace k historii elektromobility a vysvětlení pojmu čistá mobilita. Rozvoj čisté mobility vyplývá z celosvětových požadavků na zlepšení kvality ovzduší. Plnění těchto požadavků je podporováno a následně medializováno osvětovými projekty. Do těchto projektů se kromě státního sektoru aktivně zapojují soukromé subjekty a další např. neziskové organizace. Jejich cílem jsou osvětově informační kampaně v otázkách životního prostředí, kvality ovzduší a předcházení vzniku dopadů na prostředí, ve kterém žijeme prostřednictvím environmentálně zodpovědného chování a jednání. Jedná se zejména o projekty podporující nemotorovou dopravu, pěší mobilitu, sdílenou přepravu, využití vozidel s alternativním pohonem atd. Nedílnou součástí jsou i projekty vztažené k podpoře vědy, výzkumu, nových technologií a inovací. Všechny tyto projekty jsou řízeny v souladu s principy udržitelného rozvoje. Autorka u některých vybraných projektů uvede příklady dobré praxe.

Autorka podrobněji poukazuje na jeden z možných způsobů vedoucí ke zlepšení životního prostředí v oblasti ovzduší, a to náhradu benzinových a naftových pohonů vozidly s alternativním pohonem. Tato problematika je cíleně řešena ze strany státu a vychází ze zákonných požadavků, které jsou rozpracovány v dalších strategických dokumentech. Významným dokumentem v této oblasti je „Národní akční plán čisté mobility“. V těchto dokumentech jsou zakotveny i požadavky na potřebu neustálého vzdělávání a osvěty. Diplomová práce se také zaměřuje na motivační prvky pro koupi vozidel s alternativními pohony, zejména na elektromobilitu. Zabývá se dostatečností informovanosti obyvatel a propagaci čisté mobility v této oblasti.

Autorka závěrem poukáže na potřebu rozvoje vzdělávání v automobilovém průmyslu.

TEORETICKÁ ČÁST

1 NÁSTROJE PRO PODPORU PROJEKTŮ A JEJICH PROVÁZANOST S POTŘEBAMI ENVIRONMENTÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

1.1 Řízení environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty

Environmentální vzdělávání je nezbytným nástrojem v procesu vytváření ekologické kultury a celoživotního učení. Zahrnuje všechny věkové skupiny, bez ohledu na vzdělání. Lze ho také definovat jako celoživotní proces vytvářející ekologickou kulturu.

Hlavním úkolem environmentální výchovy je systematické působení na mladou generaci (včetně dětí předškolního věku) za účelem přijetí hodnot a jednání nezbytného pro ochranu a péči o životní prostředí.

Úkoly environmentální osvěty jsou zejména v rovině informativní a jsou zaměřeny na dospělou populaci a obecně na veřejnost.

Trendy environmentálního vzdělávání jsou zvláště ovlivňovány globalizací světa a světovým vývojem. Jsou závislé na uvědomění si společenskoekonomických podmínek, ve kterých vzdělávání probíhá, včetně způsobu vzájemné provázanosti.

Veteška v odborné literatuře uvádí: „*Environmentální (ekologická) výchova – je formálním či neformálním působením na populaci, jež zprostředkovává informace o vzájemných vztazích systému člověk – společnost – příroda. Napomáhá tak k ochraně životního prostředí a dalšímu udržitelnému životu na naší planetě. S ekologickou oblastí úzce souvisí činnost spolků zahrádkářů, mykologů, myslivců, rybářů, včelařů aj., ale také pěstitelů cizokrajných rostlin (kaktusů, sukulentů, citrusů,*

bonsají, epifytních rostlin, orchidejí) a chovatelů (domácích i cizokrajných živočichů). Právě chovatelství je velmi rozšířenou oblastí zájmů.“¹

Koncepci trendů v oblasti **environmentálního vzdělávání** řeší Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty ČR (EVVO) prostřednictvím svého akčního plánu. Jeho hlavním cílem je neustálé zvyšování povědomí a znalosti obyvatel o životním prostředí, s hlavním důrazem na prevenci a hledání preventivních nástrojů na ochranu životního prostředí. Ministerstvo životního prostředí (MŽP) vytvořilo program „Národní síť EVVO“, který koncepčně zajišťuje poskytování EVVO v celorepublikové působnosti a od roku 2005 je toto vzdělávání podporováno ze strany Evropských strukturálních fondů. Evropské strukturální fondy jsou také prostředkem podpory tohoto typu vzdělávání ze strany Evropské unie.

Základním předpokladem podpory vzdělávání zaměřeného na ekologickou výchovu je zajištění dostatečných zdrojů. Lze konstatovat, že Státní program EVVO v České republice vychází z platných právních norem, vládních usnesení, novelizované Státní politiky životního prostředí, mezinárodních závazků, kterými je Česká republika vázána, a z předpisů Evropské unie. Environmentální vzdělávání je jak v ČR, tak v zemích Evropské unie vnímáno velice variabilně.

Činčera uvádí: *„Environmentální výchova se navíc nevyvíjela všude stejně, často i v rámci jedné země existuje vedle sebe více různých pojetí a názvů. I přes různost jednotlivých pojetí můžeme environmentální výchovu definovat pomocí následujícího schématu:“²*

¹ VETEŠKA, J. *Přehled andragogiky*. 1. vyd. Praha. Portál, 2016, s.130. ISBN 978-80-262-1026-9

² ČINČERA, J. *Environmentální výchova: efektivní strategie*. 1. vyd. Praha: Agentura Koniklec, 2013, s. 16. ISBN 978-80-904141-1-2.

Obrázek 1: Cíle environmentální výchovy

Zdroj: ČINČERA, J. *Environmentální výchova: efektivní strategie*. 1. vyd. Praha: Agentura Koniklec, 2013, ISBN 978-80-904141-1-2.

Legislativní opatření jsou směřována zejména k osobní odpovědnosti každého občana. Cílem těchto opatření je změna myšlení a vztahu k životnímu prostředí. Občané by se měli aktivně zajímat o stav a vývoj prostředí, ve kterém žijí. Snahou je predikovat důsledky jednání občanů tak, aby kvalita a úroveň životního prostředí byla zachována i pro budoucí generace. Souhrnně můžeme konstatovat, že **vzdělávání v oblasti environmentu** vytváří ekologickou kulturu a proces celoživotního učení je jeho preventivním nástrojem. Výchovu lze charakterizovat jako formu systematického působení na mladou generaci a osvětu zejména jako informativní se zaměřením na dospělou populaci a celkově na širokou veřejnost. Cílovou skupinou je každý občan, bez ohledu na vzdělání a věk.

Výsledek působení environmentálního vzdělávání se projeví až v dlouhodobém horizontu. Jeho efektivita je sledována v minimálních investicích na odstranění vzniklých škod na životním prostředí a zdraví obyvatel. Z těchto důvodů je nutné propojení pečlivosti, systematickosti, soustavnosti, trpělivosti a tvořivého přístupu.

1.2 Strategické dokumenty

Problematika environmentálního vzdělávání je zakotvována v legislativě a prochází neustálým vývojem.

Základním a výchozím dokumentem pro oblast environmentálního vzdělávání je „**Zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí**“. Požadavky vyplývající z tohoto zákona jsou rozpracovány v dalších strategických dokumentech.

V souladu s požadavky Evropské unie, směrnicí č. 90/313/EHS, o svobodě přístupu k informacím o životním prostředí, byla do zákona č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, implementována povinnost MŽP vedoucí ke spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) a dalšími orgány podporovat osvětu, výchovu a vzdělávání široké veřejnosti v oblasti ochrany životního prostředí se zaměřením na výchovu dětí a mládeže. Mezi nejnovější dokumenty v gesci MŠMT patří školský zákon, který ekologickou výchovu řadí mezi základní cíle vzdělávání. V oblasti environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty je významným aktem dohoda resortů Ministerstva životního prostředí a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, jejichž cílem je spolupracovat při přípravě vzdělávacích materiálů a těžit z nabídek organizací, které jsou pod záštitou těchto ministerstev.

K dalším strategickým dokumentům autorka řadí „**Státní politiku životního prostředí ČR 2012–2020**“, která vymezuje realizaci efektivní ochrany životního prostředí v České republice do roku 2020. Jejím hlavním cílem je zajistit zdravé a kvalitní životní prostředí pro občany žijící v České republice, přispět k efektivnímu využívání veškerých zdrojů a minimalizovat negativní dopady lidské činnosti na životní prostředí, včetně dopadů přesahujících hranice státu, a přispět tak ke zlepšování kvality života v Evropě i celém světě. Tento dokument stanovuje požadavek na zpracování „**Státního programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a environmentálního poradenství na léta 2016–2025**“ (dále **Státní program**), který je klíčový pro oblast environmentální výchovy v České republice. Cílem je rozvoj kompetencí potřebných pro environmentálně odpovědné jednání, tedy jednání, které je v dané situaci a daných možnostech co nepříznivější pro současný i budoucí stav

životního prostředí. Státní program podporuje rozvoj EVVO komplexně v celé šíři témat. Mezi klíčová témata bylo zařazeno i téma v oblasti změny klimatu. Do realizace Státního programu jsou vedle orgánů státní správy zapojeny také kraje, obce, města, školy, neziskové organizace, vzdělávací instituce atd.

Dokument Státní program sumarizuje problematiku vynaložených prostředků vůči vyhodnocení pozitivního vlivu na životní prostředí následovně: „*Vzdělávání patří mezi tři hlavní priority vlády při sestavování státního rozpočtu, proto je důležitá i finanční podpora programu, samozřejmě v mezích možností státního rozpočtu. Státní program EVVO ČR sice vyžaduje ekonomickou podporu realizace, ovšem vynaložené prostředky se nepochybně projeví ve významných ekonomických úsporách investic nezbytných pro nápravy poškozeného životního prostředí i zdraví obyvatel a pravděpodobně budou mít dopad i na růst HDP. Je zaměřen na hlavní cílové skupiny, tj. na pracovníky veřejné správy, děti a mládež, podnikatelský sektor a na veřejnost a napomáhá jejich vzájemnému působení. Při propojení činností jednotlivých resortů vzniká platforma otevřené svobodné spolupráce mezi státní správou, samosprávou, veřejnoprávními institucemi, ziskovým i neziskovým sektorem, s perspektivou dosáhnout harmonického stavu v co nejbližším časovém horizontu, kdy lidé aktivně uplatňují principy (trvale) udržitelného rozvoje pro zdravý vývoj lidské populace. **EVVO bude v 21. století hrát v celosvětovém měřítku stále významnější úlohu.** Vznikl mezinárodní program UNESCO *Vzdělání pro třetí tisíciletí*, v němž environmentální vzdělávání a výchova zaujímá významnou úlohu. Státní program EVVO ČR se odvolává na několik základních dokumentů souvisejících s členstvím České republiky v OECD a se statutem České republiky jako asociované země EU.“³*

Toto konstatování potvrzuje i Činčera ve své publikaci, kde uvádí: „*Programy EVVO jsou realizovány širokou škálou subjektů, zahrnující školy (školní program EVVO, školní projekty, vyučovací hodiny atd.), střediska ekologické výchovy, orgány veřejné správy (např. správy chráněných území), mimoškolní organizace (domy dětí*

³ Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice [on-line]. © 2000 [cit. 2017-10-28]. Dostupné z: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/strategie_dokumenty_evvo_cr/\\$FILE/OEV-OVO_SP%20EVVO-20081105.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/strategie_dokumenty_evvo_cr/$FILE/OEV-OVO_SP%20EVVO-20081105.pdf)

a mládeže, volnočasová hnutí) či komerční subjekty. Programy také mohou vznikat spontánně na komunitní úrovni, kdy jsou zpravidla zaštitěny místním občanským sdružením.“⁴

Z dokumentu vyplývá, že populace České republiky je v současnosti nedostatečně informována o principech (trvale) udržitelného rozvoje a není ani dostatečně připravena na uplatňování v praxi.

Cílem environmentálního poradenství (EP) je poskytování odborných a kvalifikovaných rad a doporučení veřejnosti, popularizování výsledků vědy a výzkumu dosažených v oblasti životního prostředí a ovlivňování myšlení veřejnosti ve smyslu udržitelného rozvoje. Ekoporadenství bylo v minulosti chápáno jako součást EVVO. Jeho rozvoj ho povýšil na samostatný nástroj politiky životního prostředí.

Tématikou vlivů na životní prostředí a EVVO se nedílně zabývá „**Zákon č. 17/1992 Sb. o životním prostředí**“, který definuje:

EVVO: „*Výchova, osvěta a vzdělávání se provádějí tak, aby vedly k myšlení a jednání, které je v souladu s principem trvale udržitelného rozvoje, k vědomí odpovědnosti za udržení kvality životního prostředí a jeho jednotlivých složek a k úctě k životu ve všech jeho formách.*“⁵

Udržitelný rozvoj: „*Trvale udržitelný rozvoj společnosti je takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby, a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystému.*“⁶

⁴ ČINČERA, J. *Environmentální výchova: efektivní strategie*. 1. vyd. Praha: Agentura Koniklec, 2013, s. 37. ISBN 978-80-904141-1-2.

⁵ Zákon č. 17 ze dne 5. prosince 1991, o životním prostředí. In: *Sbírka zákonů České republiky částka 4*. Dostupné z http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=17/1992&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

⁶ Zákon č. 17 ze dne 5. prosince 1991, o životním prostředí. In: *Sbírka zákonů České republiky částka 4*. Dostupné z http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=17/1992&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

K dalším strategickým dokumentům autorka řadí „**Zákon č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí ČR**“. Státní fond životního prostředí České republiky je specificky zaměřenou institucí, která je významným finančním zdrojem při ochraně a zlepšování stavu životního prostředí. Je jedním ze základních ekonomických nástrojů pro plnění závazků vyplývajících z mezinárodních úmluv o ochraně životního prostředí, závazků vyplývajících ze členství v Evropské unii a Státní politiky životního prostředí.

Koncepce „**Místní Agenda 21 v ČR 2012–2020**“ tvoří národní systémový rámec pro koordinovanou podporu a rozvoj aktivit na národní a municipální úrovni. Vytváří optimální podmínky k udržitelnému rozvoji. Je nástrojem pro zlepšování kvality veřejné správy, strategického řízení, zapojování veřejnosti a budování místního partnerství s cílem podpořit systematický postup k udržitelnému rozvoji na místní či regionální úrovni. Koncepce je rozpracována v Akčním plánu.

1.3 Kontextové dokumenty

V návaznosti na strategii celoživotního učení byly na úrovni EU vytvořeny dokumenty specificky zaměřené na podporu celoživotního učení. Jedná se například o dokument, který vydala v říjnu 2000 Evropská komise v Lisabonu „**Memorandum o celoživotním učení**“. Jak uvádí dokument Strategie celoživotního učení ČR, toto Memorandum identifikuje šest problematických okruhů k široké a otevřené diskuzi:

- nové základní dovednosti pro všechny,
- více investic do lidských zdrojů,
- inovovat vyučování a učení,
- oceňovat učení,
- přehodnotit poradenství,
- přiblížit učení domovu.

Tyto okruhy jsou vzájemně provázány a vzhledem k tomu, že se zde prolínají všechny formy vzdělávání, je zde viditelný **vliv celoživotního učení**. Je zde také ponechána značná variabilita a možnost volby metod a forem vzdělávání.

K dalším nejvýznamnějším dokumentům můžeme řadit:

„Strategie celoživotního učení ČR“

V tomto dokumentu je popsána důležitost podpory rozvoje lidského potenciálu. Jako jeden ze základních faktorů trvale udržitelného hospodářského růstu znalostních ekonomik se objevuje na předních místech strategických dokumentů ČR. Z hlediska celoživotního učení mají tyto dokumenty buď kontextový charakter, tzn., že se věnují obecnějším otázkám společenského a ekonomického rozvoje, trhu práce a lidských zdrojů, nebo jsou přímo zaměřeny na otázky vzdělávání. Jako základní pilíř rozvoje celoživotního učení je pak v těchto dokumentech vnímána vzdělávací soustava. Některé z nich reagují také přímo na iniciativy EU.

„**Strategie udržitelného rozvoje ČR**“ (2005), je zastřešujícím dokumentem, který klade velký důraz na vzdělávání, celoživotní učení, výzkum a vývoj a harmonické propojení environmentálního, ekonomického a sociálního pilíře rozvoje společnosti.

Dokument specifikuje zaměření své strategie vůči environmentálnímu vzdělávání: „*Specificky pro oblast environmentálního vzdělávání byl v roce 2000 přijat **Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty ČR.***“

Státní program obsahuje východiska, cíle a nástroje ve 4 klíčových oblastech:

- *veřejná správa,*
- *děti, mládež a pedagogičtí a odborní pracovníci,*
- *environmentální vzdělávání a osvěta v podnikové sféře,*
- *informace, osvěta a poradenství pro veřejnost.*

Uskutečňuje se prostřednictvím periodicky přijímaných akčních plánů.⁷

Další dokument „**Strategie vzdělávání pro udržitelný rozvoj** (2007) udává hlavní strategické linie pro implementaci principů udržitelného rozvoje v rámci vzdělávací

⁷ *Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice* [on-line]. © 2000 [cit. 2017-10-28]. Dostupné z: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/strategieke_dokumenty_evvo_cr/\\$FILE/OEV-OVO_SP%20EVVO-20081105.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/strategieke_dokumenty_evvo_cr/$FILE/OEV-OVO_SP%20EVVO-20081105.pdf)

soustavy ČR i v rámci celoživotního učení. Strategie je jedním z východisek pro tvorbu vzdělávacích programů, pro tvorbu témat dotačních politik a je inspirací pro spolupráci vzdělávacích institucí na lokální i regionální úrovni.“⁸

Tento dokument vyhodnocuje environmentální pilíř udržitelného rozvoje jako relativně mladý a uvádí, že vzhledem k mladosti nedošlo doposud k dostatečnému zakotvení důležitých environmentálních znalostí do povědomí občanů. Shrnuje tuto problematiku následovně: „Nedostatečné znalosti a dovednosti především u starších generací pak vedou k rozhodování, které nezohledňuje environmentální faktory. Navíc tím nedochází k přenášení environmentálních zkušeností v rodinách na mladší generace. Důsledkem je pak i nízká environmentální konkurenceschopnost domácích podniků. Nepostačující environmentální znalosti a dovednosti jsou rovněž příčinou, proč průmysl a hospodářství České republiky jen málo využívají relativně otevřeného mezinárodního trhu pro vývoj, výrobu a vývoz environmentálních technologií a pro inovace v této oblasti.“⁹

„Souhrnně lze konstatovat, že další vzdělávání není v ČR dostatečně využíváno jako cesta k překonávání problémů na trhu práce a v profesní kariéře jednotlivců. Naopak rozdíly založené počátečním vzděláváním se v průběhu života dále prohlubují. Nebyly zatím nastartovány procesy, které by zaostávání populace ČR oproti EU v účasti na dalším vzdělávání snížily“¹⁰.

Dokument MŠMT „Národní program rozvoje vzdělávání v České republice – Bílá kniha“ formuluje mimo jiné i myšlenková východiska, obecné záměry a rozvojové programy, které jsou rozhodující pro další vývoj vzdělávání v několika následujících letech. Je zde zmínka o environmentálním vzdělávání a výchově, kdy společně se Státním programem EVVO budou začleněny do státního, rámcových a školních

⁸ Strategie vzdělávání pro udržitelný rozvoj České republiky (2008–2015) [on-line]. © 2008 [cit. 2017-12-28]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/strategie_vzdelavani

⁹ Strategie vzdělávání pro udržitelný rozvoj České republiky (2008–2015) [on-line]. © 2008 [cit. 2017-12-28]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/strategie_vzdelavani

¹⁰ Strategie vzdělávání pro udržitelný rozvoj České republiky (2008–2015) [on-line]. © 2008 [cit. 2017-12-28]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/strategie_vzdelavani

vzdělávacích programů ve významu udržitelného rozvoje vzdělávání, výchovy a osvěty ustanovené v Metodickém pokynu MŠMT.

1.4 Spolupráce s nestátními subjekty

Klíčovou institucí v oblasti životního prostředí se stalo v roce 1990 Ministerstvo životního prostředí, ve kterém je samostatně vyčleněna část zaměřená na vzdělávání, výchovu a osvětu a také na kooperaci s neziskovými organizacemi. Pod jeho správu je zařazena **Česká agentura pro životní prostředí-CENIA**, dříve Český ekologický ústav, který informuje a zajišťuje významné ekologické aktivity.

Společnost CENIA uvádí tři základní směry ve své působnosti, které jsou navzájem propojeny:

- „poskytování informací a vzdělávání formou přednášek, školení, odborné literatury, masmédií a multimédií, tištěných i elektronických informačních zdrojů
- vytvoření kladného citového vztahu k okolnímu prostředí účastí na společných akcích nebo vlastní zájmovou činností
- zprostředkování dovedností, které jsou přínosné pro udržitelný způsob života, což je praktická činnost v ochraně životního prostředí, zpočátku pod odborným vedením, posléze aktivní zapojení do uskutečňování konkrétních projektů apod.“¹¹

Společnost CENIA současně uvádí: „Dlouhodobé a systematické fungování environmentálního vzdělávání je výsledkem společného úsilí státních institucí, odborných organizací a nestátních neziskových organizací (NNO). Podpora systému environmentálního vzdělávání je zajišťována především formou potřebných legislativních norem a diferencovaných finančních zdrojů, rozvíjením metodik a témat a komunikací s veřejností nebo funkčními sítěmi školicích středisek.“¹²

¹¹ CENIA. *O environmentálním vzdělávání, výchově a osvětě* [on-line]. © 2017 [cit. 2017-12-27]. Dostupné z: <http://www1.cenia.cz/www/evvo/o-evvo>

¹² CENIA. *O environmentálním vzdělávání, výchově a osvětě* [on-line]. © 2017 [cit. 2017-12-27]. Dostupné z: <http://www1.cenia.cz/www/evvo/o-evvo>

Vyjma státního sektoru a jimi zřízených organizací patří mezi **hlavní poskytovatele environmentálního poradenství**:

- komerční sektor – specializovaní jednotlivci nebo firmy,
- neziskový sektor – specializované nestátní neziskové organizace,
- vybrané odborné vědecké instituce a vysoké školy,
- vybrané kulturně vzdělávací a zdravotnické instituce,
- specializované sdělovací prostředky.

Podnikatelské subjekty se zaměřují převážně na specializované poradenství v rámci své podnikatelské činnosti týkající se přímo oblasti jejich profesního oboru.

Nestátní neziskové organizace se zabývají nejen veřejností nejžádanějším obecným environmentálním poradenstvím na úrovni zprostředkování a poskytování odborných informací na území celé ČR, ale rovněž poradenstvím asistenčním, systémovým atp. v závislosti na poptávce. Na popud nestátních neziskových organizací vzniklo mnoho středisek ekologické výchovy. Veřejnost má také k dispozici webový portál environmentálního poradenství MŽP k získání hledaných kontaktů, dat, rad a informací.

K nejstarším střediskům patří **Agentura Koniklec**, která poskytuje veřejnosti informace o životním prostředí a podporuje jejich poskytování veřejnou správou. Dále se věnuje projektům ekologické výchovy nejen pro děti a mládež, ale i vzdělávání pro dospělé, zejména politiků a úředníků. Nedílně se zaměřuje na poradenství a asistenci v životních situacích souvisejících s ochranou životního prostředí.

Zelený kruh je asociace 27 významných ekologických nevládních organizací působících v České republice. Současně poskytuje pravidelný informační servis z oblasti ochrany životního prostředí dalším 58 organizacím. Jejich zaměřením není pouze ekologie, ale také se ve spolupráci s nevládními organizacemi mimo jejich členskou základnu věnují rozvojové problematice, ochraně klimatu, podmínkám pro existenci a financování nevládních neziskových organizací či transparentnímu financování ze strukturálních fondů.

2 VZDĚLÁVÁNÍ K UDRŽITELNÉMU ROZVOJI

Udržitelným rozvojem rozumíme takový rozvoj, který zabezpečuje potřeby současné společnosti, aniž by omezoval možnost budoucích generací naplňovat jejich vlastní potřeby. O udržitelnosti můžeme hovořit jedině tehdy, pokud je ekonomický rozvoj uplatňován s ohledem na sociální a kulturní dopady s respektem k limitům životního prostředí, které jsou dány nezměnitelnou skutečností, že Země je jen jedna a její zdroje nejsou nevyčerpatelné a nezničitelné. Všechny tři pilíře (ekonomický, sociální, environmentální) by měly v ideálním případě být v rovnováze. Na místní úrovni je jistě třeba hledět například na zaměstnanost, možnosti a přístupnost vzdělání, zajištění práv menšin, spravedlnost a bezpečnost, dopady dopravy, nakládání s odpady, surovinami a vodou, znečištění ovzduší či stav okolní přírody.

2.1 Udržitelný rozvoj v oblasti environmentálního vzdělávání

Dokument „**Národní strategie vzdělávání k udržitelnému rozvoji**“ uvádí:

„V České republice se koncepcí vzdělávání pro udržitelný rozvoj zabývá kromě Pracovní skupiny pro tvorbu Strategie vzdělávání pro udržitelný rozvoj Rady vlády pro udržitelný rozvoj také Meziřesortní pracovní skupina Environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO) při Ministerstvu životního prostředí (MŽP), Rada vlády pro udržitelný rozvoj, veřejná správa, vzdělávací instituce a neziskové organizace. Česká republika je aktivním účastníkem mezinárodních jednání v této oblasti.

Česká republika přijala, stejně jako ostatní země, jejichž delegace se účastnily jednání ve Vilniusu, závazek vytvořit do podzimu 2007 svoji národní strategii vzdělávání pro udržitelný rozvoj.“¹³

Koncepčně tuto strategii řeší následný dokument z ní vycházející, a to „Strategie vzdělávání pro udržitelný rozvoj České republiky pro léta 2008–2015“, který aplikuje základní principy a témata udržitelného rozvoje do všech úrovní a typů vzdělávání.

¹³ PRACOVNÍ SKUPINA RADY VLÁDY PRO UDRŽITELNÝ ROZVOJ. Národní strategie vzdělávání k udržitelnému rozvoji. Praha: 2007

Stále větší význam má v tomto případě vztah souvislostí mezi ekonomickými, sociálními a environmentálními aspekty rozvoje společnosti. Tento dokument nebyl aktualizován.

V současnosti je na úrovni vlády ČR projednáván dokument **Strategie „Česká republika 2030“**, který je výsledkem aktualizace stávajícího Strategického rámce udržitelného rozvoje z roku 2010 a širokého participativního procesu, který probíhal od září 2015 a byl koordinován Oddělením pro udržitelný rozvoj Úřadu vlády České republiky, s podpůrnou rolí expertní sítě Rady vlády pro udržitelný rozvoj a jejích výborů. Tento dokument definuje principy a vize udržitelného rozvoje ČR.

Tyto vize stanovují 6 klíčových oblastí:

- Lidé a společnost,
- Hospodářský model,
- Odolné ekosystémy,
- Obce a regiony,
- Globální rozvoj,
- Dobré vládnutí.

Autorka se blíže zaměřila na první ze šesti klíčových oblastí, a to **Lidé a společnost**. Dokument tuto oblast specifikuje takto:

„1. Lidé a společnost – soudržná společnost vzdělaných, odpovědných a aktivních obyvatel.

Česká republika má univerzální systém sociální ochrany, nízké celkové příjmové nerovnosti, stabilní systém veřejného školství, dobrou úroveň vzdělanosti a výborně dostupnou kvalitní zdravotní péči. Klesá nezaměstnanost, roste však podíl dlouhodobě nezaměstnaných. Ohrožení chudobou je ale u některých skupin vysoké, přetrvávají genderové nerovnosti, socioekonomické zázemí studentů determinuje výsledky vzdělávání, lidé žijí déle, ale zdraví je ovlivněno socioekonomickými podmínkami. Rozvoj budou významně ovlivňovat trendy demografického stárnutí, postupující robotizace a digitalizace.

Do roku 2030 je navrženo navýšení investic do prevence a zdravotní gramotnosti, posílení podpory vzdělavatelů jako nositelů změny, udržení zaměstnanosti prostřednictvím rozvoje zelené a stříbrné ekonomiky a zvýšené zapojení dosud málo zastoupených skupin na trhu práce.

Cíle jsou stanoveny pro oblasti: Rodina a komunita, Práce, Nerovnosti, Vzdělávání, Zdraví a Kultura“¹⁴

K dalším dokumentům vztahujícím se k udržitelnému rozvoji autorka řadí **Zákon č. 17/1992 Sb. o životním prostředí**, který definuje udržitelný rozvoj: *„Trvale udržitelný rozvoj společnosti je takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby, a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystému.“¹⁵*

V environmentálním vzdělávání se neustále objevuje vztah k trvale udržitelnému rozvoji. Základní rozdíl mezi EVVO a vzděláváním pro udržitelný rozvoj poměrně jasně definují na oficiálních informačních a metodických stránkách MŽP a MŠMT, zaměřených na environmentální vzdělávání a vzdělávání pro udržitelný rozvoj (dále VUR) takto: *„Komplexní pojem zahrnující vzájemně propojené environmentální, ekonomické a sociální otázky a vyjadřuje tím jak odlišnost, tak i provázanost EVVO a VUR. V ohnisku EVVO jsou ekologické a environmentální otázky (samozřejmě, že se však přitom EVVO dotýká řady společenských a technických souvislostí), zatímco VUR je zacílen výhradně na interakci mezi životním prostředím a rozvojem lidské společnosti, resp. mezi životním prostředím, ekonomikou a sociálními otázkami a zdůrazňuje tak mezioborovost (vzhledem k tomu, že jde o interakci, mají však všechna témata VUR více či méně výrazný ekologický aspekt a v tomto smyslu souvisejí s EVVO). Evropská strategie dále upřesňuje tento vztah takto: VUR rozšiřuje pojem*

¹⁴ FORS. *Strategie „Česká republika 2030“* [on-line] © 2017 [cit. 2017-10-14]. Dostupné z: <http://www.fors.cz/cile-udrzitelneho-rozvoje-sdgs/strategicky-ramec-ceska-republika-2030/#.WhrnwLpFyM9>

¹⁵ Zákon č. 17 ze dne 5. prosince 1991, o životním prostředí. In: *Sbírka zákonů České republiky částka 4.* Dostupné z http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=17/1992&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

*environmentálního vzdělávání, které stále více řeší širokou škálu témat v oblasti rozvoje. Environmentální vzdělávání by se proto mělo rozvíjet a doplňovat o jiné oblasti vzdělávání, a to integrujícím způsobem směřujícím ke vzdělávání pro udržitelný rozvoj.*¹⁶

2.2 Místní agenda 21

Dokument Místní Agenda 21 (MA21) vychází z dokumentu **Agenda 21**, který byl přijat na summitu OSN v Rio de Janeiro v roce 1992. Jedná se o globální strategický a akční plán světového společenství, který stanovuje konkrétní kroky směrem k udržitelnému rozvoji.

Místní Agenda 21 je členěna do deseti tematických oblastí:

- Správa věcí veřejných a územní rozvoj
- Kvalitní životní prostředí
- Udržitelná spotřeba a výroba
- Doprava a mobilita
- Zdraví obyvatel
- Místní ekonomika a podnikání
- Vzdělávání a výchova
- Kultura a místní tradice
- Sociální prostředí v obci
- Globální odpovědnost

V ČR se MA21 začala uplatňovat od roku 1997 díky finanční podpoře zahraničních projektů nevládních organizací. V současné době je metodicky podporována Ministerstvem životního prostředí a Českou informační agenturou životního prostředí – CENIA.

Jedná se o nástroj pro realizaci udržitelného rozvoje na místní a regionální úrovni a nastavuje procesy v oblasti ekonomické, sociální i environmentální tak, aby nebyly

¹⁶ VZDĚLÁVÁNÍ PRO UDRŽITELNÝ ROZVOJ. *Co je VUR* [on-line]. © 2015 [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: <http://www.vur.cz/cojevur/>

ve vzájemném rozporu. Součástí MA21 jsou strategické plánování a řízení, zapojení odborné i laické veřejnosti do plánování a rozhodování např. v oblastech životního prostředí, dopravy, zdraví, sociálního prostředí, veřejných věcí a územního rozvoje, globální odpovědnosti a nedílnou součástí je i oblast vzdělávání.

Dokument vybízí vlády k podpoře základních environmentálních aktivit, zlepšení životního prostředí pro děti, k rozšíření vzdělávacích možností a podnícení spolupráce škol a místních zdravotních zařízení, současně je také zaměřena na aktivity realizované na regionální či místní úrovni.

MA21 je, jak uvádí Ing. Jan Kříž, „*Místní agenda 21 je dobrovolný nástroj ke zlepšování kvality veřejné správy, strategického řízení, zapojování veřejnosti a budování místního partnerství, s cílem podpořit systematický postup k udržitelnému rozvoji na místní či regionální úrovni.*“¹⁷

V roce 2006 MA21 zařadilo Ministerstvo vnitra mezi oficiální metody zvyšování kvality ve veřejné správě, spolu s dalšími metodami (např. benchmarking nebo Balanced Scorecard).

Meziresortní spolupráce je nejen v rámci Rady vlády pro udržitelný rozvoj, pracovních skupin MA21, ale i např. v oblasti Smart Cities, kde dochází k meziresortní spolupráci vládních institucí, a to Ministerstva pro místní rozvoj (MMR), Ministerstva průmyslu a obchodu (MPO), Ministerstva dopravy (MD) a MŽP.

¹⁷ MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Místní Agenda 21 šance pro kvalitní veřejnou správu*. Praha, 2016, 4 s.

3 VZTAH ENVIRONMENTÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ A CELOŽIVOTNÍHO UČENÍ

Autorka poukazuje na úzké propojení environmentálního vzdělávání s potřebami celoživotního učení. Požadavky na celoživotní učení vyplývají i z projektů zaměřených na vzdělávání v oblasti životního prostředí. Environmentální vzdělávání je vztažené na celou lidskou populaci, od nejmenších až po nejstarší, a můžeme tak hovořit o celoživotním procesu. Průcha a Veteška definují celoživotní učení / vzdělávání následovně:

„Veškeré účelné formalizované i neformální činnosti související s učením, které se průběžně realizují s cílem dosáhnout zdokonalení znalostí, dovedností a odborných předpokladů. V ideálním případě představuje nepřetržitý proces, který předpokládá komplementaritu a prolínání uvedených forem učení v průběhu celého života. V současnosti zřejmá preference pojmu celoživotní učení na úkor pojmu vzdělávání je výrazem toho, že zodpovědnost za získávání a rozvíjení schopností a dovedností, znalostí a kompetencí je přenesena na jednotlivce. Celoživotní učení lze členit do dvou základních etap, které jsou označovány jako počáteční vzdělávání a další vzdělávání.“¹⁸

Jak autorka uvedla, environmentální vzdělávání dospělých je úzce provázané na nutnost zajištění celoživotního učení.

Celoživotní učení dělíme na dvě části:

Počáteční vzdělávání probíhá v mladém věku a lze ho ukončit kdykoliv po splnění povinné školní docházky, je členěno následovně:

- základní vzdělávání,
- střední vzdělávání,
- terciální vzdělávání.

¹⁸ PRŮCHA, J., VETEŠKA, J. *Andragogický slovník*. 2., aktualizované a rozšířené vyd. Praha. Grada Publishing, 2014, s.60. ISBN 978-80-247-4748-4.

Další vzdělávání probíhá po dosažení určitého stupně vzdělání a po vstupu vzdělávajícího na trh práce.

Do environmentálního vzdělávání v oblasti ŽP vstupují všechny formy vzdělávání:

- formální,
- neformální,
- informální.

Průcha s Veteškou definují environmentální vzdělávání následovně:

„V pedagogickém a andragogickém pojetí se chápe jako výchova a vzdělávání mládeže a dospělých k ochraně přírody, k péči o životní prostředí a pro trvale udržitelný rozvoj. Do školních vzdělávacích programů (pro základní školy a gymnázia) je environmentální výchova zařazena jako součást povinného vzdělávání ve formě tzv. průřezového tématu, tj. prostupujícího všemi předměty. Ve vzdělávání dospělých je environmentální výchova realizována jednak v rámci osvěty, jednak jako součást Erasmus program etická/mravní výchova některých programů odborného vzdělávání (ochrana životního prostředí, stavitelství, zemědělství, agroturistika aj.). V roce 2000 byl přijat Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty, který je základem pro edukační aktivity v této oblasti.“¹⁹

Dle dokumentu „Strategie celoživotního učení ČR“ zahrnuje celoživotní učení:

*„**Formální vzdělávání**, které je realizováno ve vzdělávacích institucích, zpravidla ve školách. Jeho funkce, cíle, obsahy, organizační formy a způsoby hodnocení jsou vymezeny právními předpisy. Zahrnuje získávání na sebe zpravidla navazujících stupňů vzdělání (základního vzdělání, středního vzdělání, středního vzdělání s výučním listem, středního vzdělání s maturitní zkouškou, vyššího odborného vzdělání v konzervatoři, vyššího odborného vzdělání, vysokoškolského vzdělání), jejichž absolvování je potvrzováno příslušným osvědčením (vysvědčením, diplomem apod.).*

¹⁹ PRŮCHA, J., VETEŠKA, J. *Andragogický slovník*. 2., aktualizované a rozšířené vyd. Praha. Grada Publishing, 2014, s. 101–102. ISBN 978-80-247-4748-4.

***Neformální vzdělávání,** které je zaměřeno na získání vědomostí, dovedností a kompetencí, které mohou respondentovi zlepšit jeho společenské i pracovní uplatnění. Neformální vzdělávání je poskytováno v zařízeních zaměstnavatelů, soukromých vzdělávacích institucích, nestátních neziskových organizacích, ve školských zařízeních a dalších organizacích. Patří sem např. organizované volnočasové aktivity pro děti, mládež a dospělé, kurzy cizích jazyků, počítačové kurzy, rekvalifikační kurzy, ale také krátkodobá školení a přednášky. Nutnou podmínkou pro realizaci tohoto druhu vzdělávání je účast odborného lektora, učitele či proškoleného vedoucího. Nevede k získání stupně vzdělání.*

***Informální učení,** které je chápáno jako proces získávání vědomostí, osvojování si dovedností a kompetencí z každodenních zkušeností a činností v práci, v rodině, ve volném čase. Zahrnuje také sebevzdělávání, kdy učící se nemá možnost ověřit si nabyté znalosti (např. televizní jazykové kurzy). Na rozdíl od formálního a neformálního vzdělávání je neorganizované, zpravidla nesystematické a institucionálně nekoordinované.²⁰*

Pokud má být vzdělávání úspěšné musí se provádět pečlivě, systematicky a soustavně s tvořivým přístupem a trpělivostí. Existují tři základní směry působení, které jsou navzájem propojeny:

- poskytování informací a vzdělávání formou přednášek, školení, odborné literatury, masmédií a multimédií, tištěných i elektronických informačních zdrojů,
- vytvoření kladného citového vztahu k okolnímu prostředí účastí na společných akcích nebo vlastní zájmovou činností,
- zprostředkování dovedností, které jsou přínosné pro udržitelný způsob života, což je praktická činnost v ochraně životní prostředí, zpočátku pod odborným vedením, posléze aktivní zapojení do uskutečňování konkrétních projektů apod.

²⁰ *Strategie celoživotního učení ČR.* Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2007, s.8. ISBN 978-80-254-2218-2.

3.1 Environmentální vzdělávání zaměřené na další vzdělávání ve Slovenské republice, jeho vztah k celoživotnímu učení a udržitelnému rozvoji

Environmentální vzdělávání je na Slovensku řízeno Ministerstvem životního prostředí SR (MŽP SR). Na Slovensku je jedním ze strategických dokumentů obdoba českého EVVO a to „Rezortní koncepce environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty do roku 2025“ (EVVO), která reaguje na aktuální potřeby a nové výzvy v oblasti ochrany životního prostředí. Hlavní cíl je definován následovně: *„Jejím hlavním cílem je vytvoření fungujícího uceleného systému environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty v rezortu životního prostředí v souladu s mezinárodními koncepčními dokumenty, které se zaměřují na oblast EVVO.“*²¹

Obdobně jako v České republice je i ve Slovenské republice (SR) kladen důraz jak na environmentální vzdělávání v kontextu celoživotního učení, tak na úspěšnou a efektivní implementaci koncepce trvale udržitelného rozvoje, jeho rozvoj a aplikování jeho principů v praxi. Další vzdělávání v oblasti environmentu začíná již od vysokých škol, kde se připravují odborní, vědečtí a pedagogičtí pracovníci – ekologové a environmentalisté. Dále je vzdělávání se zaměřením na ekologii realizováno na Univerzitách třetího věku. Nezastupitelné místo má tzv. „mimoškolní“ vzdělávání dospělých organizované MŽP SR a jeho rezortními organizacemi. Zde jsou aktivity zaměřené na různé oblasti životního prostředí, např. odpady, ovzduší a ochrana vod. Na environmentálním vzdělávání se také podílejí nevládní organizace, které organizují např. přednášky, besedy, tábory ochránců přírody, řeší problémy životního prostředí aj. Dále se mu věnují i další organizace, instituce nebo občanská sdružení.

Důležitost celoživotního učení v této oblasti potvrzuje i Vilinovič, ředitel odboru průřezových činností MŽP SR: *„Ochrana životního prostředí patří k nejdůležitějším problémům současného lidstva, jeho stav dokazuje, že ani nejpřísnější zákony, nařízení,*

²¹ MŽP SR. Osveta a neformálna environmentálna výchova [on-line]. © 2018 [cit. 2018-01-18]. Dostupné z: <http://www.minzp.sk/sluzby/osveta-neformalna-environmentalna-vychova/?page=2>

ale ani tresty ho neochrání před lidskou lhostejností a bezcitností. Málokdo si totiž uvědomuje následky bezohledného chování k přírodě a jejím zdrojům. Jednou z klíčových rolí v tomto procesu hraje záměrné a cílevědomé celoživotní environmentální vzdělávání, které má za cíl usměrňovat hodnotovou orientaci člověka, vést ho k tvořivému myšlení a k rozumnému chování k životnímu prostředí ve všech oblastech života.“²²

Jeho názor je publikován v odborně-naučném časopise *Enviro-magazín*, vydávaným MŽP SR, který se komplexně věnuje environmentálnímu vzdělávání dospělých. Jsou zde publikovány příspěvky vztažené nejenom k udržitelnému rozvoji, ale např. i k oblastem odpadů, vody, prezentovány různé aktivity a informace o odborném vzdělávání.

Autorka konstatuje, že i na Slovensku je kladen velký důraz na zajištění kvality životního prostředí a má pro to zajištěné nástroje. Systém řízení environmentálního vzdělávání je téměř shodný s principy v České republice.

²² Viliňovič, K. In: MINISTERSTVO ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Enviro-magazín*. Banská Bystrica. 2017. s.7.

4 VYBRANÉ ENVIRONMENTÁLNÍ PROJEKTY PROVÁZANÉ NA EDUKAČNÍ PODPORU

Autorka vysvětluje pojem **edukace** ve smyslu definice Průchy a Vetešky:

„(1) V obecném významu pojem edukace vyjadřuje veškeré situace, při nichž probíhají nějaké edukační procesy, tj. dochází k nějakému druhu učení (záměrného i bezděčného). Edukací je tedy nejen učení a vyučování ve školní situaci, ale také rodinná výchova dětí, rekvalifikační kurzy pro dospělé, působení zdravotnické osvěty, samostudium cizího jazyka, výcvik záchrannářských psů apod.

(2) V pedagogickém a andragogickém významu pokrývá pojem edukace všechny druhy formálního a neformálního vzdělávání, včetně vzdělávání dospělých. Pojem edukace je používán v moderní pedagogické vědě jako vhodnější než tradiční výraz „výchova a vzdělávání“, který se vztahuje pouze k řízeným vzdělávacím procesům v prostředí školy.“²³

4.1 Elektronický informační systém „Poradme.se.cz“

Elektronický informační systém je nástrojem na poskytování informací o životním prostředí, který připravila Agentura Koniklec, občanské sdružení pro lidská práva a životní prostředí. Projekt byl podpořen grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci fondů Evropského hospodářského prostoru (EHP). Tento informační systém vychází ze systému environmentální asistence (SENAS), který je od roku 2008 jedním z hlavních produktů Agentury Koniklec v oblasti poskytování environmentálního poradenství a je také integrální součástí širšího projektu Ekoporadny Praha. Díky podpoře MŽP v roce 2014 připravila Agentura Koniklec novou verzi systému založenou na aktuálně dostupných moderních nástrojích internetového publikování. Tím byl připraven prostor pro přechod ze systému SENAS na platformu Poradme se.

²³ PRŮCHA, J., VETEŠKA, J. *Andragogický slovník*. 2., aktualizované a rozšířené vyd. Praha. Grada Publishing, 2014, s. 93. ISBN 978-80-247-4748-4.

Cílem systému je poradenství v oblasti životního prostředí a nabídka pomoci veřejnosti při řešení různých životních situací, které vyplývají z činností občanů a jejich dopadů na životní prostředí. S životním prostředím souvisí požadavky na soulad s legislativou, které jsou definovány v zákonech, předpisech a normách. V rámci tohoto systému jsou kvalifikovaným týmem expertů definovány a rozpracovány tematické oblasti. Tyto oblasti jsou následně provázány s platnou legislativou v oblasti životního prostředí.

V případě potřeby dotazu se občan zaregistruje a může se kontaktovat s kvalifikovaným odborníkem a sledovat dotazy a odpovědi již vznesené jinými uživateli. Častými tématy jsou dotazy v oblastech např. ochrana přírody a krajiny, stavby, energie, odpady, turistika, klima a ovzduší, doprava a přeprava.

4.2 Environmentální občanské poradenství

Environmentální občanské poradenství je projekt, který má svým klientům poskytnout odpovědi na dotazy legislativního charakteru a na dotazy, jak se může občan zapojit do rozhodovacích procesů. Občan se například dozví, že se může na úřady obrátit s žádostí o informace na základě zákona o přístupu k informacím o životním prostředí, dozví se, jak se může zapojit do rozhodování o věcech, které se jej týkají. Kromě jiného jsou zde zveřejňovány tiskové zprávy k projektu a články a návody, které v rámci projektu vzniknou.

Projekt Environmentální občanské poradenství společně realizují Brontosauří ekocentrum zelený klub, Econnect a Asociace občanských poraden. Je spolufinancován evropským sociálním fondem a rozpočtem České republiky.

Do projektu jsou zapojeny občanské poradny v těchto městech: Beroun, Bohumín, Děčín, Nové Město na Moravě, Nymburk, Třebíč, Opava, Ostrava při Slezské diakonii, Zlín.

4.3 Ekocentra a Ekoporadny

MŽP je hlavním poskytovatelem environmentálního poradenství prostřednictvím sítě Ekocenter a Ekoporaden.

4.3.1 Ekocentra

V České republice si můžeme vybrat z více jak ze 100 Ekocenter. Tato Ekocentra zajišťují široký rozsah služeb v oblasti životního prostředí mnoha cílovým skupinám. Organizují environmentální programy nejenom pro mimoškolní a školní mládež, ale poskytují informace a vzdělávají také širokou veřejnost. Součástí je i vzdělávání a informace poskytované pro pracovníky státní správy, včetně komerčního sektoru, a to v mnoha oblastech životního prostředí. K těmto Ekocentrům můžeme řadit např. Podblanické ekocentrum ČSOP Vlašim, Ekocentrum Brno a další.

Na portále MŽP „ekocentra.cz“ je možné vybírat ekocentra dle cílových skupin. Cílové skupiny jsou rozděleny na děti a dospělé a ty jsou dále členěny. Díky tomuto členění lze snáze dohledat ekocentrum poskytující služby pro vybranou cílovou skupinu.

V rámci poradenství pro dospělé se jedná např. o témata vztažená k dopravě, dotacím, ekologické domácnosti, energetice, ochraně přírody, ovzduší.

4.3.2 Ekoporadny

Síť environmentálních informačních a poradenských center v rámci České republiky lze souhrnně definovat pojmem Ekoporadny. Ekoporadny nabízejí pomoc při hledání odpovědí na otázky týkající se životního prostředí. Jedná se např. o tematiku vztaženou k dotačnímu programu Zelená úsporám, ochrany přírody, úspor energie, pasivních domů apod.

Webový portál ekoporadny.cz charakterizuje své služby následovně:

„EKOPORADNY zajišťují velmi rozmanitý rozsah poradenství. Poradí Vám ve všeobecných i velmi specifických (pasivní domy, obnovitelné zdroje energie) oblastech. Pomohou Vám i s orientací v dotačním programu Zelená úsporám. Některé poradny Vám mohou pomoci s účastí ve správních řízeních či poskytnout právní pomoc. Rozsah služeb je velmi široký.

Pracovníci EKOPORADEN se také pravidelně vzdělávají, aby informace, které Vám poskytují, byly co nejpřesnější.

Pokud máte konkrétní dotaz, můžete si najít Vám nejbližší EKOPORADNU buď podle místa (kraje, okresu), nebo podle tématu, které Vás zajímá.

Ekoporadny můžete kontaktovat telefonicky, emailem nebo ji osobně navštívit. Ekoporadci Vás rádi přivítají i mimo hodiny pro veřejnost (po předchozí domluvě).

Základní poradenství je zdarma. Nebojte se zeptat na to, co Vás zajímá. Pracovníci EKOPORADEN jsou tady pro Vás!²⁴

4.3.3 Centrum inovací a rozvoje

Hlavní náplní Centra inovací a rozvoje (CIR) je již od roku 1995 prevence znečišťování ve výrobní i nevýrobní sféře.

K jeho hlavním aktivitám patří ochrana životního prostředí, prevence znečišťování, vodohospodářství, odpadové hospodářství, environmentální technologie, inovace výrobků a služeb, environmentální vzdělávání a systémy řízení.

Společným cílem všech projektů a činností realizovaných Centrem inovací a rozvoje je přispět k šíření a rozvíjení možností dosažení udržitelného rozvoje, jehož součástí je kromě ochrany životního prostředí také ekonomická prosperita a sociální odpovědnost.

CIR není běžnou konzultační společností nabízející pouze hotové poradenské produkty v praxi. Pro potřeby svých partnerů vyvíjí nové nástroje a strategie v oblasti environmentálního managementu, firemního vzdělávání i environmentálně šetrných technologií. Nabízí přístup k inovacím, které jsou hybnou silou dynamického vývoje z hlediska ekonomického i společenského.

Centrum inovací a rozvoje nabízí své služby partnerům z komerční sféry (průmyslové a zemědělské podniky a sektor služeb), státní správě a samosprávě,

²⁴ EKOPORADENSKÝ PORTÁL MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Sít' environmentálních informačních a poradenských center v České republice* [on-line]. © 2017 [cit. 2017-09-28]. Dostupné z: <http://www.ekoporadny.cz/>

profesním asociacím a svazům, vzdělávacím institucím a v neposlední řadě také veřejnosti.

Nabídka environmentálního vzdělávání Centra inovací a rozvoje je určena především podnikovým ekologům, výrobním a marketingovým manažerům, pracovníkům odborů životního prostředí státní správy a zaměstnancům podniků zavádějících systémy řízení.

Pro podniky poskytuje následující školení a kurzy:

- preventivní přístupy v ochraně životního prostředí,
- legislativa životního prostředí,
- problematika environmentálních technologií,
- integrovaná prevence a omezování znečištění,
- prevence vzniku odpadů a čistší produkce,
- inovace výrobků a služeb,
- systémy environmentálního řízení.

Pro veřejnou správu

CIR je akreditovanou vzdělávací institucí poskytující vzdělávání v oblasti životního prostředí pro úředníky územně samosprávných celků. Akreditace udělovaná Ministerstvem vnitra se týká vzdělávacích programů "Ochrana životního prostředí – preventivní přístupy" a "Integrovaná prevence a omezování znečištění".

Autorka zvláště oceňuje, že kurzy a školení nejsou zaměřeny na výčty faktů, čísel a skutečností, ale na pochopení souvislostí a praktickou využitelnost získaných informací. Pracovní tým CIR připravuje a pravidelně inovuje vlastní výukové materiály.

Příklady dobré praxe

1. E-learningový vzdělávací modul v oblasti ekodesignu

Tento vzdělávací modul je financován z prostředků Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a Magistrátu hl. města Prahy. Projekt je realizován v rámci programu „Rozvoj dalšího vzdělávání“ a jeho cílem je rozšíření nabídky kurzů

celoživotního vzdělávání. V rámci projektu je pro zaměstnance podniků, absolventy škol a další skupiny vytvořen vzdělávací modul zaměřený na oblast environmentální výchovy. Vzdělávací modul je vytvořen ve formě e-learningu, aby byl dostupný pro širokou oblast uživatelů. Na přípravě vzdělávacího modulu se aktivně podílela cílová skupina budoucích lektorů ekodesignového vzdělávacího modulu, kteří jsou v rámci projektu vyškoleni v oblasti ekodesignu a jsou připraveni pro využívání tohoto vzdělávacího programu.

2. Portál pro environmentální manažery

Cílem projektu bylo vytvoření národního internetového portálu, který je určen zejména pro podnikové environmentální manažery. Jednou z hlavních aktivit při realizaci projektu bylo vytvoření e-learningového vzdělávacího modulu o systému environmentálního managementu (EMS) podle ISO 14001 a EMAS. Tyto výstupy byly doprovázeny několika informačními bulletiny. Při realizaci projektu CIR spolupracovalo s polskou organizací Eko-konsult a partnerskými organizacemi z Estonska, Litvy, Lotyšska a Irska.

3. Environmentální management a systém řízení ekologického auditu (EMAS)

Centrum inovací a rozvoje realizuje od roku 2005 projekt s názvem "E-learningový vzdělávací modul o životním prostředí pro veřejnou správu", který je financován z prostředků Evropského sociálního fondu, Magistrátu hl. města Prahy a státního rozpočtu ČR v rámci programu – Rozvoj celoživotního učení.

Cílem projektu je rozšířit stávající nabídku vzdělávacích programů určených pro veřejnou správu o obsahově ucelený a svou formou inovativní modul.

Vzdělávací modul je zaměřen na problematiku životního prostředí a ochranu jeho jednotlivých složek. Vzdělávací texty jsou doplňovány přehledy aktuální legislativy a testovými otázkami, které prověřují studentovy znalosti.

Vzdělávací modul je akreditován MV ČR jako vzdělávací program průběžného vzdělávání pracovníků veřejné správy podle zákona č. 312/2002 Sb., zákon o úřednících

územních samosprávných celků a o změně některých zákonů. Student obdrží po úspěšném absolvování závěrečného testu osvědčení o ukončení vzdělávacího kurzu.

4.4 Nové technologie, věda a výzkum, vývoj, inovace, udržitelný rozvoj

Úspěšnost dlouhodobého a systematického fungování environmentálního vzdělávání je výsledkem společného úsilí státních institucí, odborných organizací a nestátních neziskových organizací (NNO). Podpora systému environmentálního vzdělávání je zajišťována zejména prostřednictvím potřebných legislativních norem a diferencovaných finančních zdrojů, rozvíjením metodik a témat a komunikací s veřejností nebo funkčními sítěmi školicích středisek. Projekty s požadavky na environmentální vzdělávání jsou vztaženy nejen k široké veřejnosti a komerčním subjektům, ale také se úzce dotýkají oblastí udržitelného rozvoje, inovací, nových technologií a nedílně i oblastí v rámci vědy a výzkumu.

Ačkoliv je Evropa lídrem ve vývoji nových technologií, může být někdy těžké přenést výrobek z vývojové fáze na trh. Vývoji a širšímu využívání environmentálních technologií stojí v cestě mnoho překážek.

Tržní poptávka po environmentálních technologiích ve veřejném i soukromém sektoru je z celé řady důvodů nízká. Patří k nim fixace na stávající technologie, cenové signály, které mají tendenci zvýhodňovat méně ekologicky účinná řešení, nesnadný přístup k financování a nízké povědomí spotřebitelů.

4.4.1 CENIA – věda a výzkum

CENIA se dlouhodobě věnuje vědeckovýzkumné činnosti, která zahrnuje oblast průřezového zkoumání životního prostředí z pohledu environmentálních, sociálních, ekonomických, edukativních i technických věd. CENIA splňuje požadavky nařízení Komise (EU) č. 651/2014 na výzkumnou organizaci a je dle doporučení Rady pro výzkum, vývoj a inovace považována za výzkumnou organizaci. Společnost pravidelně reportuje své výsledky do Informačního systému výzkumu, experimentálního vývoje a inovací. Strategie výzkumu CENIA na léta 2016-2020 byla

přijata vedením organizace v prosinci 2015. Jedním z hlavních témat, kterými se zabývá, jsou Ekoinovace:

„Výraz ekoinovace označuje všechny formy inovací – technologické i netechnologické –, které vytvářejí podnikatelské příležitosti a prospívají životnímu prostředí tím, že zabraňují vzniku nepříznivých dopadů či omezují jejich rozsah, případně optimalizují využívání přírodních zdrojů. Ekoinovace jsou úzce spojeny s tím, jak využíváme přírodní zdroje, vyrábíme a spotřebováváme, a také s pojmy, jako jsou ekologická účinnost a ekologická průmyslová odvětví. Podněcují výrobní podniky, aby od řešení „na konci procesu“ přešly k přístupům zvaným „uzavřené smyčky“, které minimalizují materiálové a energetické toky změnou výrobků a výrobních postupů, čímž zvyšují konkurenceschopnost napříč mnoha obory a odvětvími.

Čisté a zdravé životní prostředí je nezbytnou podmínkou pro udržení prosperity a vysoké kvality života v Evropě. Stejně tak je ale nezbytná i silná a konkurenceschopná ekonomika.

Vývoj a prosazování nových řešení jsou základem pro uvolnění potenciálu k dosažení ekonomických přínosů prostřednictvím nižších nákladů, inovací a mezinárodního obchodu. Ekologická řešení přitáhnou novou generaci špičkových výrobních technologií a služeb, zvýší konkurenceschopnost Evropy a vytvoří vysoce kvalifikovaná pracovní místa.

*Evropa se musí zaměřit na podporu poptávky po inovacích. Evropská komise má s nástroji řízenými poptávkou, vytvářením sítí veřejných dodavatelů a rozvojem partnerství značné zkušenosti.*²⁵

4.4.2 Environmentální techniky a technologie

Všechny současné moderní postupy, metodiky, techniky a technologie, které souvisejí s intenzivní potravinářskou, asanační a zemědělskou výrobou,

²⁵ CENIA. *Věda a výzkum* [on-line]. © 2017 [cit. 2017-06-27]. Dostupné z: <http://www1.cenia.cz/www/veda-a-vyzkum>

lze souhrnně definovat jako environmentální techniky a technologie. Jedná se o klasické konvenční techniky a technologie s cílem zajistit prevenci, ochranu, snížení nebo eliminaci znečištění životního prostředí.

V oblasti agro-potravinářství pro výzkum, vývoj, ekoinovace a nejlepší dostupné techniky byla v roce 2011 zřízena tzv. Centra BAT.

BAT centrum při Zemědělské fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích se specializuje na poradenství, vzdělávání, výzkum, vývoj a ekoinovace zejména v oblasti intenzivních chovů hospodářských zvířat (Katedra zemědělské, manipulační a dopravní techniky).

BAT centrum při Mendelově univerzitě v Brně na Ústavu zemědělské, potravinářské a environmentální technik se specializuje na poradenství, vzdělávání, výzkum, vývoj a ekoinovace např. v potravinářství, odpadech, asanační či bioplynové problematice.

4.5 Projekty ve vztahu k oblasti vzdělávání pro udržitelný rozvoj

Projekty vztažené ke vzdělávání pro udržitelný rozvoj vycházejí z platné legislativy a souvisejících dokumentů. Patří k nim například projekty iniciované prostřednictvím MA21, jedná se např. o projekty Fondu environmentální odbornosti podpořené z Programu švýcarsko – české spolupráce, projekt podpory implementace Strategických plánů/rámců udržitelného rozvoje měst (SUMP) apod. Jak již autorka uvedla, jedná se o nástroje pro realizaci udržitelného rozvoje na místní a regionální úrovni nastavující procesy v oblasti ekonomické, sociální i environmentální tak, aby byly ve vzájemném souladu. Autorka se bude podrobně věnovat projektům vztaženým k udržitelnému rozvoji, a to v oblasti čisté mobility v kazuistickém šetření.

5 FINANCOVÁNÍ PROJEKTŮ ENVIRONMENTÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

Financování environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty je podporováno z mnoha stran. Důležitou roli zde hraje MŽP, které financuje EVVO skrze Evropský sociální fond. Státní rozpočet České republiky v rámci projektů týkajících se životního prostředí a podpora nestátních neziskových organizací (NNO), které s pomocí svých členů navrhnou nová řešení stávající problematiky, hájí požadavky společné pro celý neziskový sektor a dále komunikují se společenskými subjekty (veřejná správa, parlament, politické strany atd.). Nestátní neziskové organizace v oblasti EVVO jsou finančně zajišťovány prostřednictvím Státního fondu životního prostředí v rámci Programu podpory environmentálního vzdělávání, osvěty a poradenství.

Průcha s Veteškou k problematice financování vzdělávání dospělých uvádějí: *„V této oblasti vzdělávání je financování vícezdrojové (státní a evropské prostředky, regionální či obecní, firemní/podnikové, obecně prospěšné a soukromé). Protože existují rozdíly v chápání vzdělávání dospělých a také v tom, kolik veřejných a soukromých zainteresovaných stran se na něm účastní, je obtížné získat spolehlivá a srovnatelná data o jeho financování. Obecně však existuje zjevná tendence podhodnocovat vzdělávání dospělých a nedostatečně do něj investovat. Důvody, pro které nechtějí ani sami dospělí účastníci vzdělávání, ani zaměstnavatelé investovat do dalšího vzdělávání, souvisí především s trhem. Vlády jednotlivých zemí nechtějí investovat možná proto, že nejsou schopny plnohodnotně změřit přínos vzdělávání dospělých pro společnost. Je dokázáno, že celková návratnost investic do vzdělání je značná a že rozšiřující se účast na vzdělání zlepšuje celkový hospodářský a sociální rozvoj. O povaze a rozsahu výhod, které vzdělávání dospělých přináší, se neustále diskutuje. Shoda politiků, zaměstnavatelů i zaměstnanců však panuje v tom, že vzdělávání umožňuje rozvoj jedince i společnosti, zvýšení efektivity práce a zvyšuje konkurenceschopnost. V zemích Evropské unie je patrná značná spoluúčast sociálních partnerů na vzdělávání dospělých, stejně tak jsou zaváděny efektivní finanční pobídky*

pro rozvoj vzdělávání dospělých v České republice. Problematika financování vzdělávání dospělých se již stala součástí strategických dokumentů Evropské unie.“²⁶

Z hlediska financování byla v minulosti pro EVVO a EP důležitá podpora z evropských fondů prostřednictvím Operačního programu Životní prostředí a Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Pro příklad autorka uvádí, že Operační program Životní prostředí pomohl v letech 2007–2014 desítkám subjektů v ČR postavit nebo zrekonstruovat ekocentra a ekoporadny. Mezi klíčové zdroje financování EVVO a EP současnosti patří **Národní program Životní prostředí** koordinovaný Státním fondem životního prostředí.

Existuje široké portfolio dotačních programů, jednak v rámci takzvaných **strukturálních fondů**, tedy programů, které jsou administrovány českými subjekty, ministerstvy a speciálně zřízenými agenturami. Dále množství programů podléhajících přímo Bruselu.

Neziskové organizace mohou čerpat dotace na vlastní provoz a osvětové projekty v rámci širokého spektra témat, jako je např. rozvoj lidských zdrojů, udržitelné podnikání a využívání zdrojů, volnočasové aktivity, tvorba nových vzdělávacích programů a poskytování poradensko-informačních služeb. Důležitým prvkem projektů bývá propojení neziskového sektoru s komerčním včetně zapojení veřejné správy.

5.1 Státní fond životního prostředí

Státní fond životního prostředí České republiky je specificky zaměřenou institucí, která je významným finančním zdrojem při ochraně a zlepšování stavu životního prostředí. Je jedním ze základních ekonomických nástrojů pro plnění:

- závazků vyplývajících z mezinárodních úmluv o ochraně životního prostředí
- závazků vyplývajících ze členství v Evropské unii
- Státní politiky životního prostředí.

²⁶ PRŮCHA, J., VETEŠKA, J. *Andragogický slovník*. 2., aktualizované a rozšířené vyd. Praha. Grada Publishing, 2014, s. 113. ISBN 978-80-247-4748-4.

Příjmy Fondu jsou tvořeny především z plateb za znečišťování nebo poškozování jednotlivých složek životního prostředí (poplatky za vypouštění odpadních vod, odvody za odnětí půdy, poplatky za znečištění ovzduší, poplatky za ukládání odpadů) a s tím spojených splátek poskytnutých půjček a jejich úroků. O použití finančních prostředků z Fondu rozhoduje ze zákona ministr životního prostředí na základě doporučení poradního orgánu - Rady Fondu. Tyto příjmy tvoří součást státního rozpočtu České republiky. Fond zajišťuje zejména příjem žádostí o podporu na projekty zlepšující životní prostředí a s tím spojenou konzultační a poradenskou činnost.

K dalším programům můžeme řadit **Program podpory environmentálního vzdělávání, osvěty a poradenství**. Cílem je podpora stabilizace klíčových EVVO a EP projektů a programů s nadregionálním dopadem, které jsou již plně zavedené, dlouhodobě přispívají k budování povědomí o problematice životního prostředí a udržitelného rozvoje. Environmentální akce, programy a kampaně k podpoře musí být žadatelem realizovány soustavně nejméně po dobu tří let a zaměřeny na klíčová témata životního prostředí a udržitelného rozvoje.

5.2 Fondy EU – strukturální fondy

Fondy EU představují hlavní nástroj realizace evropské politiky hospodářské a sociální soudržnosti. Právě jejich prostřednictvím se rozdělují finanční prostředky určené ke snižování ekonomických a sociálních rozdílů mezi členskými státy a jejich regiony.

Fondy Evropské unie zahrnují širokou škálu finančních nástrojů. Slouží především k podpoře hospodářského růstu členských zemí, zlepšování vzdělanosti jejich obyvatel a snižování sociálních nerovností.

5.3 Dotace pro průmysl, výzkum a vývoj

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání zabezpečuje zvyšování kvality vzdělávání na základních, středních i vysokých školách s důrazem na využívání moderních ICT technologií a používání cizích jazyků, propaguje technické, přírodovědné a environmentálně zaměřené obory a předměty, posiluje finanční

gramotnost a rozvíjí podnikatelské dovednosti studentů, zasazuje se o investice do výzkumných a vývojových kapacit, o popularizaci vědy a přenos poznatků mezi sektory a zeměmi.

Operační program Podnikání a inovace (OPPI) se zaměřuje na rozvoj ICT a informačních technologií (vysokorychlostní internet), nákup moderních technologických zařízení, snížení energetické náročnosti, ochranu duševního vlastnictví, vývojová centra, vznik a rozvoj klastrů, technologických platforem a projektů spolupráce od regionálních uskupení po nadnárodní kooperace, vznik a rozvoj vědeckotechnických parků, školicí střediska, vznik a rozvoj podnikatelských nemovitostí, přístup k ekonomickým a technologickým trendům, účast na veletrzích, výstavách a další inovační infrastruktury.

Program **Nízkouhlíkové technologie** – podporuje elektromobilitu, akumulace energie a druhotné suroviny, dále podporuje nízkouhlíkové inovativní technologie.

Operační program Doprava (OP D), jeho hlavním cílem je zajištění kvalitní dopravní infrastruktury v celé ČR včetně postupného vyrovnávání kvality dopravní sítě ČR se zeměmi EU. Sektor dopravy je jednou z důležitých oblastí národního hospodářství, která ovlivňuje prakticky všechny oblasti veřejného i soukromého života a podnikatelské sféry. Kvalitní dopravní infrastruktura je nutnou podmínkou pro zvyšování konkurenceschopnosti celého státu i regionů.

Autorka udává, že v rámci České republiky, je ještě mnoho způsobů financování environmentálního vzdělávání, jak ze strany státních orgánů, tak komerčními subjekty. Autorka pro potřeby této práce uvedla z jejího pohledu nejvýznamnější.

PRAKTICKÁ ČÁST

6 KAZUISTICKÁ STUDIE – ANALÝZA PODPORY V OBLASTI MEDIALIZACE A PROPAGACE PROJEKTU ČISTÉ MOBILITY

6.1 Obecné informace o konceptu čisté mobility

6.1.1 Historie elektromobility

Pojem "čistá mobilita" zastřešuje právě probíhající kritické změny v oblasti osobní dopravy. Elektromobilita je jedním z několika klíčových směrů. Trendem je změna benzínových a naftových motorů za alternativní paliva, např. zaměřené na elektromobilitu.

Elektromobilita se významně rozvíjí. A na tuto skutečnost reaguje i automobilový průmysl. Jeho cílem je spokojený spotřebitel a vozidla, která nevypouštějí žádné emise, nejsou hlučná a jejich cena vytrvale klesá, zatímco jejich možnosti se rychle rozšiřují.

Elektromobilita měla také svůj historický vývoj. Překvapivě již na přelomu 19. a 20. století se zejména po velkých městech USA jako New York či Boston pohybovaly desetitisíce elektromobilů. Elektromobily tehdy soupeřily s automobily poháněnými spalovacím motorem. Oba koncepty stály tehdy na počátku svého vývoje. Avšak v průběhu 30. let 20. století se podařilo zdokonalit spalovací motor do takové míry, že elektromobily přestaly být konkurenceschopné.

V průběhu následujících desetiletí se elektromobily znovu objevovaly a vytrácely ve všech vyspělých zemích, obvykle v závislosti na cenách ropy. Dlouhou historii mají zejména ve Francii, Japonsku, ale také USA.

V 90. letech 20. století ve Spojených státech automobilka General Motors (GM) představila elektromobil GM EV1. Na svou dobu šlo o převratný automobil – výrazně aerodynamický a stylově futuristický. Nicméně na přelomu tisíciletí se automobilka GM rozhodla, že elektromobily nejsou směr, kterým by se chtěla vydat.

Pro další osud elektromobilů bylo průlomovým okamžikem setkání šéfů automobilek General Motors (Bob Lutz), Tesla Motors (Elon Musk) a Renault-Nissan (Carlos Ghosn).

Právě tato trojice vytvořila na konci první dekády 21. století nejvýraznější sílu stojící za znovuzrozením elektromobilu. Zásadní měrou se o obnovu elektromobility a její rozvoj do podoby jakou má dnes zasloužil původem jihoafrický podnikatel Elon Musk. V roce 2003 spoluzaložil v USA společnost Tesla Motors, která o pět let později uvedla na trh plně elektrický sportovní vůz Tesla Roadster.

Tento automobil ujel až 500 km na jedno nabití a prodalo se ho několik tisíc kusů do celého světa. Ostatní automobilky na tuto skutečnost začaly reagovat a počínaly chápat, že svět se mění. Během posledních pěti let lze sledovat znovuzrození elektromobility na celém světě.

Významným aspektem je skutečnost, že stále větší počet obyvatel žije ve městech, do kterých se vejde pouze určitý počet lidí a aut. A lidé jsou schopni snést znečištění ovzduší pouze do určité míry.

6.1.2 Čistá mobilita v ČR

Jedním z nejdůležitějších úkolů MŽP je zajištění pro člověka kvalitního a zdravého životního prostředí. Doprava je jedním z fenoménů, který má výrazný vliv na kvalitu životního prostředí a zdraví obyvatel.

Většina obyvatel České republiky je soustředěna ve městech a dojíždění za prací do měst je rovněž obrazem současné doby. Doprava emitující rizikové látky a hluk z hlediska životního prostředí a zdraví je ve stávajícím technickém provedení prozatím hlavním limitujícím faktorem zvyšování kvality života především obyvatel měst. Emise rizikových látek z dopravy (z naftových a benzinových motorů) zásadní měrou ovlivňují nepříznivou imisní situaci ve velkých a středních městech, a dokonce v celých regionech. Dochází i k častému překračování imisních limitů pro zdravotně škodlivé látky.

Hlavním cílem čisté mobility by mělo být především snižování zdravotně rizikových emisí z dopravy, kterými jsou zejména rizikové emise prachových mikročástic menších než 10 mikrometrů, tzv. PM10, částice PM2,5, dále polycyklické aromatické uhlovodíky, benzen, aldehydy, oxidy dusíku, prekuzory ozónu, těžké kovy a prach.

Čistou mobilitu lze také laicky chápat jako přesun z místa A do místa B tím nejekologičtějším způsobem, který je komfortní, ale také co nejméně zatěžuje životní prostředí: pěší chůze, jízdní kolo, veřejná a městská hromadná doprava, elektromobil a jiné formy individuální dopravy s nízkými emisemi, bike-sharing, car-sharing a vše, co lze užít společně, a spousta dalšího.

6.2 Strategické dokumenty

Pro oblast projektů dotýkajících se čisté mobility je základním a výchozím dokumentem Zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší. Požadavky vyplývající z tohoto zákona jsou rozpracovány v dalších strategických dokumentech.

Autorka se blíže zaměřením na dokumenty:

- Národní program snižování emisí,
- Národní akční plán čisté mobility,
- Memorandum o budoucnosti automobilového průmyslu v České republice.

6.2.1 Národní program snižování emisí České republiky

„Národní program snižování emisí“ analyzuje stav a vývoj ovzduší v ČR, příčiny znečištění, emise znečišťujících látek z jednotlivých sektorů ekonomiky, scénáře vývoje znečišťování ovzduší, mezinárodní závazky ČR a jejich dodržování. Stanovuje postupy a opatření k nápravě stávajícího nevyhovujícího stavu ovzduší, cíle v oblasti snižování úrovně znečišťování ovzduší a lhůty k jejich dosažení.

V rámci národního programu jsou definované tzv. Karty opatření. Jedná se o souhrn opatření, která mohou přispět ke snížení emisí a zlepšení kvality ovzduší. Opatření jsou označena jedinečným kódem, který navazuje na požadavky reportingových povinností. Skupiny opatření (sektory) jsou uvedené v Katalogu. Jedno z těchto opatření řeší snížení vlivu silniční dopravy na úroveň znečištění ovzduší.

Typy opatření, uvedené v Katalogu:

- A. Ekonomické,
- B. Technické / technicko – organizační,
- C. Vzdělávací/informační,
- D. Jiné (např. administrativní).

6.2.2 Národní akční plán čisté mobility

Materiál „Národní akční plán čisté mobility“ (NAP CM) je dokument vypracovaný ve spolupráci Ministerstva průmyslu a obchodu, Ministerstva dopravy a Ministerstva pro životní prostředí. Schválený materiál a usnesení: Vizi rozvoje elektromobility v ČR, na které jsou založeny jednotlivé strategické cíle a opatření obsažená v NAP CM, je dosažení stavu, kdy by do roku 2030 bylo v ČR v provozu 250 tisíc vozidel s elektrickým pohonem.

Schválením dokumentu NAP CM vyjadřuje vláda ČR vůli státu aktivně podporovat rozvoj alternativních paliv zejména v silniční dopravě, a naplnit tak dříve definované cíle ČR v oblasti energetiky, dopravy a životního prostředí. Situace rozvoje alternativních paliv se v dopravě stává nejen v evropském, ale i celosvětovém kontextu stále nosnějším tématem. Vlády vyspělých zemí přistupují ke stále systematictější podpoře tohoto segmentu trhu, a jeví se jako zcela nezbytné, aby se tímto směrem začala ubírat i ČR. V opačném případě může být ne nepodstatnou měrou ohrožena její konkurenceschopnost. Česká republika je významným výrobcem motorových vozidel a jejich komponent. Realizují se zde projekty výzkumu a vývoje v oblasti čisté mobility. Podpora nízkoemisních vozidel by měla napomoci mj. dalšímu rozvoji tuzemských výrobců vozidel a autodílů, ale i související infrastruktury.

Pojem „čistá mobilita“ může vyvolávat očekávání mnohem širěji zacíleného materiálu, který by řešil i obecnější témata, např. změnu přístupu k dopravě či vyšší preference pro městskou hromadnou dopravu, případně se věnoval i dalším druhům ekologické dopravy (nejen cyklodopravy ale např. „bezmotorové mobility“). Skutečností však je, že jak Státní energetická koncepce, tak i Dopravní politika ČR, tj. základní strategické materiály vlády ČR, na jejichž základě byl tento materiál vypracován, počítají s tím, že se NAP CM bude věnovat právě výhradně problematice

energetiky v dopravě a bude obsahovat opatření pro posílení podílu vozidel na alternativní pohon.

6.2.3 Memorandum o budoucnosti automobilového průmyslu v České republice

Memorandum o budoucnosti automobilového průmyslu v České republice připravilo Ministerstvo průmyslu a obchodu a k jeho podepsání došlo 11. října 2017. Podnět k vytvoření memoranda a akčního plánu vznikl na Kolokviu o budoucnosti automobilového průmyslu ČR, které v únoru 2017 pořádalo v Mladé Boleslavi Sdružení automobilového průmyslu. Kromě zástupců firem z oblasti automobilového průmyslu se jej zúčastnili předseda vlády, ministr průmyslu a obchodu, ministryně práce a sociálních věcí, ministr životního prostředí a koordinátor digitální agendy ČR. Hlavním tématem společného jednání byla právě příprava automobilového průmyslu na příchod digitalizace.

MPO společně se Sdružením automobilového průmyslu zpracovalo kromě Memoranda o budoucnosti také Akční plán Český automobilový průmysl 2025. Ten se zabývá třemi oblastmi, a to elektromobilitou, autonomními vozidly a digitalizací. V rámci plánu bylo navrženo celkem 25 opatření, která se týkají především infrastruktury pro bezemisní vozidla, standardizace a právních aspektů automatizovaného řízení, vysokorychlostního internetu, digitálních a mobilních služeb a výzkumu a vývoje pro automobilový průmysl.

Akční plán je rozpracován do Seznamu karet opatření:

„1 Elektromobilita (E)

E1. Analyzovat možnosti podpory nákupu a provozu elektromobilů

E2. Zrychlené odpisy na elektromobily

E3. Analyzovat a umožnit využití operativního leasingu při podpoře nákupu elektromobilů

E4. Označení elektromobilu pro zvýhodnění v městském provozu

E5. Podpora nákupu vozidel na alternativní pohon

E6. Osvobození elektrického vozidla od správního poplatku za registraci vozidla

E7. Analýza variant interoperability a roamingu veřejné dobíjecí infrastruktury

- E8. Analýza a návrh řešení podpory rozvoje domácí dobíjecí infrastruktury*
- E9. Provozní podpora veřejné dobíjecí infrastruktury jako doplněk investiční podpory*
- E10. Přizpůsobení elektrotechnické kvalifikace pro výrobu a servis elektrických vozidel*
- E11. Usnadnění realizace výstavby páteřní sítě dobíjecích stanic na pozemcích ve vlastnictví státu*

2 Autonomní řízení (A)

- A1. Vytvoření prostředí pro testování částečně/plně autonomních vozidel v reálném provozu*
- A2. Vytvoření podmínek pro testování v uzavřeném prostředí*
- A3. Vytvoření národního finančního nástroje na podporu rozvoje autonomní mobility*
- A4. Realizace nových funkcí JSDI / NDIC nezbytných pro provoz částečně / plně autonomních vozidel*
- A5. Podpora procesů mezinárodní standardizace pro automatizované řízení vozidel*
- A6. Právní aspekty procesu zavádění vozidel vybavených autonomními systémy*

3 Digitalizace (D)

- D1. Vysokorychlostní internet a související infrastruktura sítí elektronických komunikací podél dopravních cest*
- D2. Otevřená data pro podporu rozvoje mobility a digitálních služeb*
- D3. Vytvoření inovačně příznivého prostředí pro vznik, vývoj a testování nových digitálních a mobilních služeb*

4 Průřezové karty (P)

- P1. Zajištění souladu zaměření dotačních programů na výzkum a vývoj s potřebami automobilového průmyslu*
- P2. Analýza a revize oborů středního odborného vzdělávání s ohledem na nástup nových trendů v automobilovém průmyslu*
- P3. Posílení či vytvoření nových kompetencí absolventů a studijních programů vysokých škol a založení platform pro spolupráci s firmami, veřejnou správou a školami*
- P4. Vzdělávání a osvěta o elektromobilitě a o autonomních systémech a Národní program MŽP*

*P5. Zohlednit navrhovaná opatření Akčního plánu při přípravě programového období po roce 2020*²⁷

Již z tohoto seznamu opatření je zřejmé, jak velká důležitost je v Memorandu kladena jak na formální, tak na další vzdělávání. Jedná se nejen o podporu středoškolského a vysokoškolského vzdělávání, ale zaměřuje se i na výzkum a vývoj v automobilovém průmyslu. Současně se zde promítá potřeba zajištění osvěty u potenciálních zákazníků.

Autorka se domnívá, že tento dokument může výrazným způsobem v globálním měřítku posílit vnímání nejen nových trendů v automobilovém průmyslu, ale i podpořit inovace a digitalizaci. Samozřejmě je také koncipován v souladu s principy udržitelného rozvoje, a to jak z pohledu ekonomického a sociálního, tak i nedílně z pohledu dopadů automobilového průmyslu na životní prostředí.

6.3 Projekty osvěty a vzdělávání v oblasti „čisté mobility“

K projektům aplikovaným v oblasti čisté mobility vztaheným k požadavkům vzdělávání patří:

- medializace čisté mobility, vzdělávání a osvěta a propojení se současnými iniciativami a programy (Evropský týden mobility, Místní agenda 21, CIVITAS, Smart Cities, Projekt Zdravé město, Program podpory NNO apod.),
- podpora projektů v oblasti technologického vývoje zaměřených na alternativní druhy dopravy a paliv, vytvoření podmínek na národní úrovni pro intenzivní rozvoj alternativní dopravy a managementu mobility snižující emise rizikových látek,
- podpora zavádění elektromobility a vývoj efektivnějších systémů a infrastruktury pro elektromobilitu,
- rozvoj nemotorové dopravy,

²⁷ MPO. *Akční plán o budoucnosti automobilového průmyslu v ČR* [on-line]. © 2017 [cit. 2017-12-28]. Dostupné z: <https://mpo.cz/cz/prumysl/zpracovatelsky-prumysl/automobilovy-prumysl/memorandum-o-budoucnosti-automobiloveho-prumyslu-v-cr-a-akcni-plan-o-budoucnosti-automobiloveho-prumyslu-v-cr---232552/>

- rozvoj opatření zlepšení mobility ve městech – podpora bike-sharingu (elektro-bike-sharingu) a car-sharingu (eco-car-sharingu),
- podpora intermodální dopravy ve městech a aglomeracích (návaznost železniční, veřejné hromadné dopravy a nemotorové dopravy),
- podpora systémů Park&Ride a Kiss&Ride,
- podpora zavádění Nízkoemisních zón ve městech,
- podpora implementace Strategických plánů/rámců udržitelného rozvoje měst (SUMP).

V rámci Národního programu „Životní prostředí“ byla během léta 2015 vyhlášena výzva na podporu osvětových projektů v oblasti čisté mobility. Kampaně probíhaly zejména během roku 2016 a v první polovině roku 2017. Cílem byla podpora projektů směřujících ke zvýšení povědomí o problémech městské i příměstské mobility a možnostech jejich řešení, které povedou ve svém důsledku ke zlepšení ovzduší a kvality života zejména ve městech. K podpoře zavádění těchto opatření je možné při různých aktivitách využívat jednotící logo čisté mobility – EKOMOB. Autorka v diplomové práci uvede příklady projektů realizovaných v této oblasti.

6.3.1 EKOMOB

EKOMOB je zkratka pro EKologickou MOBilitu. V České republice se pro toto slovní spojení již zažil výraz „čistá mobilita“. Tento projekt je spolufinancován Státním fondem životního prostředí České republiky a Ministerstvem životního prostředí.

Cílem tohoto projektu jsou osvětově informační kampaně v otázkách životního prostředí, kvality ovzduší a předcházení vzniku dopadů na prostředí, ve kterém žijeme prostřednictvím environmentálně zodpovědného chování a jednání. V jeho rámci se sdružují úřady státní správy i samosprávy, města, obce i firmy.

EKOMOB má za cíl představit, prezentovat a podporovat různé alternativy v oblasti mobility, a to následující osvětou a podporou:

- nemotorové dopravy a pěší mobility,
- veřejné hromadné dopravy a kvalitní návaznosti jednotlivých druhů dopravy,

- bike/car-sharingu,
- alternativních pohonů v silniční dopravě,
- využití inteligentních systémů a aplikací v silniční dopravě,
- výzkumu a vývoje nových technologií v silniční dopravě.

Příklad dobré praxe

6.3.2 Projekt města Liberce „Lepší přístup, delší život“

Projekty čisté mobility, které jsou podporovány Státním fondem životního prostředí a Ministerstvem životního prostředí ČR, odstartovaly realizační část v různých místech. Např. v Liberci probíhá projekt „Lepší přístup, delší život“, který seznamuje veřejnost s prvky čisté mobility v jejich městě a kraji. Občané mají možnost seznámit se s pojmy jako elektromobilita, car-sharing či se dozvědět více o cyklotrasách v kraji. I v tomto regionu si uvědomují, že životní prostředí zejména v oblasti ovzduší dlouhodobě nevykazuje v České republice hodnoty předepsané národní či evropskou legislativou.

V rámci Evropského týdne mobility byla veřejnost seznámena s kvalitou ovzduší v kraji. V projektu byla iniciována plošná osvětová činnost prostřednictvím krátkých informačních spotů, které byly zaměřeny dle specifické potřeby a možností města Liberce a Libereckého kraje. Každý spot znázorňoval téma či opatření, kterým se snižuje zátěž na životní prostředí.

Pro podporu informovanosti se také uskutečnilo několik workshopů, cílené byly např. na rodiny s malými dětmi. Tyto akce byly vzhledem k vysoké návštěvnosti a zájmu občanů hodnoceny jako velmi zdařilé. Zainteresovaný okruh oslovených občanů byl přímo vtažen do tématu pomocí edukativní soutěže.

Dalším byl projekt „Chytře na cestu“, který si kladl za cíl vytvořit Strategický plán udržitelné mobility v Liberci, a v jehož rámci mezi jinými aktivitami Státní zdravotní ústav měřil obsah oxidu uhelnatého v plicích. Největší zájem veřejnosti však vzbuzovaly elektromobil a elektrokolo, které zapůjčil Liberecký kraj. Organizátorem této akce byl Nadační fond pro všeobecný rozvoj člověka. Posledním

workshopem, uspořádaným na DEN ZEMĚ, byla navázána spolupráce s ekologickým střediskem výchovy Libereckého kraj STŘEVLÍK, který sídlí v Hejnicích.

Workshopy byly velmi přínosné. Díky dobré komunikaci a spolupráci se vytvořila funkční platforma pro další projektové aktivity v oblasti čisté mobility.

Hlavním výstupem zmíněných akcí je zvýšené environmentální povědomí občanů. Zábavnou formou prostřednictvím soutěže bylo dosaženo vyšší informovanosti o čisté mobilitě, včetně možností praktického využití (vozidla s alternativním pohonem, Car-sharing, cyklodoprava aj.). Autorka také oceňuje zájem obyvatel na možnostech zlepšení životního prostředí, ve kterém žijí nebo budou žít další generace.

Současně byla v rámci hodnocení výsledků projektu provedena analýza slabých a silných míst komunikace a edukace v oblasti životního prostředí v daném městě, která vyústila v doporučení vhodných komunikačních kanálů za účelem efektivní informovanosti veřejnosti o problematice životního prostředí. Lze tedy konstatovat, že vyhodnocení jednotlivých výstupů projektu a dosažení cíle projektu splnilo očekávání a smysl, a to zlepšení povědomí a znalosti v oblasti životního prostředí u občanů.

6.3.3 Udržitelná městská mobilita

V současnosti jsou města vystavena mnoha výzvám a hledají nová efektivní dopravní řešení, která ulehčí jejich stávající infrastrukturu, zkvalitní veřejný prostor a podpoří udržitelné druhy dopravy. Tzv. plán udržitelné městské mobility (SUMP) se snaží najít odpověď na to, jak skloubit zájmy obyvatel dotčeného území s bezpečností, parkováním, řešením nákladní dopravy, tvorby veřejného prostoru s preferencí veřejné dopravy, chůze a jízdy na kole. Plán udržitelné městské mobility chce nabídnout možnost bezpečného, pohodlného a efektivního pohybu lidí i věcí – mobility.

Centrem dopravního výzkumu byla zpracována Metodika pro přípravu plánů udržitelné mobility měst České republiky.

V metodice je řešen v části 4.7.7 Školství a vzdělávání, sociální otázky vztah ke vzdělávání, a to následovně: „Při zpracovávání SUMPu je možné využít spolupráci se školami a univerzitami, a to nejen při mapování mobility školních dětí a studentů, ale i pro práci s těmito cílovými skupinami při realizaci SUMPu. Například formou kampaní na změnu dopravního chování (kampaně typu Oblékáme hada Edu, viz <http://www.trafficsnakegame.eu/czechrepublic/>). Vhodné je využít také programy pro zapojování různých sociálních skupin do komunitního života (např. matky s dětmi, senioři apod.) a přizvat je i do aktivit SUMPu. Přínosem pro SUMP jsou i aktivity Místní agentury 21, které jsou také postaveny na principech udržitelného rozvoje a zdravého životního prostředí. Koordinátor MA21 a koordinátor projektů „Zdravé město“ jsou přirozenými partnery při zpracování a projednávání SUMPu.“²⁸

V oblasti vzdělávání a osvěty je jedním z hlavních cílů vhodná informovanost občanů, jakým procesem vize jednotlivých měst vznikaly a kdo se na nich podílel. Musí vizi rozumět a ztotožnit se s jejím obsahem, v opačném případě se dají očekávat problémy v dalších krocích přípravy plánu, kdy se vize konkretizuje, stanovují se cíle a navrhuji opatření k realizaci, včetně celkové akceptace SUMPu. Při formulaci vizí je vhodné využít například ty kategorie, ve kterých se protíná doprava s kvalitou života, každodenní život (aktivní, zdravý, společenský), možnosti setkávání, bezpečnost a pocit bezpečí (život a pohyb v ulicích, zejména chodců a cyklistů), městský prostor z pohledu celkové estetiky a atraktivit a možnosti relaxace a nedílně poukázat na zdravé město s minimem dopravních zácp, hluku, znečištění a dalšími zdravotními riziky.

6.3.4 SMART CITY

Města a obce musí přinášet řešení pro potřeby svých obyvatel tak, aby život v nich byl kvalitní a udržitelný. K tomu jim má napomoci celosvětový koncept „Chytré město“ (Smart City), který se opírá o zavedení a využití informačních a komunikačních

²⁸ CENTRUM DOPRAVNÍHO VÝZKUMU. *Metodika pro přípravu plánů udržitelné mobility měst České republiky [on-line].* © 2015 [cit. 2017-12-28]. Dostupné z: [https://www.mdcz.cz/getattachment/Dokumenty/Strategie/Mobilita/Udrzitelna-mestska-mobilita-\(SUMP\)/Metodika-SUMP_dokument.pdf.aspx](https://www.mdcz.cz/getattachment/Dokumenty/Strategie/Mobilita/Udrzitelna-mestska-mobilita-(SUMP)/Metodika-SUMP_dokument.pdf.aspx)

technologií a nástrojů s cílem zlepšit kvalitu života a zefektivnit správu měst a zapojit občany do jeho tvorby. Tento koncept v rámci ČR zastřešuje Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR).

Platforma SMART CITIES se zejména soustředí na rozvoj řešení v těchto oblastech:

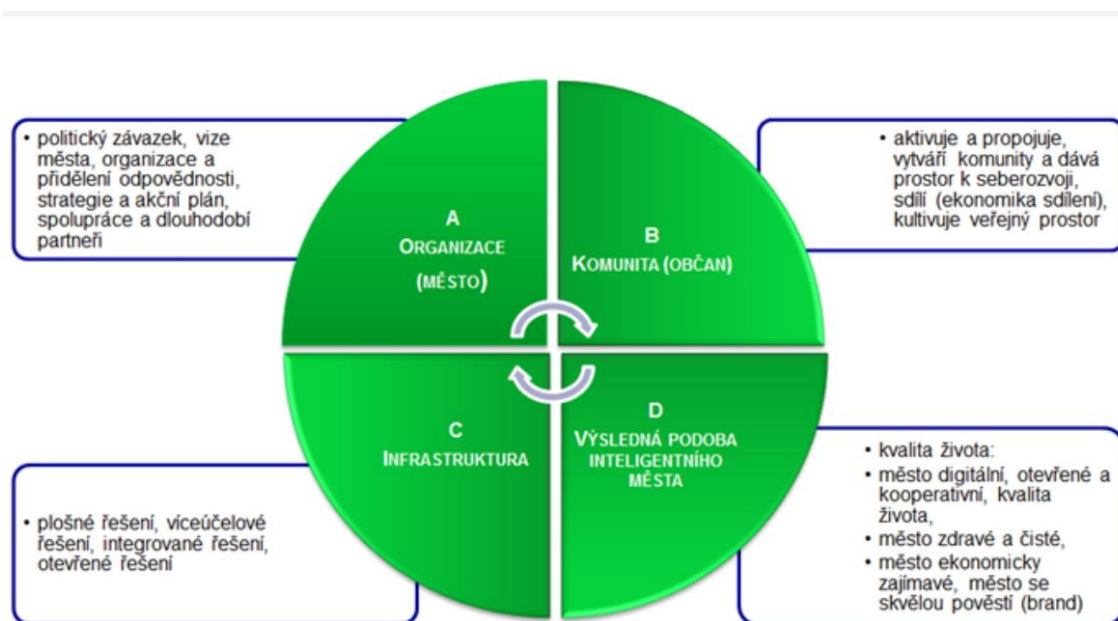
- energetika (efektivní odpadové hospodářství, inteligentní osvětlení, chytré budovy, lepší hospodaření s vodou),
- ICT (tvorba datové struktury pro budování lepších měst, využití i zabezpečení dat),
- doprava (elektromobilita, rozvoj platebních metod v MHD, mobilní aplikace pro veřejnou dopravu),
- Smart Governance (chytrá radnice, e-government, tvorba aplikací pro občany a návštěvníky města),
- finanční nástroje (moderní způsoby financování apod.).

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR je dle své kompetence v oblasti urbánní politiky gestorem uplatňování konceptu Smart Cities v rozvoji měst, a to na základě certifikované Metodiky konceptu inteligentních měst. V této metodice je definováno 16 základních komponent:

„Metodika definuje 16 základních komponent, které následně aplikuje do všech oblastí spojených se zaváděním konceptu Smart City, primárně do dopravy a energetiky, ale i do dalších. Pro rozvoj Smart City definuje základní požadavky na rozvoj IT a nabízí sady opatření a doporučení pro zavádění konceptu do města. Opatření jsou rozdělena dle komponent a jsou koncipována jako proces, tedy postupné zavádění po sobě jdoucích opatření dlouhodobě vede ke kompletnímu zavedení konceptu Smart City ve městě. V neposlední řadě také výrazně podporuje zveřejňování dat ve formátu otevřených dat.“²⁹

²⁹ MMR *Metodika konceptu inteligentních měst v „kostce“* [on-line]. © 2015 [cit. 2017-12-28]. Dostupné z: www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/2c196616-7b18-4950-8f5e-539968a7ff3d/Metodika-Konceptu-inteligentnich-mest-v-kostce.pdf

Obrázek 2: Koncept SMART CITIES

Zdroj: MMR *Metodika konceptu inteligentních měst* [on-line]. © 2015 [cit. 2017-12-28]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/9c597c78-8651-43a8-8d94-bc9f19da74c5/TB930MMR001_Metodika-konceptu-Inteligentnich-mest-2015.pdf

Koncept Smart City má vztah k Místní Agendě 21 kde představuje technologickou platformu pro zkvalitnění procesů probíhajících v rámci realizace MA21 a přispívá využitím IT k propracovanějším formám uplatnění veřejnosti na veřejných věcech. Z výše uvedeného vyplývá, že tento koncept se zabývá technologickým rozvojem ve městech v oblastech dopravy a energetiky při využití nejnovějších informačních technologií, což je základem programu Smart Cities v Evropě.

Příklad dobré praxe

V rámci metodické podpory měst v zavádění konceptu Smart Cities do jejich správy pořádá MMR odborné semináře pro zástupce měst, obcí a institucí, kteří se chtějí na poli Smart Cities orientovat a mají zájem tento koncept zavádět v rámci svých aktivit v území. Semináře jsou výbornou a jedinečnou příležitostí ke sdílení zkušeností s jinými městy, sdílení dobré praxe a čerpání inspirace. Autorka uvádí příklady seminářů:

- Čistá mobilita v chytrém městě,
- Chytré koncepty pro malé obce,
- Chytrá veřejná správa.

Mezi hlavní cíle seminářů patří seznámení se samotným konceptem Smart Cities, Metodikou konceptu inteligentních měst a jednotlivými tematickými oblastmi (trendy řízení měst, mobilita, energetika, ICT).

6.3.5 Akademie městské mobility

Dopravou se v rámci tohoto konceptu zabývá i Akademie městské mobility. Toto téma zaštiťuje platformou Města s dobrou adresou, ve které se především klade důraz na oblast dopravy, a to nejen z pohledu moderních technologií, ale všech souvislostí, které ovlivňují dopravu a mobilitu.

Na svých stránkách uvádějí: „Zavedení chytrých řešení do oblasti dopravy může snížit nejen dopad přepravy osob a zboží na životní prostředí, ale také zvýšit bezpečnost na silnicích a v ulicích, snížit náklady městské hromadné dopravy a přispět ke změně preferencí obyvatel v duchu principů udržitelné mobility. Může tak pomoci snížit intenzitu a množství individuální automobilové dopravy způsobující výrazné emise do ovzduší.

Mobilita založená na hromadné přepravě, alternativních palivech a pěší nebo cyklodopravě dnes dostatečně nevyužívá potenciálu chytrých technologií. Ty přitom mohou přinést více informací a komfortu a pomoci zlepšit organizaci dopravy ve městě. Výsledkem je pak efektivnější řízení dopravy z hlediska přepravních výkonů na jednotky i z hlediska vynaložených nákladů. Doprava je tak rychlejší a bezpečnější a zároveň ekologičtější, s nižšími emisemi CO2 a dalších výfukových plynů.“³⁰

Přehled podrobných témat:

- *Plánování udržitelné dopravy*

³⁰ AKADEMIE MĚSTSKÉ MOBILITY. *SMART CITIES (Chytrá města)* [on-line]. © 2017 [cit. 2018-01-15]. Dostupné z: [_http://www.dobramesta.cz/smart-cities](http://www.dobramesta.cz/smart-cities)

- *Budování konceptu chytrých měst*
- *Inteligentní řízení dopravy (telematika), ITS systémy pro řízení a zklidňování dopravy*
- *Otevřené technické specifikace sníží náklady na inteligentní dopravní systémy*
- *Inteligentní infrastruktura (dopravní terminály, zastávky, křižovatky, dobijecí a plnicí stanice aj.)*
- *Bezemisní a nízkoemisní vozidla*
- *Sdílení dopravních prostředků*
- *Parkování, řešení dopravy v klidu s využitím inteligentních parkovacích systémů*
- *Cyklodoprava*
- *Pěší doprava*
- *Zklidněné/nízkoemisní zóny*
- *Vzdělávání a osvěta.*³¹

Pro všechny, kteří se zajímají o problematiku městské mobility a dopravy, je na těchto internetových stránkách připravena velká databáze dobrých příkladů, odborné literatury a dalších zajímavostí.

Příklad dobré praxe

Autorka uvádí např. pražský projekt „**Prague Citymakers**“ a příklady tematických seminářů realizovaných v jeho rámci.

Tento projekt řeší zejména otázky budoucnosti a vyzývá občany k participaci na společném vytvoření prostoru, který bude zdravý, bezpečný a pohodový. Na prostoru, ve kterém se budou potkávat se spoluobčany, budou se moci svobodně pohybovat a nebudou např. ztrácet čas v dlouhých kolonách automobilů.

V rámci projektu se provádějí různá dotazníková šetření na téma spokojenosti občanů ve městě a hledají se možnosti, jak aktivně zapojit občany do městských aktivit.

³¹ AKADEMIE MĚSTSKÉ MOBILITY. *SMART CITIES (Chytrá města.* [on-line]. © 2017 [cit. 2018-01-15]. Dostupné z: [_http://www.dobramesta.cz/smart-cities](http://www.dobramesta.cz/smart-cities)

Občan se prostřednictvím internetových stránek a tematických odkazů může aktivně zúčastnit nebo se vyjádřit k následujícím oblastem:

- Zapoj se do plánování města
- Změň zaběhnuté dopravní stereotypy
- Zajímej se o kampaně
- Zapoj děti a rodiče
- Pamatuj na „seniory“
- Seznam se s výstavou GOOD CITY.

Dále tento portál obsahuje pozvánky na konference, semináře, workshopy související s městskou mobilitou apod.

6.4 Národní programy v oblasti vědy a výzkumu

Veškeré programy na podporu vědy, výzkumu a inovací v ČR vychází ze strategických cílů definovaných na EU úrovni programem „HORIZONT 2020 - rámcový program pro výzkum a inovace“ (dále jen „HORIZONT 2020“). HORIZONT 2020 je základním, strategickým programem financujícím na evropské úrovni vědu, výzkum a inovace v letech 2014-2020. Cílovou skupinou programu HORIZONT 2020 jsou jednak výzkumní pracovníci (na univerzitách, ve výzkumných ústavech nebo v průmyslových firmách) a dále podniky a firmy, které mohou program Horizont 2020 využít na podporu financování aktivit v oblasti výzkumu a nových technologií. Autorka uvádí několik příkladů projektů podporujících oblast vědy a výzkumu:

- NAP CM Strategický cíl č. 5 „Výzkum a vývoj v oblasti alternativních paliv a související opatření“,
- NAP CM S22 „Cílené vzdělávací akce pro odbornou i širší veřejnost v oblasti alternativních paliv“,
- NAP CM S 23 „Začlenění čisté mobility do rámcových vzdělávacích programů na středních školách, akreditovaných vzdělávacích programů na vyšších odborných školách a akreditovaných studijních programů na vysokých školách“,

- NAP CM S24 „Posílení spolupráce mezi VŠ, výzkumnými organizacemi a průmyslem v oblasti rozvoje alternativních paliv v ČR.“ Dále k této části můžeme také uvést opatření,
- NAP CM S25 „Zajištění informovanosti účastníků silničního provozu o umístění, typu a vybavení dobíjecích a plnicích stanic prostřednictvím systémů ITS“.

6.5 Motivační prvky pro koupi vozidla s alternativním pohonem

Ekologicky šetrná vozidla jsou vozidla s nízkou spotřebou paliva, produkcí emisí skleníkových plynů a ostatních limitovaných znečišťujících látek. V automobilovém průmyslu jsou tato vozidla často nazývána „green cars“, „greenline cars“ nebo „clean green cars“.

Za ekologicky šetrná vozidla je možno považovat vozidla, která:

využívají alternativní pohon:

- hybridní vozidla, tj. vozidla kombinující spalovací motor a elektromotor,
- elektromobily, tj. vozidla využívající ke svému pohonu pouze elektromotor,

využívají alternativní paliva:

- LPG (Liquid Petroleum Gases – zkapalněný ropný plyn),
- CNG (Compress Nature Gas – stlačený zemní plyn),
- vodík,
- biopaliva (zejména bioethanol, biodiesel, dimethyléter).

Jednou z hlavních překážek rozvoje elektromobility je pořizovací cena elektromobilů, která působí na celkové náklady vlastnictví elektromobilu (oproti vozidlům se spalovacím motorem na konvenční paliva.). Návratnost vyšších vstupních nákladů mohou urychlit opatření, která buď přímo míří na snížení pořizovací ceny, nebo ovlivňují další provozní náklady. Cílem je, aby se cena elektromobilů v budoucnosti přiblížila k vozidlům s konvenčním pohonem, dočasná opatření za účelem snížení těchto nákladů mohou přispět k významnějšímu uplatnění elektromobilů na trhu již v současnosti.

Za účelem naplnění strategického cíle 1.2 NAP CM „Stimulace poptávky po elektromobilech“ jsou např. navržena následující opatření:

- *zvýšení odpisů v 1. roce odpisování u vozidla s elektrickým pohonem,*
- *podpora pořízení vozidla s pohonem na elektřinu subjekty státní správy a samosprávy a jim podřízených, řízených a zřizovaných organizací,*
- *podpora nákupu vozidel na elektrický pohon pro podnikatele,*
- *využití inovativních finančních nástrojů pro podporu nákupu vozidel na alternativní paliva pro fyzické osoby nepodnikající,*
- *podpora pořízení vozidel na alternativní paliva do flotil dopravních podniků a do flotil dopravců zajišťujících městskou hromadnou dopravu a veřejnou linkovou dopravu,*
- *úleva z placení dálniční známky u vozidel na alternativní paliva,*
- *úprava režimů a sazeb silniční daně pro vozidla na CNG/LNG a elektrický pohon nad 12 t a současně zavedení daňové úlevy pro vozidla LNG a vodík.* ³²

Dalším cílem, který podporuje předávání informací je Strategický cíl NAP CM 1.3. „Vytváření podmínek pro lepší vnímání elektromobility na straně potenciálních zákazníků“. Vzhledem k tomu, že zkušenosti s elektromobily má doposud jen velmi omezený počet uživatelů, je vhodné se inspirovat opatřeními z jiných států, na jejichž základě jsou pro řidiče elektromobilů zaváděna určitá přednostní práva. Současně je v rámci opatření doporučena z důvodu lepšího pohledu veřejnosti na elektromobilitu větší penetrace těchto vozidel do vozových parků státní správy a samospráv. Dále je potřeba usilovat o vyšší informovanost odborné i širší veřejnosti v oblasti elektromobility a zvyšování komfortu při dobíjení elektromobilů.

Za účelem naplnění tohoto strategického cíle jsou např. navržena opatření:

- *využití pruhů pro autobusy a taxi vozidla s elektrickým pohonem,*
- *parkování na veřejných parkovištích zdarma,*
- *parkování zdarma na jinak vyhrazených místech (modré zóny),*
- *vyhrazená dopravní značka pro vozidla s elektrickým pohonem,*

³² MPO. *Národní akční plán čisté mobility*. Praha. 2015. s. 84

- označení vozidel s elektrickým pohonem (labelling),
- naplnění požadavků směrnice 2014/94/EU ohledně standardů infrastruktury dobíjecích stanic,
- naplnění požadavků směrnice 2014/94/EU ovlivňující výkon podnikání v oblasti provozování veřejných dobíjecích stanic,
- naplnění požadavků směrnice 2014/94/EU ve vztahu k provozovatelům veřejných dobíjecích stanic,
- cílené vzdělávací akce pro odbornou i širší veřejnost v oblasti alternativních paliv,
- zajištění informovanosti účastníků silničního provozu o umístění typu a vybavení dobíjecích a plnicích stanic prostřednictvím systémů ITS.³³

Autorka konstatuje, že i oblast motivace pro koupi vozidla s alternativním pohonem je velice úzce provázána na potřeby zajištění informovanosti jak odborné, tak zejména širší veřejnosti. Domnívá se, že bez zajištění řízeného a cíleného vzdělávání a osvěty ze strany EU a státních orgánů ČR nebude možné realizovat tyto programy a tím splnit související evropské legislativní požadavky.

6.6 Potřeby vzdělávání ve společnosti ŠKODA AUTO ve vztahu k E-mobilitě

Společnost ŠKODA AUTO a.s. je významným výrobcem automobilů v České republice a snaží se nabízet svým zákazníkům vozy, které jsou nejen bezpečné, praktické a komfortní, ale také šetrné k životnímu prostředí.

Tohoto dosahuje i díky strategii Green Future, jejímž hlavním úkolem je podporovat trvale udržitelný rozvoj podniku. Tato strategie je členěna na 3 pilíře, z nichž je jedním pilíř Green Produkt, ve kterém jsou definovány hlavní koncepty budoucího vývoje společnosti následovně:

„Hlavní podstatou environmentální strategie společnosti ŠKODA AUTO je odpovědná a udržitelná výroba energeticky účinných vozů. Současné strategické

³³ MPO. *Národní akční plán čisté mobility*. Praha. 2015. s. 85

plány v oblasti výroby a vývoje produktu se soustředují na plnění evropských směrnic palivové účinnosti pro rok 2020 a zabudování dalších ambiciózních cílů do strategických úvah.

Hlavní koncepty budoucího vývoje společnosti ŠKODA AUTO počítají s vozy s elektrickým pohonem, obzvláště s ohledem na současnou a budoucí legislativu.

Záměrem společnosti ŠKODA AUTO je vyvíjet vozy s maximálním důrazem na ekologii. Zde platí zásada, že každá nová generace vozů značky ŠKODA má ve srovnání s předchozími modely nižší spotřebu paliva, méně emisí CO₂, nižší hmotnost a lepší aerodynamiku.³⁴

Obrázek 3: Strategie GREEN FUTURE

Zdroj: ŠKODA AUTO. *Životní prostředí – GREEN FUTURE* [on-line]. © 2018 [cit. 2018-01-23]. Dostupné z: www.skoda-auto.cz/o-nas/zivotni-prostredi

³⁴ ŠKODA AUTO. *Životní prostředí – GREEN FUTURE* [on-line]. © 2018 [cit. 2018-01-23]. Dostupné z: www.skoda-auto.cz/o-nas/zivotni-prostredi

6.6.1 Vize společnosti k problematice E-mobility

Společnost ŠKODA AUTO jako výrobce automobilů se nedílně podílí na konceptech týkajících se E-mobility.

Vize společnosti v této oblasti je následující:

„ŠKODA bude od roku 2020 vyrábět elektromobily. Od roku 2019 bude ŠKODA AUTO vyrábět také elektrické komponenty pro plug-in-hybridy a do roku 2025 uvede na trh pět modelů s bateriově-elektrickým pohonem.

ŠKODA AUTO bude vozy s čistě elektrickým pohonem vyrábět v závodě v Mladé Boleslavi. Již od roku 2019 bude ŠKODA AUTO vyrábět i elektrické komponenty pro plug-in-hybridy. Výroba elektromobilů a elektrických komponentů představuje velký krok při realizaci strategie společnosti.

První elektrifikovaný sériový model značky ŠKODA na trh vstoupí již v roce 2019: bude to ŠKODA SUPERB s plug-in-hybridním pohonem, který bude sjíždět z linky v závodě v Kvasinách. V roce 2020 k němu v Mladé Boleslavi přibude první model s čistě elektrickým pohonem. Na letošním autosalonu Auto Shanghai automobilka představila elektrickou studii ŠKODA VISION E – svou představu o budoucnosti autonomní jízdy s elektrickým pohonem.

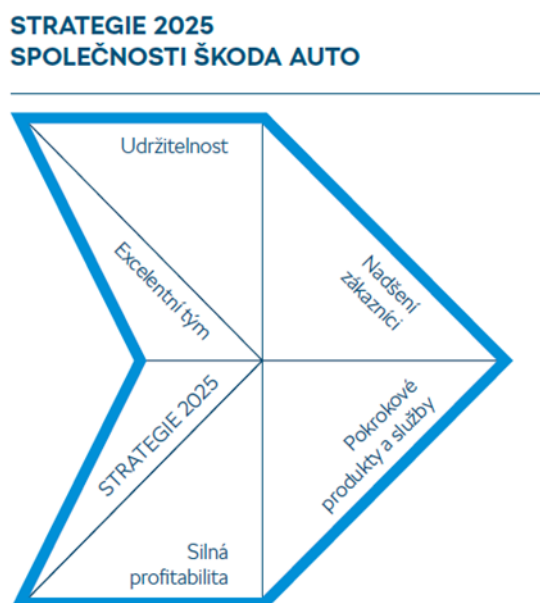
Elektrifikace modelové palety značky ŠKODA a výroba elektrických komponentů pro koncern Volkswagen patří mezi důležité pilíře Strategie 2025.“³⁵

6.6.2 Strategie 2025 společnosti ŠKODA AUTO

Dne 11. října 2017 podepsal ministr průmyslu a obchodu Jiří Havlíček pověřený vládou a prezident Sdružení automobilového průmyslu Bohdan Wojnar "Memorandum o budoucnosti automobilového průmyslu v České republice". V návaznosti na tuto deklaraci ŠKODA AUTO zpracovala dokument „**Strategie 2025 společnosti ŠKODA AUTO**“.

³⁵ ŠKODA AUTO. *Realizace strategie 2025* [on-line]. © 2017 [cit. 2017-12-28]. Dostupné z: <http://www.skoda-auto.cz/novinky/novinky-detail/2017-11-17-elektromobily-skoda>

Obrázek 4: Strategie 2025 společnosti ŠKODA AUTO

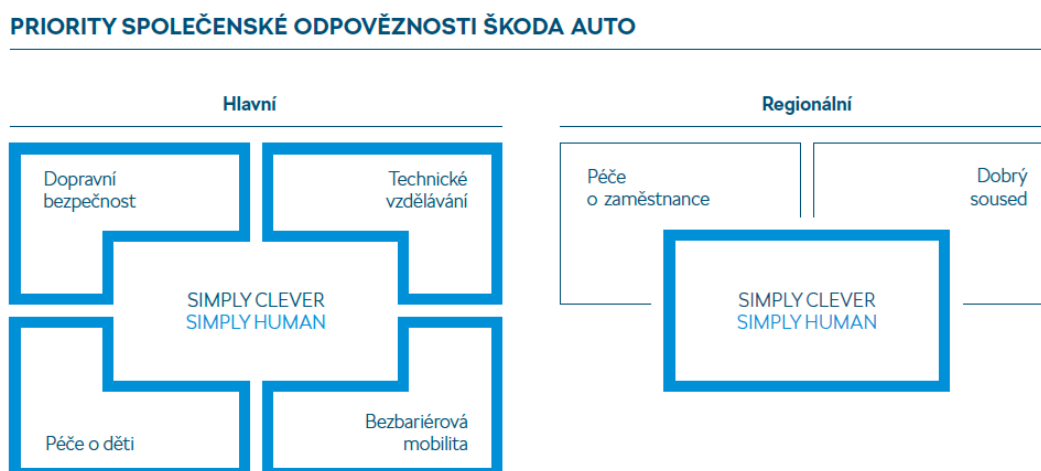

Zdroj: ŠKODA AUTO. *Zpráva trvale udržitelného rozvoje 2015/2016* [on-line]. © 2017 Dostupné z: <http://az749841.vo.msecnd.net/sitescscz/alv1/b5c646d1-6262-463c-9fae-011dca7abfcf/udrzitelny-rozvoj-2015-2016.pdf>

6.6.3 Zpráva trvale udržitelného rozvoje

Jedním ze základních dokumentů společnosti je Zpráva trvale udržitelného rozvoje, která je vydávána ve dvouletých intervalech. V této zprávě je definována společenská odpovědnost společnosti, její hlavní priority jsou vyznačeny na obrázku.

Obrázek 5: Priority společenské odpovědnosti ŠKODA AUTO

Zdroj: ŠKODA AUTO. *Zpráva trvale udržitelného rozvoje 2015/2016* [on-line]. © 2017
Dostupné z: <http://az749841.vo.msecnd.net/sitescscz/alv1/b5c646d1-6262-463c-9fae-011dca7abfcf/udrzitelny-rozvoj-2015-2016.pdf>

K potřebám vzdělávání se zpráva vyjadřuje následovně: „Vysoký standard vztahu k zaměstnancům je patrný i ve strategii řízení lidských zdrojů ŠKODA AUTO. Tato strategie se zaměřuje na posílení postavení podniku jako nejatraktivnějšího zaměstnavatele v zemi. Zatímco stávajícím zaměstnancům nabízí nejlepší možné pracovní podmínky a odborné vzdělávání, uchazečům o budoucí uplatnění poskytuje svým holistickým a pokrokovým přístupem příslib perspektivní budoucnosti.“³⁶

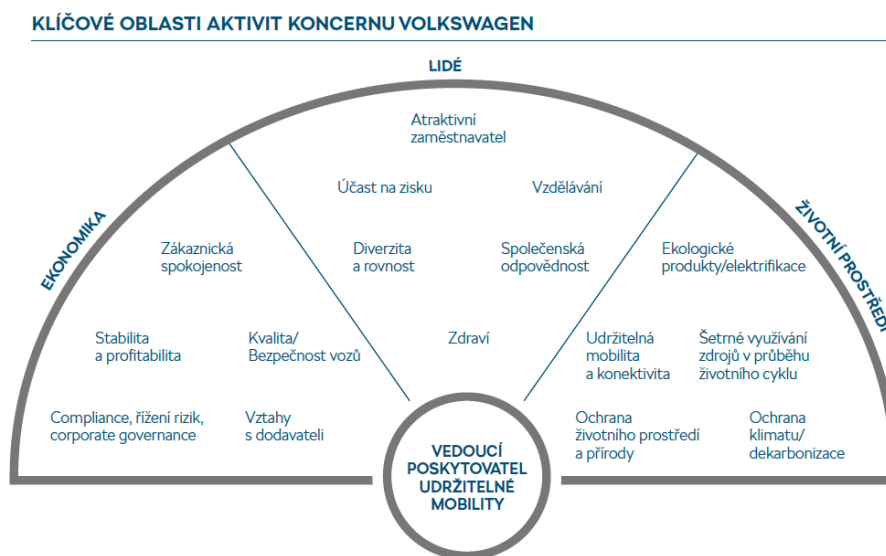
Dále uvádí: „Jako největší průmyslový zaměstnavatel v České republice se společnost ŠKODA AUTO zaměřuje především na svou společenskou odpovědnost, zajištění lepších životních podmínek nejen svých zaměstnanců, ale také jejich rodin. Ve spolupráci s odborovými organizacemi a veřejnými institucemi na místní, regionální a státní úrovni pracujeme na zlepšování pracovních podmínek, veřejné infrastruktury,

³⁶ ŠKODA AUTO. *Zpráva trvale udržitelného rozvoje 2015/2016* [on-line]. © 2017 [cit. 2017-12-28]. Dostupné z: <http://az749841.vo.msecnd.net/sitescscz/alv1/b5c646d1-6262-463c-9fae-011dca7abfcf/udrzitelny-rozvoj-2015-2016.b3300dec6c249a42b7ee728999f8eb78.pdf>

vzdělávání a zdravotní péče. Zároveň se snažíme o naplnění svých vlastních vysokých standardů, abychom byli v této složité době dobrým firemním sousedem.“³⁷

Klíčové oblasti aktivit koncernu Volkswagen v rámci udržitelné mobility se rozdělují na 3 části, které jsou dále zaměřené na konkrétní témata zobrazená na obrázku č. 6.

Obrázek 6: Klíčové oblasti aktivit koncernu Volkswagen

Zdroj: ŠKODA AUTO. *Zpráva trvale udržitelného rozvoje 2015/2016*. [on-line]. © 2017 Dostupné z: <http://az749841.vo.msecnd.net/sitescscz/alv1/b5c646d1-6262-463c-9fae-011dca7abfcf/udrzitelny-rozvoj-2015-2016.pdf>

6.6.4 Vzdělávání ve ŠKODA AUTO

S plánovanou výrobou úzce souvisí i potřeby vzdělávání zaměstnanců. V této oblasti je aktivně zapojena **ŠKODA Akademie**, která zajišťuje komplexní vzdělávání žáků a dospělých zaměstnanců. Její aktivity souvisí s podnikovou kulturou, jejíž součástí je i kultura podnikového vzdělávání.

³⁷ ŠKODA AUTO. *Zpráva trvale udržitelného rozvoje 2015/2016* [on-line]. © 2017 [cit. 2017-12-28]. Dostupné z: <http://az749841.vo.msecnd.net/sitescscz/alv1/b5c646d1-6262-463c-9fae-011dca7abfcf/udrzitelny-rozvoj-2015-2016.b3300dec6c249a42b7ee728999f8eb78.pdf>

Veteška ve své knize na téma podnikové kultury uvádí: „*Kultura podnikového vzdělávání zlepšuje vzdělávání a učení se pracovníků a zároveň se stává prostředkem efektivity, produktivity a loajality. Pomáhá také k naplňování stanovených cílů a vizí organizace.*“³⁸

ŠKODA Akademie je zodpovědná za personální rozvoj zaměstnanců ŠKODA AUTO, za rozvoj jejich odborných i nadodborných kompetencí. Tvorba personálně-rozvojových konceptů a nástrojů se realizuje s ohledem na strategii VW Group Academy.

K dalším stěžejním činnostem ŠKODA Akademie patří také odborné vzdělávání učňů a rozvoj talentů. Vedle standardní nabídky vzdělávání, která zahrnuje více než 300 kurzů, jsou pro jednotlivé odborné oblasti organizovány i akce šité na míru. Cílem je propojit odborné i sociální kompetence, předávání know-how a zajistit připravenost žáků pro nástup do praxe. Právě intenzivní seznámení se s realitou ve výrobě je jednou z nejdůležitějších součástí odborného vzdělávání. Díky progresivním a moderním formám výuky jsou schopni rozvíjet kompetence, které jsou nezbytné pro dlouhodobou zaměstnavatelnost a konkurenceschopnost na trhu práce. Všichni úspěšní absolventi dostanou nabídku pracovního místa od společnosti ŠKODA AUTO.

Hlavní činnosti ŠKODA Akademie:

- odborné vzdělávání a příprava žáků na SOUs,
- rozvoj technických kompetencí,
- rozvoj nadodborných kompetencí,
- diagnostické instrumenty (Assessment a Development Center),
- nová média a odborná příprava,
- jazykové kurzy,
- kurzy pro zvyšování a prohlubování kvalifikace.

³⁸ VETEŠKA, J. *Přehled andragogiky*. 1. vyd. Praha. Portál, 2016, s. 121. ISBN 978-80-262-1026-9

ŠKODA AUTO také založila firemní soukromou vysokou školu v České republice. Ta klade zejména důraz na trvalou internacionalizaci studijních oborů a aktivně se podílí na programu Erasmus+.

Odborné vzdělávání

Odborné podnikové vzdělávání dospělých můžeme také definovat jako další profesní vzdělávání. Toto vzdělávání v Andragogickém slovníku definují Průcha s Veteškou následovně: *„Součástí profesního vzdělávání. Označuje všechny formy profesního a odborného vzdělávání v průběhu aktivního pracovního života, po skončení odborného vzdělávání a přípravy na povolání v rámci počátečního, formálního vzdělávání. Posláním je rozvíjet postoje, znalosti, schopnosti a požadované (očekávané) chování nezbytné pro uplatnění se na trhu práce. Má přímou vazbu na profesní zařazení a uplatnění se v rámci podniku. Podstatou je vytváření a udržování optimálního souladu mezi kvalifikací subjektivní a objektivní, což v praxi znamená neustálé přizpůsobování kvalifikace pracovníka kvalifikovanosti práce.“*³⁹

Podnikové odborné vzdělávání je již 90 let klíčovou součástí strategie HR společnosti ŠKODA AUTO. Veteška v odborné literatuře k termínu podnikového odborného vzdělávání udává: *„Termín podnikové (firemní) vzdělávání se běžně používá pro označení souhrnu vzdělávacích akcí zajišťovaných podnikem, respektive k tomu vyhrazeným podpůrným podnikovým útvarům (obvykle část personálního útvaru nebo samostatný útvar vzdělávání a rozvoje lidských zdrojů) či zmocněným pracovníkem (v ideálním případě kvalifikovaným podnikovým andragogem).“*⁴⁰

Individuální odborné vzdělávání

Vzhledem k neustálému a zvyšujícímu se tempu nárůstu nových technologií a z toho plynoucích výzev je individuální rozvoj zaměstnanců jednou z nejvyšších

³⁹ PRŮCHA, J., VETEŠKA, J. *Andragogický slovník*. 2., aktualizované a rozšířené vyd. Praha. Grada Publishing, 2014, 73 s. ISBN 978-80-247-4748-4.

⁴⁰ VETEŠKA, J. *Přehled andragogiky*. 1. vyd. Praha. Portál, 2016, s. 118. ISBN 978-80-262-1026-9.

priorit pro řízení lidských zdrojů ve společnosti ŠKODA AUTO. Z toho důvodu je v rámci vysoce automatizovaných výrobních provozů budoucnosti jedním z hlavních cílů vznik pracovišť, která budou prohlubovat schopnosti zaměstnanců a budou mít pozitivní vliv na jejich zdraví. Na úrovni jednotlivců spolupracuje ŠKODA AUTO se zaměstnanci na stanovení plánu osobního rozvoje, který je založen na dalším vzdělávání v souladu s osobními potřebami, zájmy a schopnostmi zaměstnance a budoucími potřebami podniku. Společnost věnuje péči personálnímu rozvoji všech svých zaměstnanců a stanovuje plány kariérního rozvoje pro vrcholný a střední management a zaměstnance s vysokým pracovním potenciálem (tzv. talenty). V rámci tzv. profesních skupin předávají příslušní odborníci systematickým způsobem své znalosti ostatním kolegům.

Tento postup potvrzuje v odborné literatuře i Veteška:

„Podnikové vzdělávací aktivity musí být založeny na znalosti toho, co je třeba udělat a proč. K tomu slouží zejména analýza pracovního místa (pracovních činností, tzv. profesigram), plánování technologického a znalostního vývoje a změny trhu práce a v daném průmyslovém odvětví.

Základní cyklus formování profesních kompetencí a kvalifikací pracovníků v rámci systematického vzdělávání a rozvoje se skládá ze čtyř fází:

- 1. identifikace potřeb vzdělávání a rozvoje;*
- 2. plánování vzdělávání a rozvoje pracovníků (příp. učení se jedince);*
- 3. realizace vzdělávacího či rozvojového programu;*
- 4. vyhodnocení efektů vzdělávání a učení se pracovníků, včetně vyhodnocení vzdělávacího programu.“⁴¹*

Součástí integračního procesu je i vzdělávání nových zaměstnanců a nabídka seminářů pro opětovnou orientaci na pracovišti pro zaměstnance vracející se z rodičovské dovolené. Připravené jsou však i speciální kurzy a semináře pro zaměstnance, kteří se chystají na odchod do důchodu.

⁴¹ VETEŠKA, J. *Přehled andragogiky*. 1. vyd. Praha. Portál, 2016, s. 120. ISBN 978-80-262-1026-9.

Pro zajištění nezbytných digitálních kompetencí a znalostí zaměstnanců v oblasti trendů v automobilovém průmyslu a moderních technologiích zavedla ŠKODA AUTO v roce 2016 koncept odborné přípravy pod názvem Akademie inovací, který poskytuje zaměstnancům základní i pokročilé informace o tématice IT. Vedle prezenčních školení existuje i rozsáhlá nabídka kurzů ve formě e-learningu. Zaměstnanci mohou vybírat z nabídky cca 100 různých on-line kurzů, které mohou absolvovat na pracovišti či z domova.

Veteška specifikuje e-learning následovně: *„E – learning se vztahuje k prostředkům a nástrojům digitálních technologií. V současné době prostupuje všechny etapy a formy vzdělávání. Pro svou značnou flexibilitu pronikl do počátečního i do dalšího vzdělávání a stal se tak součástí a flexibilním nástrojem celoživotního učení.“*⁴²

Autorka konstatuje, že celoživotní vzdělávání a vzdělávací programy pro dospělé ve společnosti ŠKODA AUTO pokrývají značně širokou oblast, která zahrnuje vše počínaje technickým a specializovaným vzděláváním až po jazykové kurzy a rozvoj v oblasti soft skills.

6.6.5 Další vzdělávání pro potřeby E-mobility

ŠKODA AUTO vytvořila systém dalšího vzdělávání zaměstnanců týkající se E-mobility. Tento systém vychází zejména z legislativních požadavků, ale i z požadavků koncernu Volkswagen. V tomto případě hovoříme o vzdělávání cílových skupin v podnikovém vzdělávání.

Průcha s Veteškou vysvětlují tento pojem následovně:

„Jsou to takové homogenní skupiny pracovníků, pro které je konkrétní vzdělávací akce určena. Ve středních a velkých podnicích jsou pracovníci většinou rozděleni podle pracovního zařazení či druhu vykonávané práce, s ohledem na společné vzdělávací potřeby. Vzdělávání, rozvoj a učení pracovníků v rámci podniku je v souladu se strategií řízení lidských zdrojů. Pro potřeby podnikového vzdělávání můžeme pracovníky členit

⁴² VETEŠKA, J. *Přehled andragogiky*. 1. vyd. Praha. Portál, 2016, s. 197. ISBN 978-80-262-1026-9.

*na nově nastupující, nekvalifikované pracovníky, dělnické profese, odborné pracovníky, specialisty, vedoucí pracovníky (manažery) a jedince s vysokým odborným potenciálem.*⁴³

Systém školení je řazen stupňovitě. Začíná již Návštěvním řádem ŠKODA AUTO a.s., z něhož vyplývá, že každá osoba vstupující do areálů společnosti je seznámena se základními informacemi týkajícími se výroby elektromobilů. Tyto informace jsou i prezentovány interním zaměstnancům a externím pracovníkům v rámci školení BOZP (nástupních, úvodních nebo periodických).

Další kurzy jsou cíleny pro zaměstnance pracující ve výrobě, jsou tříděny podle stupně práce, kvalifikace a kompetencí osob podílejících se na výrobě vozidla s elektrickým pohonem. Tyto kurzy probíhají v souladu s platnou legislativou.

V návaznosti na tento systém zpracovala ŠKODA Akademie také specifické kurzy pro management, jejichž cílem je seznámit manažery s důvodem, historií a nejdůležitějšími pojmy a předpisy týkajícími se elektrické mobility.

6.7 Elektromobilita ve světě

Nejenom v České republice, ale i ve světě je aktuální otázkou vzdělávání.

Na Slovensku je pro podporu vzdělávání v oblasti rozvoje elektromobility vytvořený strategický dokument „Strategie rozvoje elektromobility ve Slovenské republice a její vliv na národní hospodářství Slovenské republiky“. Součástí dokumentu je informace o postoji SR ke vzdělávání. I zde je kladen důraz na počáteční a další vzdělávání. Jednak doporučuje zakotvení povědomí o elektromobilitě do vzdělávacích osnov již od základních až po vysoké školy a přizpůsobit studijní programy nejen žákům, ale zajistit relevantní vzdělávání i pro učitele. Nedílnou součástí, tak jako v České republice, je podpora vědy, výzkumu, vývoje a inovací.

⁴³ PRŮCHA, J., VETEŠKA, J. *Andragogický slovník*. 2., aktualizované a rozšířené vyd. Praha. Grada Publishing, 2014, s. 64. ISBN 978-80-247-4748-4.

V návaznosti na potřeby automobilového průmyslu se v dokumentu uvádí: „*Elektromobilita si bude vyžadovat úpravy i v oblasti vzdělávání. Je nutné si uvědomit, že jejím rozvojem přejdou i k relativně podstatným změnám ve výrobním procesu automobilů. Příkladem může být posun přidané hodnoty od dnes dominantních činností mechanika k důrazu na práci elektrikáře, resp. elektrotechnika, které očekává ve svých odhadech společnost Bosch. V souvislosti s předpokládanými budoucími změnami ve vývoji poptávky na trhu práce je nutná úprava obsahu vzdělávání a potřeba nových kvalifikačních a hodnotících standardů ve smyslu zákona 315 z 21. 9. 2012 o celoživotním vzdělávání, kterým se mění a doplňuje zákon č. 568/2009 Z. z. o celoživotním vzdělávání. Na základě nastavení nových kvalifikačních standardů bude možné získat úplnou nebo alespoň částečnou kvalifikaci pro jednotlivé pracovní pozice.*“⁴⁴

Autorka se domnívá, a poukazuje na skutečnost, že rozvoj elektromobility, vzdělávání a osvěta v této oblasti jsou celosvětovým trendem a jeho význam ve světě dlouhodobě vzrůstá. Využívání vozidel s elektrickým pohonem představuje významné snížení hluku a emisí pocházejících z dopravy s pozitivním dopadem na zvyšování kvality života. Důležitost elektromobility a význam její institucionalizace na úrovni Evropské unie potvrzuje i „Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/94/EÚ o zavádění infrastruktury pro alternativní paliva“.

Vhodným využitím nástrojů národních politik se vlády států snaží docílit, aby podpůrné mechanismy nastartovaly rozvoj, který urychlí i aktivity soukromého sektoru. Vlády musí také vytvářet technologicky specifické politiky, které vyhovují různým účelům dopravy. Tyto také musí splňovat všechny aspekty udržitelného rozvoje a to ekonomické, environmentální a sociální.

⁴⁴ ÚRAD VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Stratégia rozvoja elektromobility v Slovenskej republike a jej vplyv na národné hospodárstvo Slovenskej republiky*. [on-line]. © 2015 [cit. 2018-01-23]. Dostupné z: www.e-mobilita.fei.stuba.sk/wp-content/uploads/2016/03/Stratégia-elektromobility-2015.pdf

7 KVANTITATIVNÍ PRŮZKUM

7.1 Kvantitativní průzkum

Kvantitativní šetření autorka provedla metodou dotazníkového šetření. Zaměřila se v něm na problematiku životního prostředí a vztahu respondentů k čisté mobilitě. Šetření bylo distribuováno s názvem „Postoj společnosti k projektu čisté mobility ve vztahu k jeho medializaci a propagaci“.

Otázky v dotazníkovém šetření autorka zpracovala na základě dostupných informací o problematice čisté mobility získaných z dostupné literatury a informací zveřejněných na internetových stránkách. Dále z konferencí a seminářů, kterých se autorka zúčastnila a nedílně ze zkušeností ze zaměstnání. Dotazníkové šetření bylo zpracováno v programu Survio a distribuováno pomocí odkazu na tuto stránku. Výsledky šetření bude autorka medializovat prostřednictvím ekologického portálu „Třetí ruka“, dále ho bude prezentovat u svého zaměstnavatele společnosti ŠKODA AUTO a.s. a s výsledky šetření bude komunikovat s orgány státní správy a zainteresovanými subjekty.

Formulace výzkumného problému:

Jaký postoj zaujímá společnost k projektu čisté mobility z pohledů vnímání projektu k šetrnosti k životnímu prostředí a dostatečnosti jeho medializace a propagace?

Formulace hypotéz:

H1 Společnost vnímá medializaci a propagaci projektu čisté mobility jako dostačující.

H2 Společnost vnímá státní podporu vzdělávání a výzkumu, včetně jejich financování ze státních prostředků, v oblasti čisté mobility jako vhodné.

H3) Společnost (potenciální zákazník) vnímá podmínky pro koupi vozidla s alternativním pohonem jako motivující pro jeho pořízení.

Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření autorka nazvala „Postoj společnosti k projektu čisté mobility ve vztahu k jeho medializaci a propagaci“. Dotazník byl zpracován v českém jazyce dostupným z: <https://www.surveio.com/survey/d/L6N8X8O4D4J3Y1D1K>. Dotazník obsahoval celkem 34 otázek. Otázky v šetření autorka postupně pokládala tematicky z oblastí:

- životní prostředí (otázky č.1–7),
- čistá mobilita (otázky č.8–19),
- pohled na vozidla s alternativním pohonem, se zaměřením především na elektromobilitu (otázky č.20–25),
- SMART CITY (otázka č. 26),
- podpora vzdělávacích programů (otázky č.27–28),
- ostatní údaje (otázky č.29–33),
- volné odpovědi (otázka č. 34).

Strukturu odpovědí na otázky stanovila autorka výběrem z několika alternativ:

- určitě ano/spíše ano/spíše ne/určitě ne – včetně obdobných alternativ (14 otázek),
- ano/ne/nevím (3 otázky),
- ano/ne (7 otázek),
- výběr více možností (4 otázky),
- ostatní údaje (5 otázek),
- otevřené odpovědi (1 otázka).

V šesti případech ze shora uvedených otázek byla možnost odpověď blíže specifikovat.

8 VYHODNOCENÍ ŠETŘENÍ

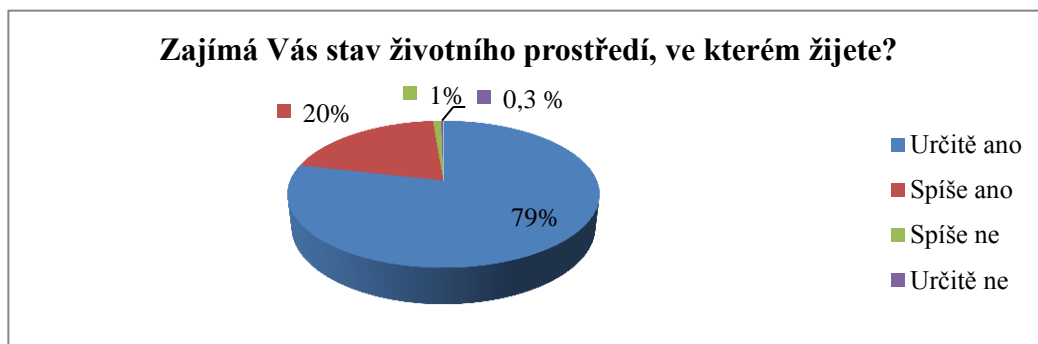
Autorka provedla vyhodnocení dotazníkového šetření, a to dle výše uvedeného tematického rozčlenění. Dotazník a průvodní dopis tvoří přílohu diplomové práce. Dotazník byl zveřejněn 52 dnů. Navštívilo jej celkem 891 respondentů a dokončilo ho celkem 293, 4 respondenti dotazník nedokončili a 595 si ho pouze zobrazilo. Celkově dokončených dotazníků bylo 32,9 %. Z nich na něj z přímého odkazu zareagovalo 79,5 % respondentů a odkazem ze sociálních sítí – Facebooku 20,5 % respondentů. Nejčastější délka pro vyplnění dotazníku byla 5–10 minut u celkem 52,2 % respondentů.

Dílčí vyhodnocení šetření provedla autorka následujícím způsobem: komentář k otázkám vždy provedla souhrnným slovním popisem, poté následují jednotlivé grafy příslušných vyhodnocených otázek a závěrem autorka slovně vyhodnotí tematický blok otázek. Pro vyhodnocení autorka použila informace zpracované programem Survio.

Otázky č. 1–7: Otázky vztahené k tématu životního prostředí

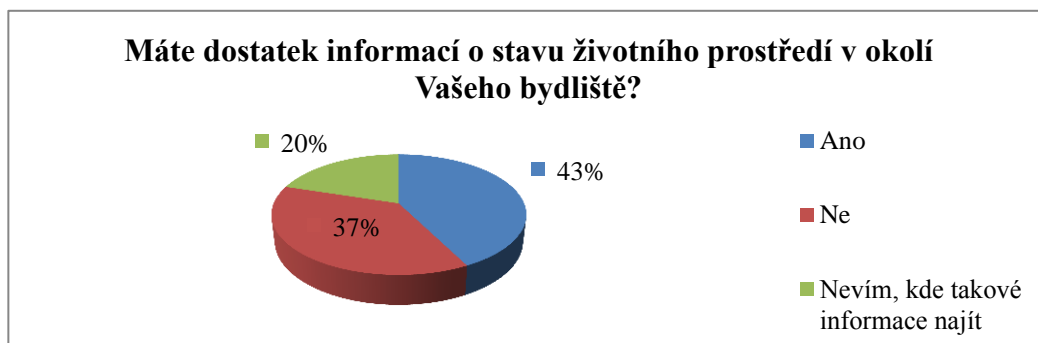
Vyhodnocením těchto otázek autorka zjistila, že převážnou část respondentů zajímá stav životního prostředí v lokalitě, ve které žijí. Avšak více než polovina respondentů si myslí, že nemá dostatek informací o stavu životního prostředí v okolí bydliště, nebo neví, kde takové informace nalézt. Absolutní většinu respondentů by zajímali informace o možnostech zlepšení kvality životního prostředí v jejich regionu. Myslí si také, že jejich jednání ovlivňuje kvalitu životního prostředí a byli by ochotni změnit své návyky, pro to, aby žili v lepším prostředí. Pozitivním je zjištění, že pokud by respondenti měli dostatek informací o možnostech a projektech vedoucích ke zlepšení životního prostředí, byli by ochotni k němu přehodnotit své dosavadní postoje a aktivitu. Více jak tři čtvrtiny také uvedly, že tyto informace čerpají zejména z celostátních médií, jako je TV, rozhlas, noviny atd.

Graf 1: Zajímá Vás stav životního prostředí, ve kterém žijete?

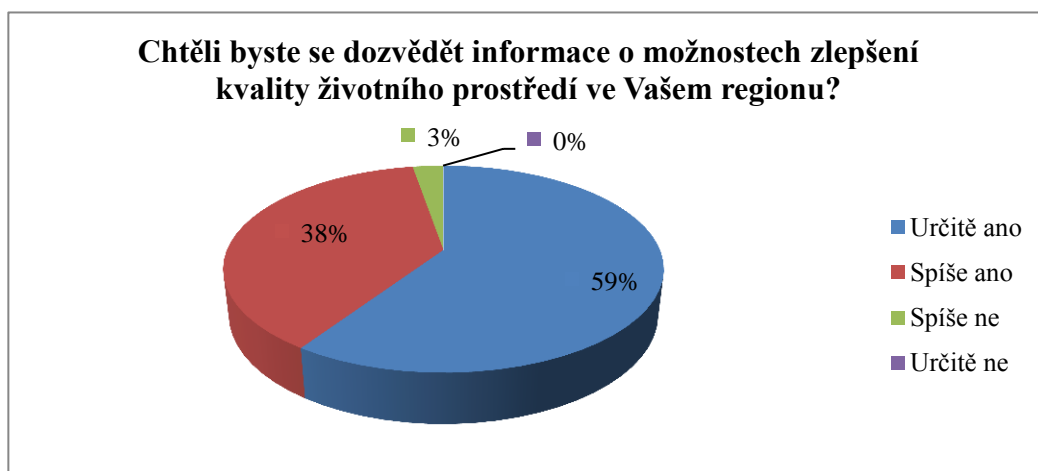
Zdroj: autor práce, 2017, (vlastní šetření)

Graf 2: Máte dostatek informací o stavu životního prostředí v okolí Vašeho bydliště?

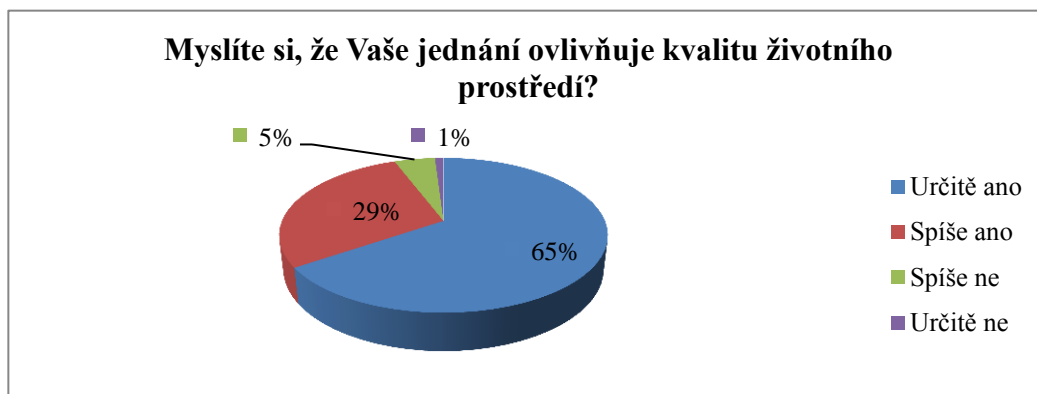
Zdroj: autor práce, 2017, (vlastní šetření)

Graf 3: Chtěli byste se dozvědět informace o možnostech zlepšení kvality životního prostředí ve Vašem regionu?

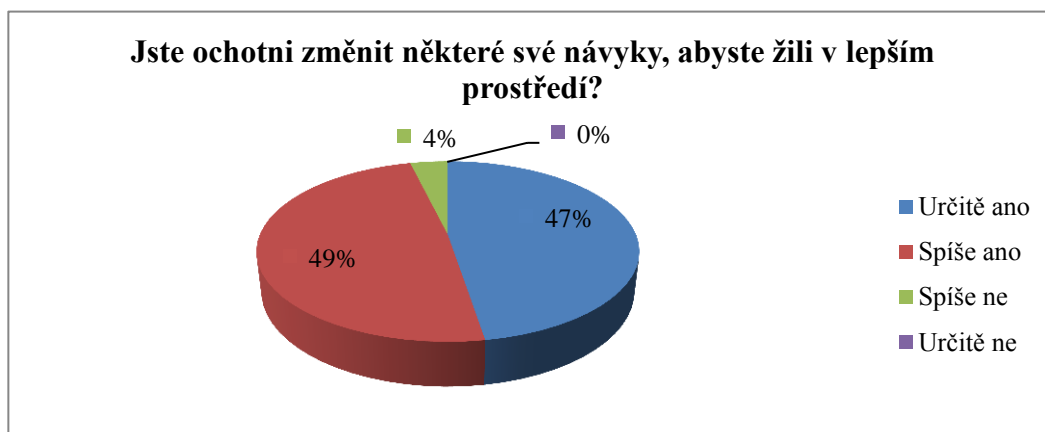
Zdroj: autor práce, 2017, (vlastní šetření)

Graf 4: Myslíte si, že Vaše jednání ovlivňuje kvalitu životního prostředí?

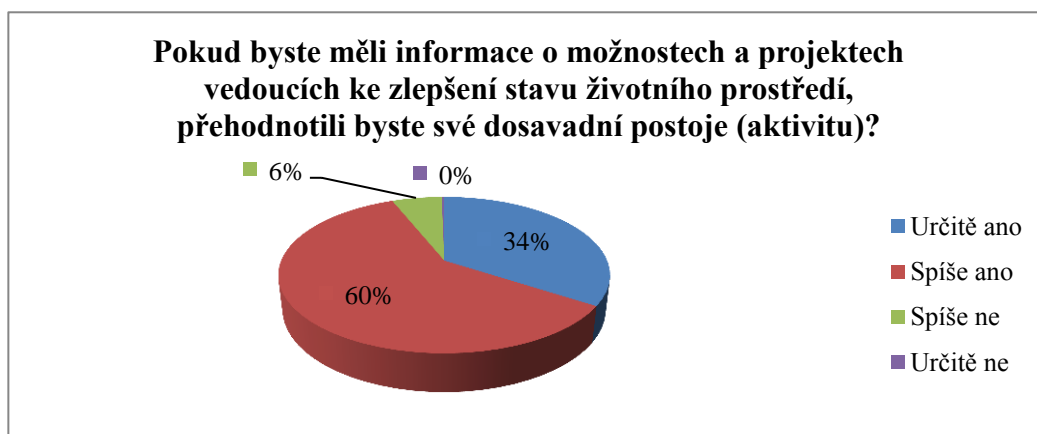
Zdroj: autor práce, 2017, (vlastní šetření)

Graf 5: Jste ochotni změnit některé své návyky, abyste žili v lepším prostředí?

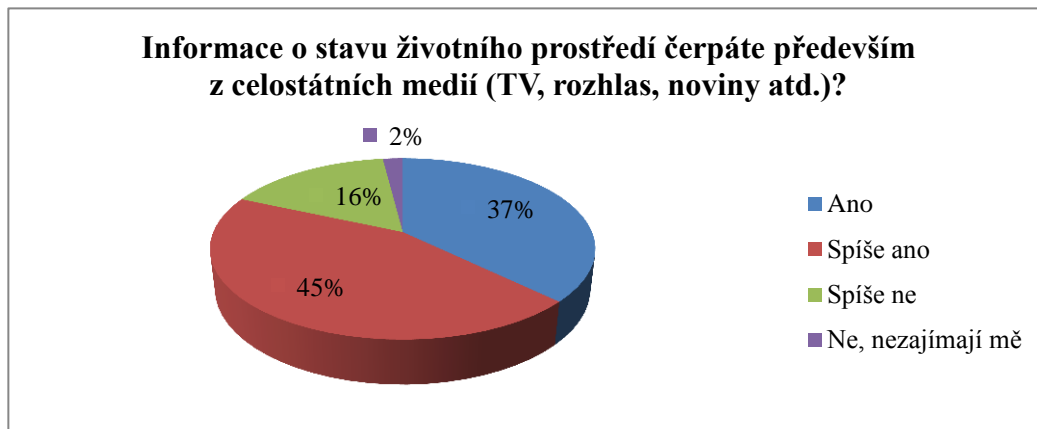
Zdroj: autor práce, 2017, (vlastní šetření)

Graf 6: Pokud byste měli informace o možnostech a projektech vedoucích ke zlepšení stavu životního prostředí, přehodnotili byste své dosavadní postoje (aktivitu)?

Zdroj: autor práce, 2017, (vlastní šetření)

Graf 7: Informace o stavu životního prostředí čerpáte především z celostátních medií (TV, rozhlas, noviny atd.)?

Zdroj: autor práce, 2017, (vlastní šetření)

Vyhodnocení tematického celku:

Za pozitivní zjištění autorka shledává významně převažující pozitivní postoj k životnímu prostředí i za předpokladu, že by respondenti změnili své dosavadní postoje a návyky. Současně je ale zřejmé zjištění, že by respondenti uvítali více informací o stavu životního prostředí ve svých regionech.

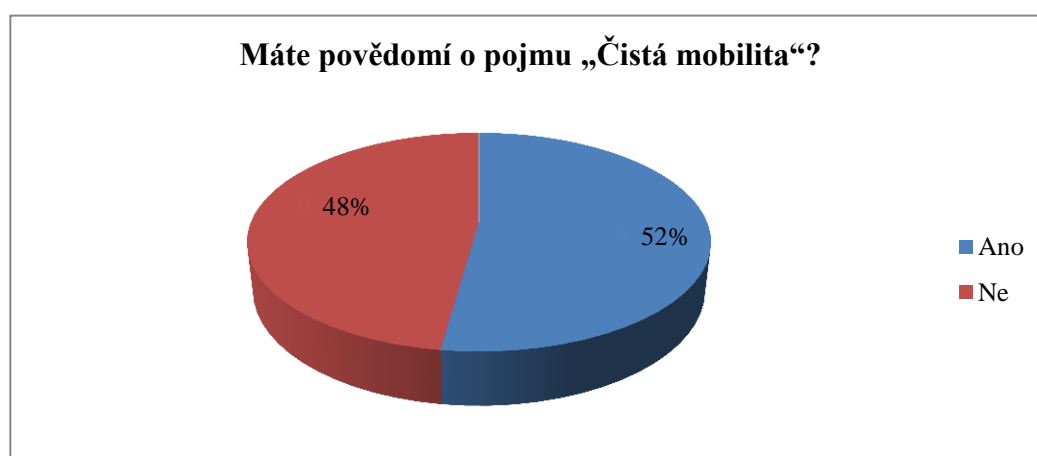
Otázky č. 8–19: otázky vztahené k tématu čisté mobility

Otázky autorka záměrně cílila pro zjištění informovanosti veřejnosti o problematice čisté mobility zvláště se zaměřila na způsoby předávání informací o této problematice a projektech k ní vztahených.

Povědomí o pojmu „čistá mobilita“ má pouze 52,5 % respondentů. První informaci o čisté mobilitě získala polovina respondentů až z tohoto dotazníku. Potěšujícím zjištěním je, že jejich většina vnímá propagaci a osvětu v této oblasti jako preventivní nástroj předcházení vzniku emisí a současně jako nástroj udržitelného rozvoje a jednu z možností zlepšení životního prostředí. Nejvíce by je zajímala témata osvěty, vztahená k vozidlům s alternativními palivy, dále městské hromadné přepravy, chůze a cyklistice. S pojmem „EKOMOB“ se téměř 90 % respondentů nikdy nesešlo a je pro ně neznámý. Dále průzkumem autorka prověřila podporu těchto projektů v obcích. Z průzkumu vyplývá převážná neinformovanost respondentů o těchto

projektech, což koresponduje se zjištěním, že nemají ani povědomí o jejich podpoře obcemi nebo městy. Autorka se domnívá, že toto zjištění je důvodem, proč se jich převážná většina nezúčastnila žádné akce s tematikou čisté mobility. Pozitivním je zjištění o jejich zájmu pro získávání informací pomocí informačních kampaní o projektech. Uvítali by nejenom masovou propagaci v médiích, ale i prostřednictvím osvětových plakátů, letáků, brožur a také počítačových sítí, z čehož vyplývá zájem o získávání informací na sociálních sítích.

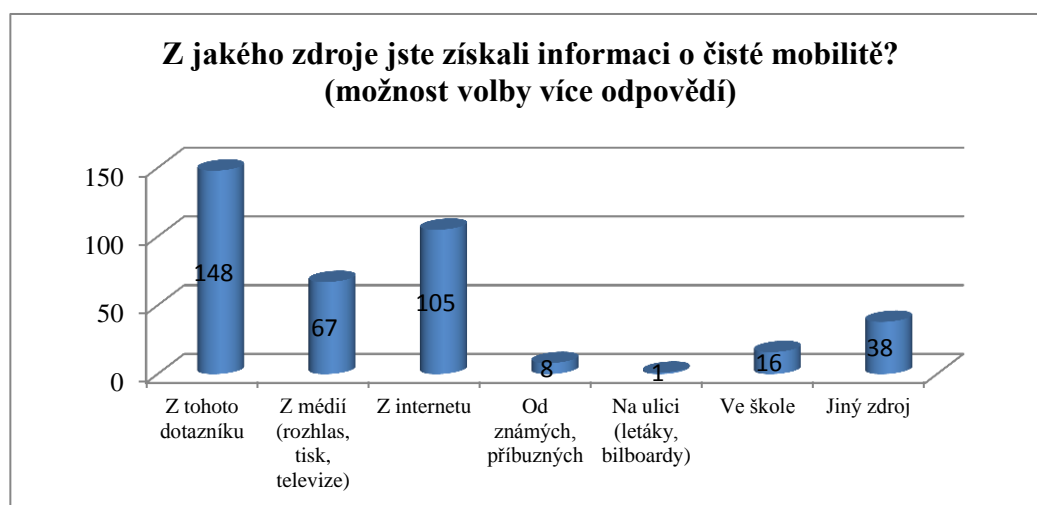
Graf 8: Máte povědomí o pojmu „Čistá mobilita“?

Zdroj: autor práce, 2017, (vlastní šetření)

Graf 9: Z jakého zdroje jste získali informaci o čisté mobilitě?

(možnost volby více odpovědí)

Zdroj: autor práce, 2017, (vlastní šetření)

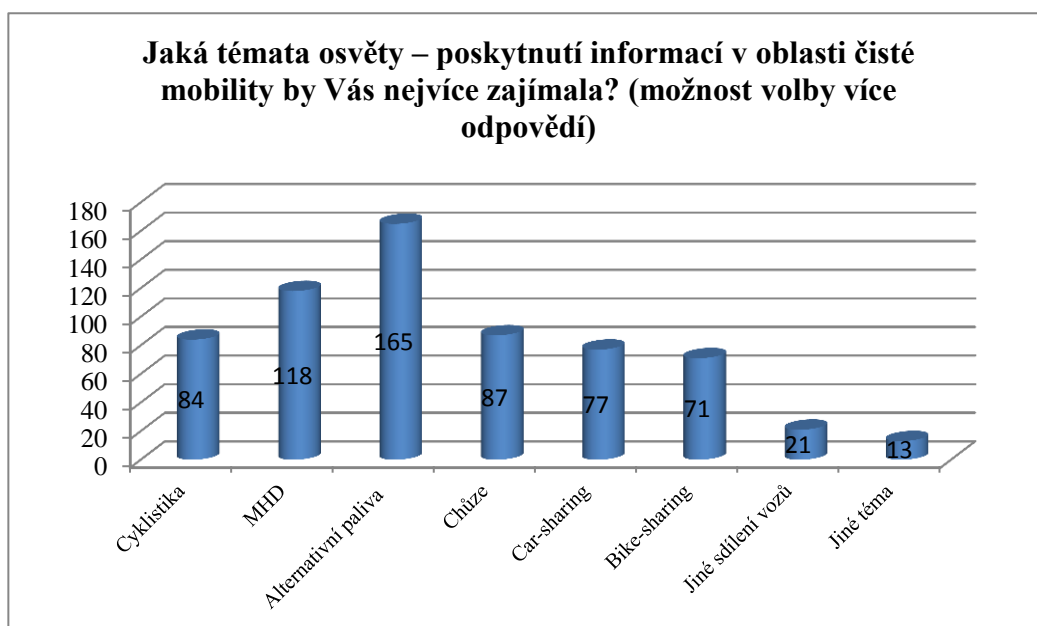
Graf 10: Myslíte si, že propagaci a osvětu týkající se oblasti čisté mobility, lze považovat za preventivní nástroj předcházení vzniku emisí a současně nástroj udržitelného rozvoje společnosti?

Zdroj: autor práce, 2017, (vlastní šetření)

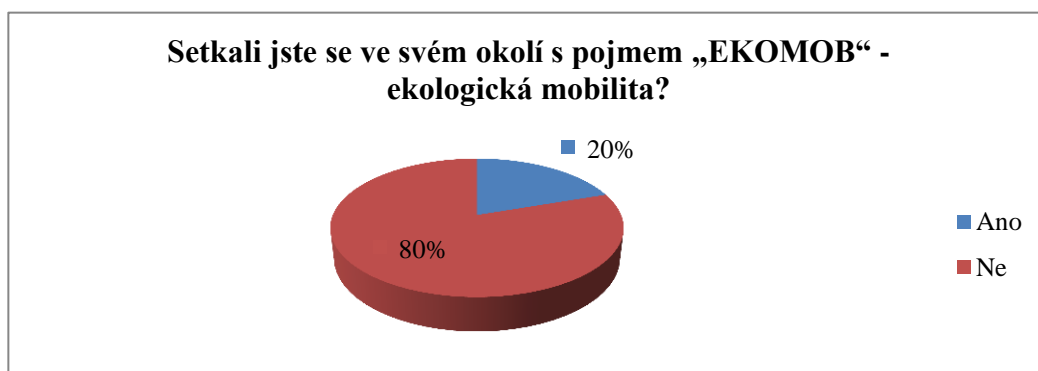
Graf 11: Jaká témata osvěty – poskytnutí informací v oblasti čisté mobility by Vás nejvíce zajímala?

(možnost volby více odpovědí)

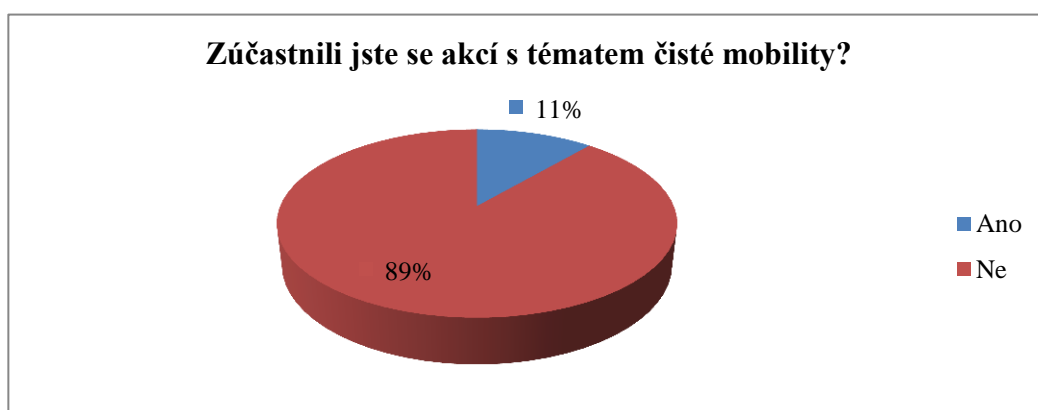
Zdroj: autor práce, 2017, (vlastní šetření)

Graf 12: Setkali jste se ve svém okolí s pojmem „EKOMOB“ - ekologická mobilita?

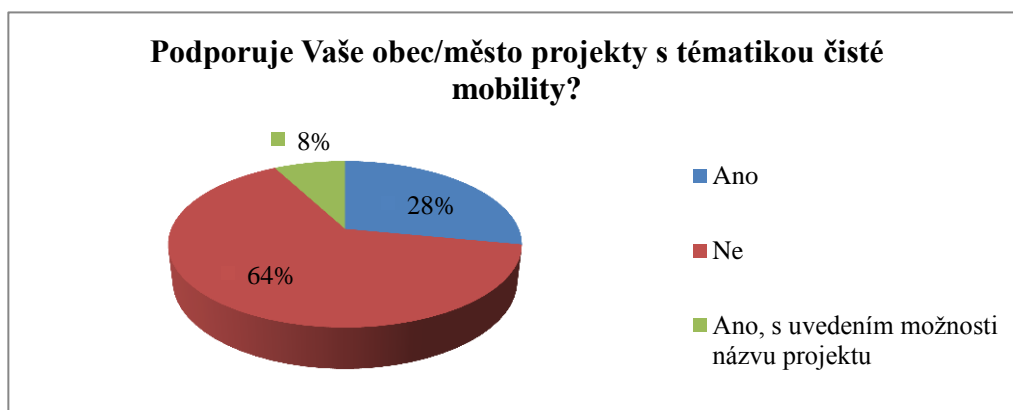
Zdroj: autor práce, 2017, (vlastní šetření)

Graf 13: Zúčastnili jste se akcí s tématem čisté mobility?

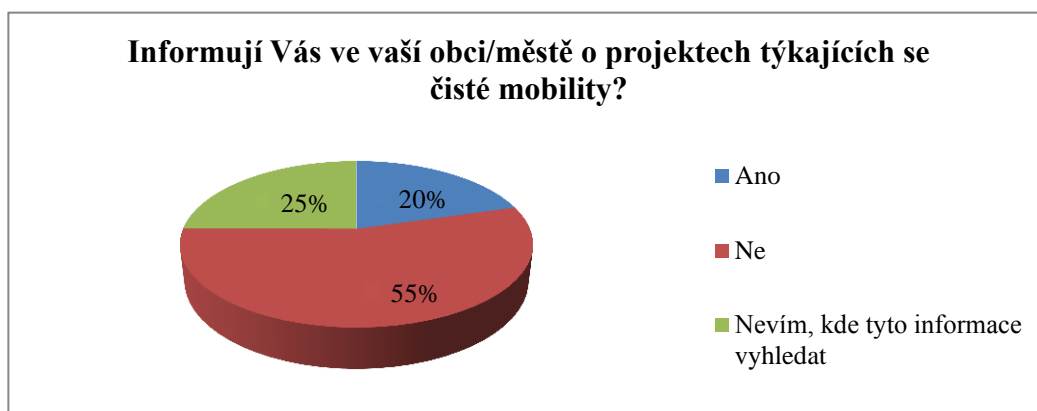
Zdroj: autor práce, 2017, (vlastní šetření)

Graf 14: Podporuje Vaše obec/město projekty s tematikou čisté mobility?

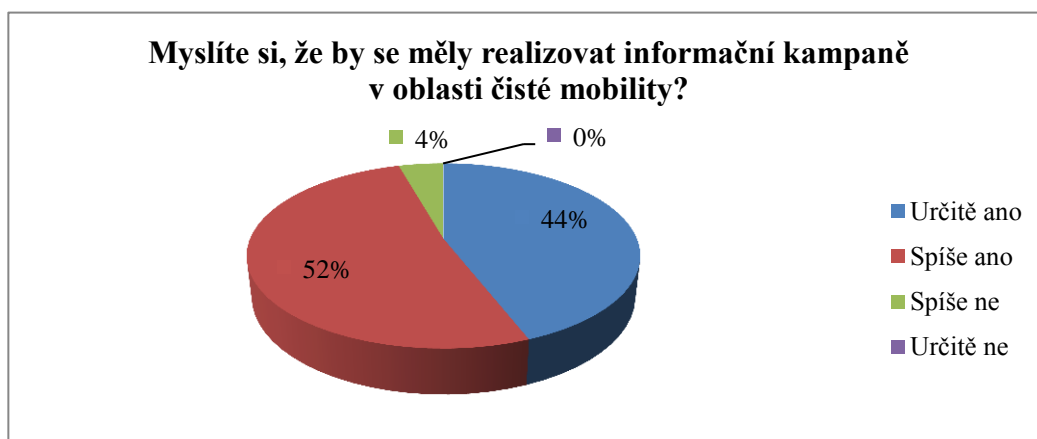
Zdroj: autor práce, 2017, (vlastní šetření)

Graf 15: Informují Vás ve vaší obci/měště o projektech týkajících se čisté mobility?

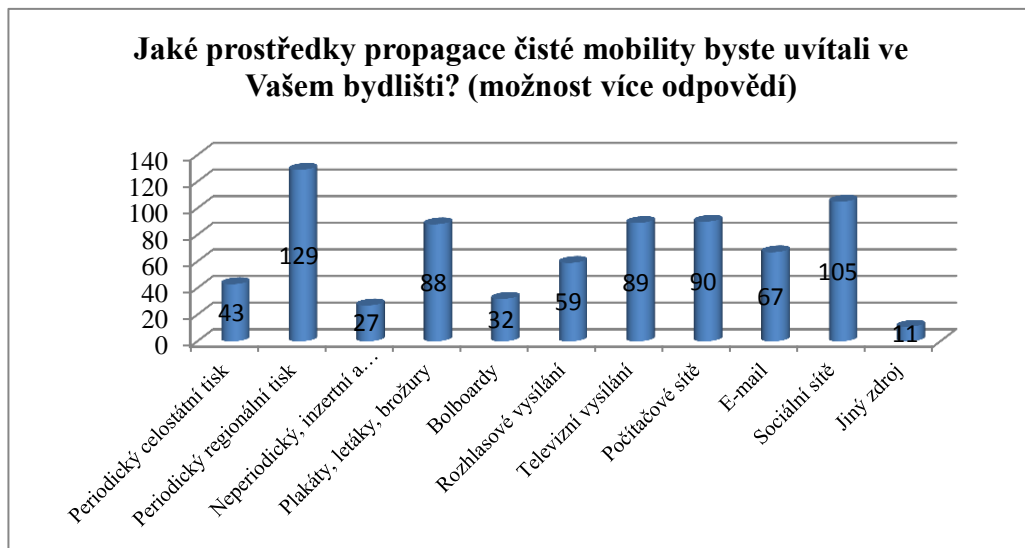
Zdroj: autor práce, 2017, (vlastní šetření)

Graf 16: Myslíte si, že by se měly realizovat informační kampaně v oblasti čisté mobility?

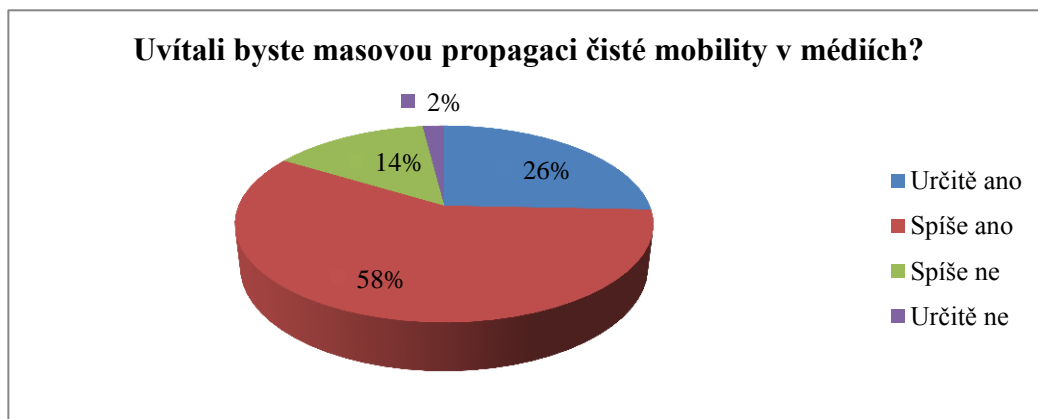
Zdroj: autor práce, 2017, (vlastní šetření)

Graf 17: Jaké prostředky propagace čisté mobility byste uvítali ve Vašem bydlišti?
(možnost více odpovědí)

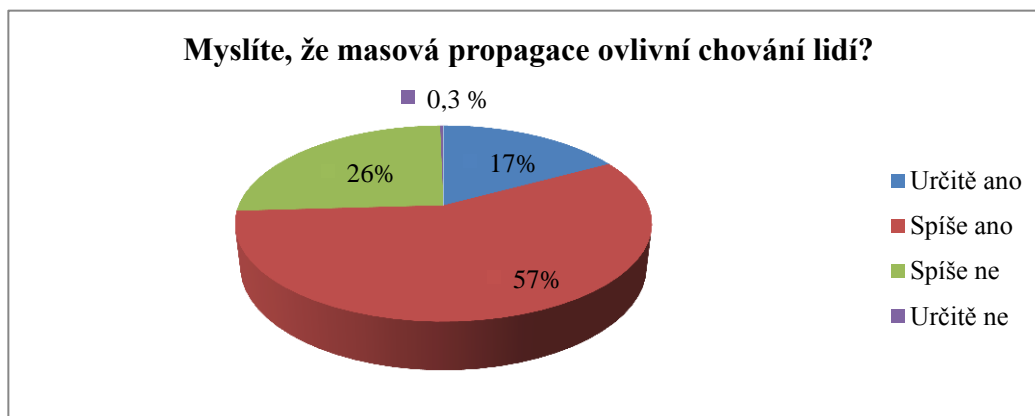
Zdroj: autor práce, 2017, (vlastní šetření)

Graf 18: Uvítali byste masovou propagaci čisté mobility v médiích?

Zdroj: autor práce, 2017, (vlastní šetření)

Graf 19: Myslíte, že masová propagace ovlivní chování lidí?

Zdroj: autor práce, 2017, (vlastní šetření)

Vyhodnocení tematického celku:

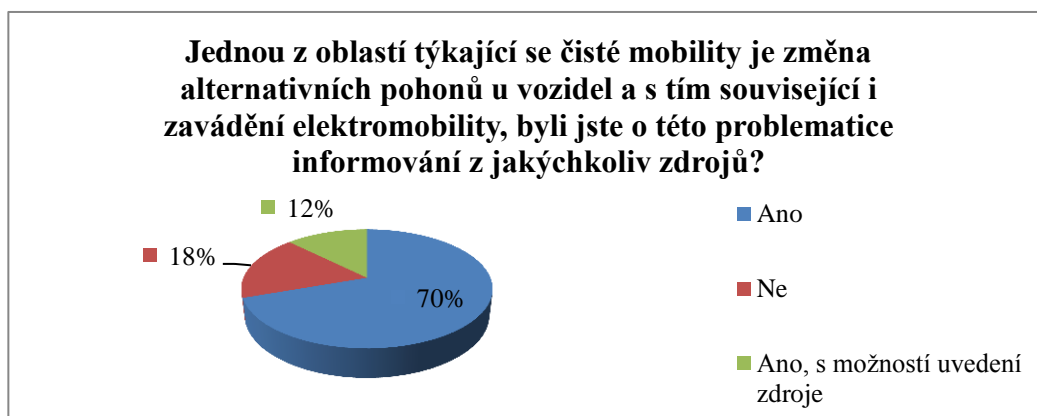
Za pozitivní zjištění autorka shledává zájem o získávání informací o projektech v oblasti čisté mobility. Negativním zjištěním je, že respondenti nejsou o nich dostatečně informováni ze strany státní samosprávy. Dále se domnívá, že se budou na základě tohoto šetření více zajímat o tuto problematiku a současně k ní aktivně a se zájmem přistupovat. Také bylo shledáno pozitivním, že v otázkách s možností uvedení slovního komentáře, byly tyto možnosti aktivně využity, a to nejenom pozitivními postoji. Jsou zde respondenty uvedeny náměty, které by mohly být přínosné pro další rozvoj, vzdělávání a osvětu do budoucna. Tyto informace a náměty budou předmětem medializace a další komunikace s orgány státní správy a zainteresovanými stranami.

Otázky č. 20–25 vztažené k tématice vozidel s alternativním palivem

Autorka v šetření respondentům položila otázky vztažené k alternativním pohonům, zejména k zavádění elektromobility. Více jak polovina respondentů uvedla, že o této problematice byla jakýmkoliv způsobem informována. Někteří využili možnosti slovního komentáře a blíže specifikovali zdroj informací, který byl opravdu různorodý. Pozitivním zjištěním je domněnka respondentů, že snížením automobilové dopravy nebo zavedením elektromobilů by mohlo být dosaženo lepší kvality životního prostředí a tím čistšího ovzduší.

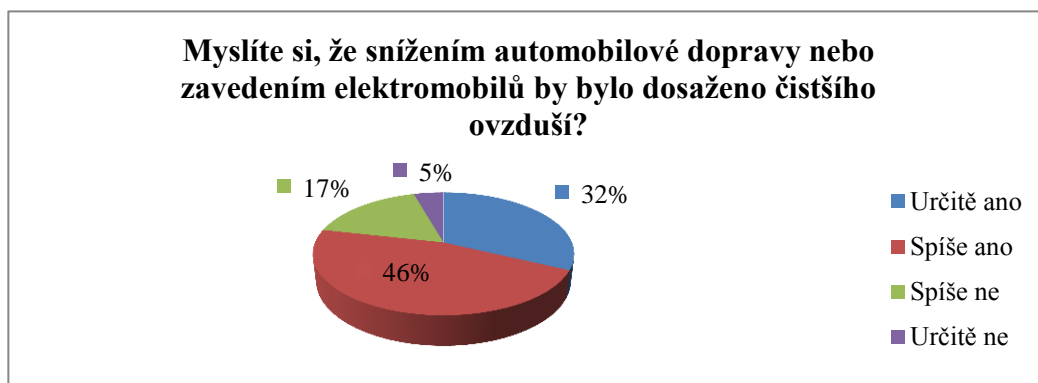
Další otázky byly zaměřeny na možnost koupi těchto vozidel, včetně motivace a osvěty k podmínkám jejich nákupu. V této části autorka šetřením zjistila, že pouze malá část respondentů by byla rozhodnutá ke koupi elektromobilu, převážná část by si vozidlo nekoupila, a více jak třetina neví, nebo by uvažovala o vozidle s jiným alternativním pohonem. Z tohoto zjištění vyplývají i výsledky dalšího šetření, týkající se podmínek a motivace ke koupi. Převážná většina respondentů se domnívá, že podmínky pro koupi nejsou dostatečně motivující, nebo nemají žádné informace k podmínkám koupě. Ocenili by celoplošnou informační kampaň, týkající se možných výhod pro pořízení vozidla a uvádějí, že by pro tuto kampaň byla nejvíce vyhovující medializace prostřednictvím celostátních a regionálních médií, zejména televizního vysílání a dále pak preferují počítačové sítě, a také sociální.

Graf 20: Jednou z oblastí týkající se čisté mobility je změna alternativních pohonů u vozidel a s tím související i zavádění elektromobility, byli jste o této problematice informováni z jakýchkoliv zdrojů?

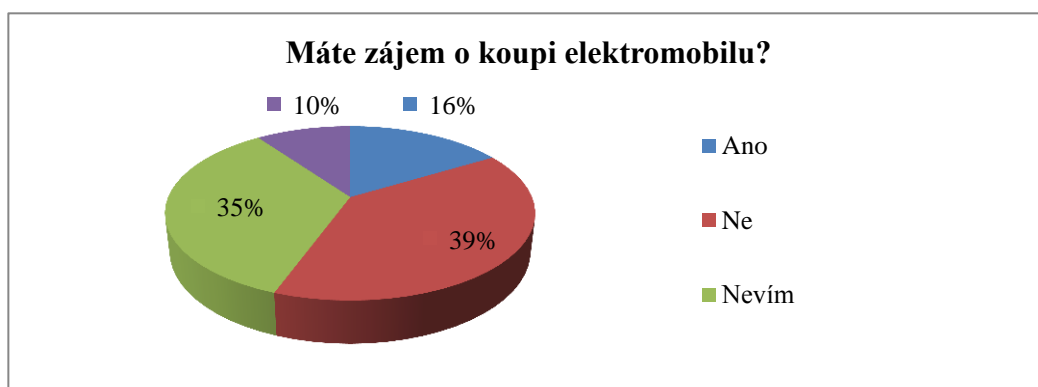
Zdroj: autor práce, 2017, (vlastní šetření)

Graf 21: Myslíte si, že snížením automobilové dopravy nebo zavedením elektromobilů by bylo dosaženo čistšího ovzduší?

Zdroj: autor práce, 2017, (vlastní šetření)

Graf 22: Máte zájem o koupi elektromobilu?

Zdroj: autor práce, 2017, (vlastní šetření)

Graf 23: Vnímáte podmínky pro koupi vozidla s alternativním pohonem (elektromobilu) jako motivující pro jeho pořízení?

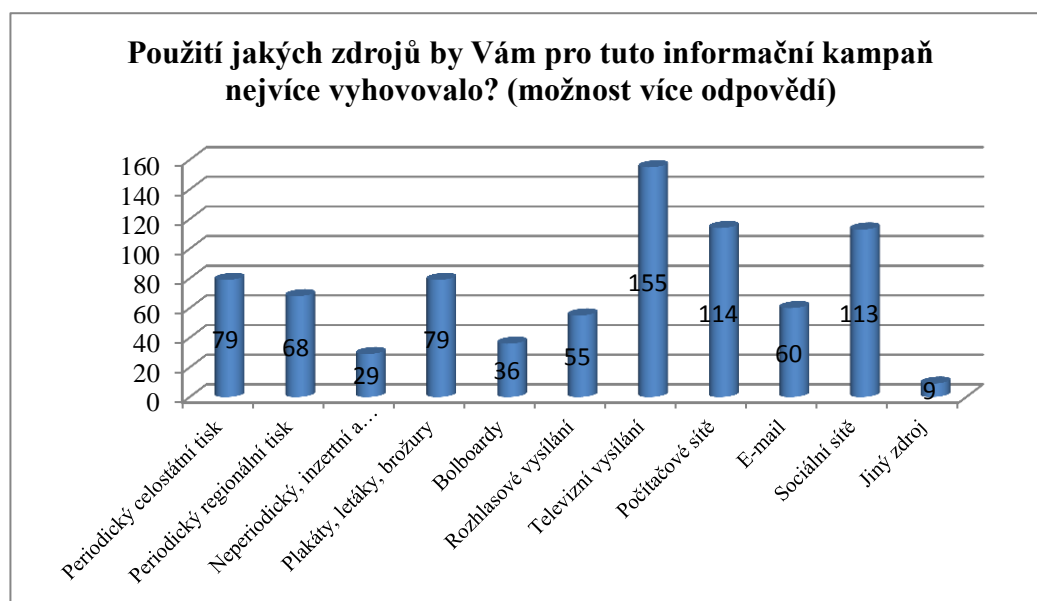
Zdroj: autor práce, 2017, (vlastní šetření)

Graf 24: Ocenili byste při úvahách o zakoupení elektromobilu celoplošnou informační kampaň týkající se možných výhod pořízení takového vozidla?

Zdroj: autor práce, 2017, (vlastní šetření)

Graf 25: Použití jakých zdrojů by Vám pro tuto informační kampaň nejvíce vyhovovalo? (možnost více odpovědí)

Zdroj: autor práce, 2017, (vlastní šetření)

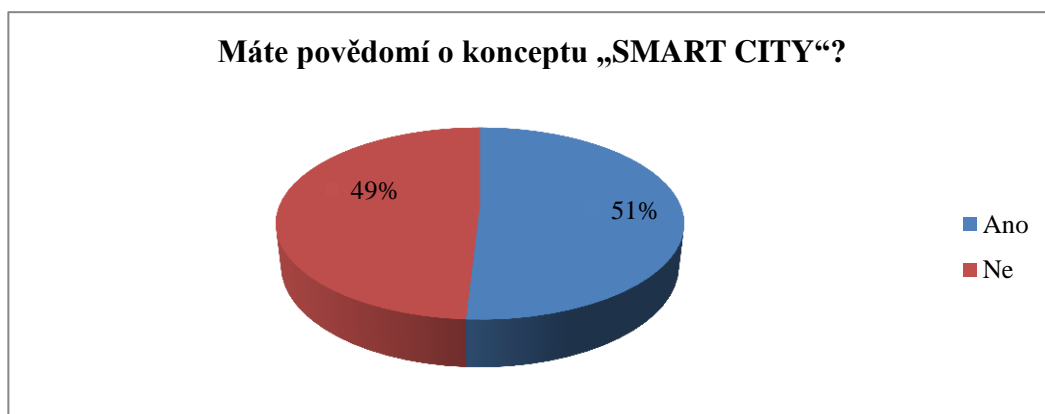
Vyhodnocení:

Za pozitivní zjištění autorka považuje zájem respondentů o provedení celoplošné osvětové kampaně týkající se podmínek a motivace ke koupi vozidla. Jejich zájem byl zřejmý i ze slovních komentářů, uvedených v předchozím tematickém bloku, z kterých vyplývá, že komplexní osvěta a propagace by mohla změnit vnímání a myšlení lidí, další například dokládají zájem o informace o celém cyklu života elektrobaterie, od výroby po její likvidaci a její ekologické zátěži, přes informace o rozvoji nabíjecích sítí, parkovacích míst, kapacit parkování atd. Jako negativní zjištění autorka vnímá nedostatečnou informovanost a motivaci respondentů a domnívá se, že toto má značný vliv na smýšlení veřejnosti a může tak být příčinou malého zájmu o tato vozidla. Dále se domnívá, že z těchto důvodů může dojít i k ohrožení splnění kvót týkajících se evropských cílů v oblasti zlepšení životního prostředí, specificky ke zlepšení kvality ovzduší.

Otázka č. 26 – tematicky zaměřená ke konceptu „SMART CITY“

V této otázce polovina respondentů uvedla, že má povědomí o tomto konceptu.

Graf 26: Máte povědomí o konceptu „SMART CITY“ (Chytré město, obec, či region, kde jsou využívány moderní technologie z oblasti energetiky a služeb, mobility a informatiky pro ovlivňování kvality života ve městě, a následně k dosahování hospodářských a sociálních cílů.

Zdroj: autor práce, 2017, (vlastní šetření)

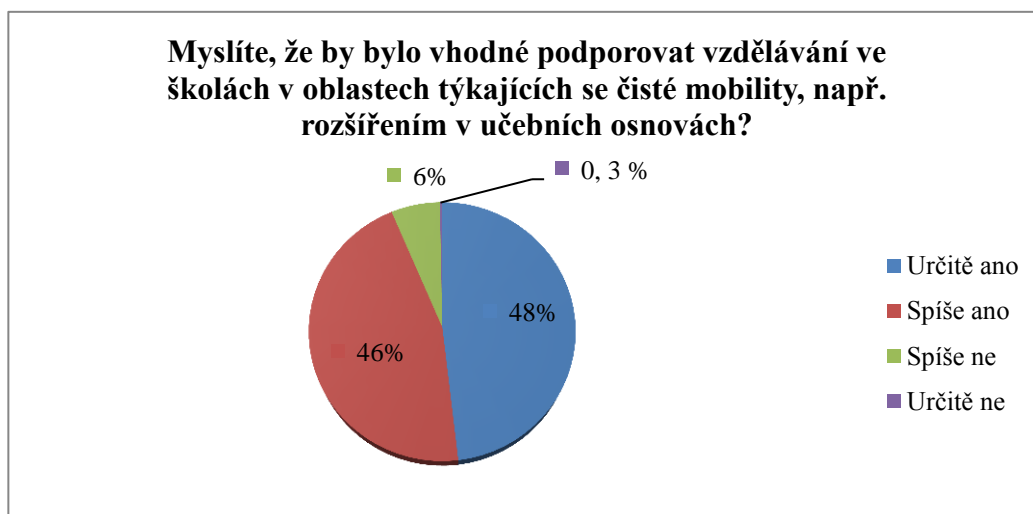
Vyhodnocení:

Autorka shledává, s ohledem na předchozí výsledky šetření, poměrně pozitivním zjištěním, že respondenti mají o tomto konceptu z více jak 50 % povědomí. Vzhledem k tomu, že se jedná o nově diskutovanou tematiku, předpokládá, že k její medializaci dochází zejména v regionálních médiích obcí a měst.

Otázky č. 27–28 - tematicky zaměřené na potřeby podpory a investování do vzdělávání a výzkumů v oblasti čisté mobility

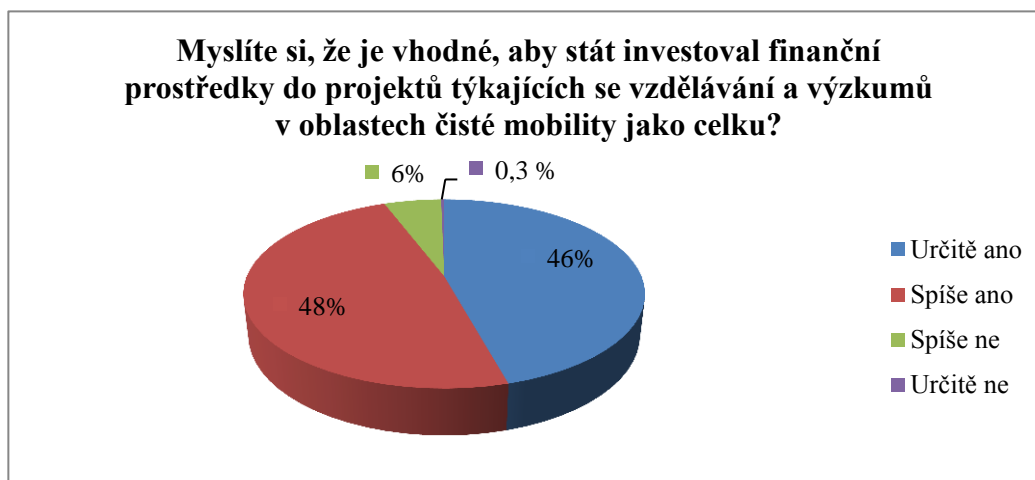
Autorka šetřením zjistila, že převážný podíl respondentů je pro podporu tohoto druhu vzdělávání ve školách a současně si i převážná většina myslí, že je vhodné tyto aktivity, včetně výzkumů, ze strany státu finančně podporovat.

Graf 27: Myslíte, že by bylo vhodné podporovat vzdělávání ve školách v oblastech týkajících se čisté mobility, např. rozšířením v učebních osnovách?

Zdroj: autor práce, 2017, (vlastní šetření)

Graf 28: Myslíte si, že je vhodné, aby stát investoval finanční prostředky do projektů týkajících se vzdělávání a výzkumů v oblastech čisté mobility jako celku?

Zdroj: autor práce, 2017, (vlastní šetření)

Vyhodnocení:

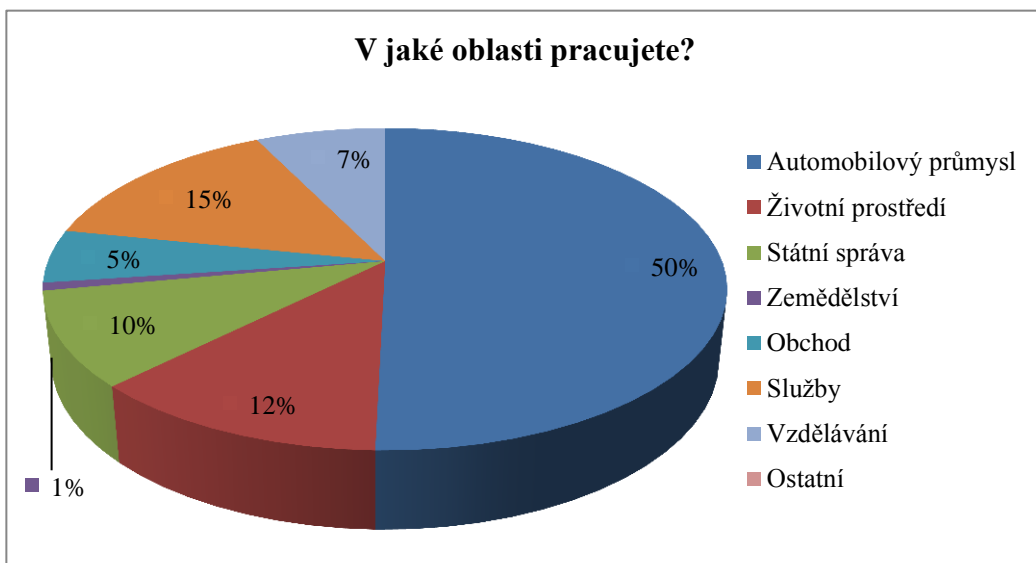
Autorka shledává pozitivním zjištění, že většinový názor respondentů je nejenom pro zajištění státní podpory vzdělávání a výzkumu v této oblasti, ale i pro státní podporu v oblasti jejich financování. Přesto bylo šetřením zjištěno, že jsou v řadách respondentů i odpůrci podpory a financování jak vzdělávání, tak i výzkumu.

Otázky č. 29–33 – ostatní údaje

Zde se autorka dotazovala na oblast, ve které respondenti pracují, místo bydliště, počet obyvatel v jejich místě bydliště, jejich věk a pohlaví.

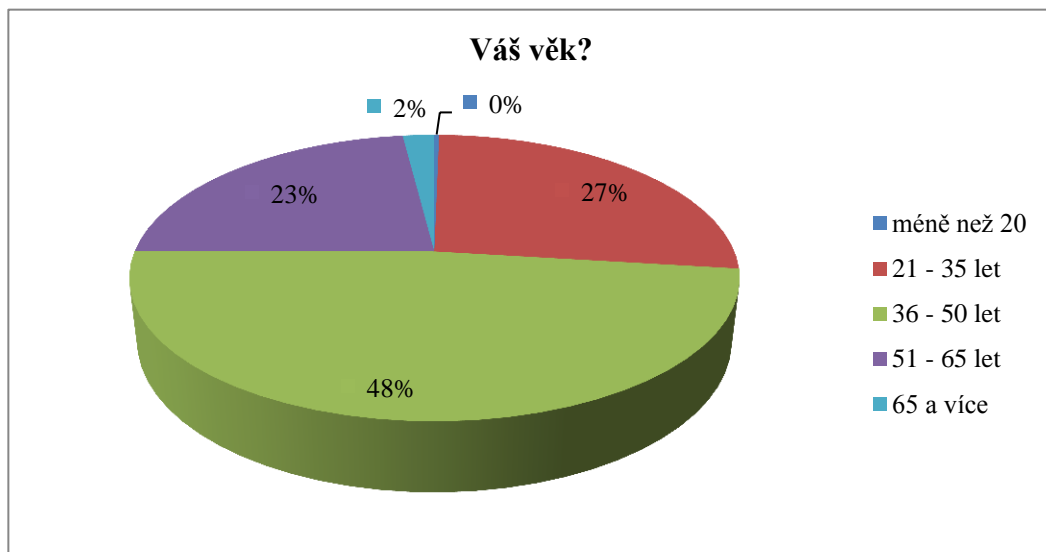
Převážná většina respondentů uvedla, že pracuje v automobilovém průmyslu. Nejčastější věkové rozpětí je od 36–50 let a téměř shodným poměrem se šetření zúčastnili jak ženy, tak muži. Nejčastějším místem bydliště uvádějí Středočeský kraj a počet obyvatel v místě bydliště 10 000 – 100 000 a dále obce a města s 400 – 3 000 obyvateli.

Graf 29: V jaké oblasti pracujete?

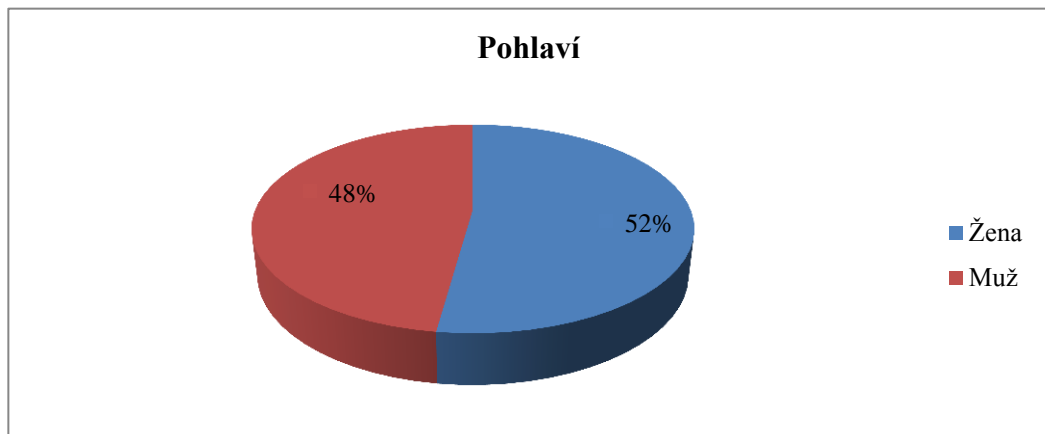
Zdroj: autor práce, 2017, (vlastní šetření)

Graf 30: Váš věk?

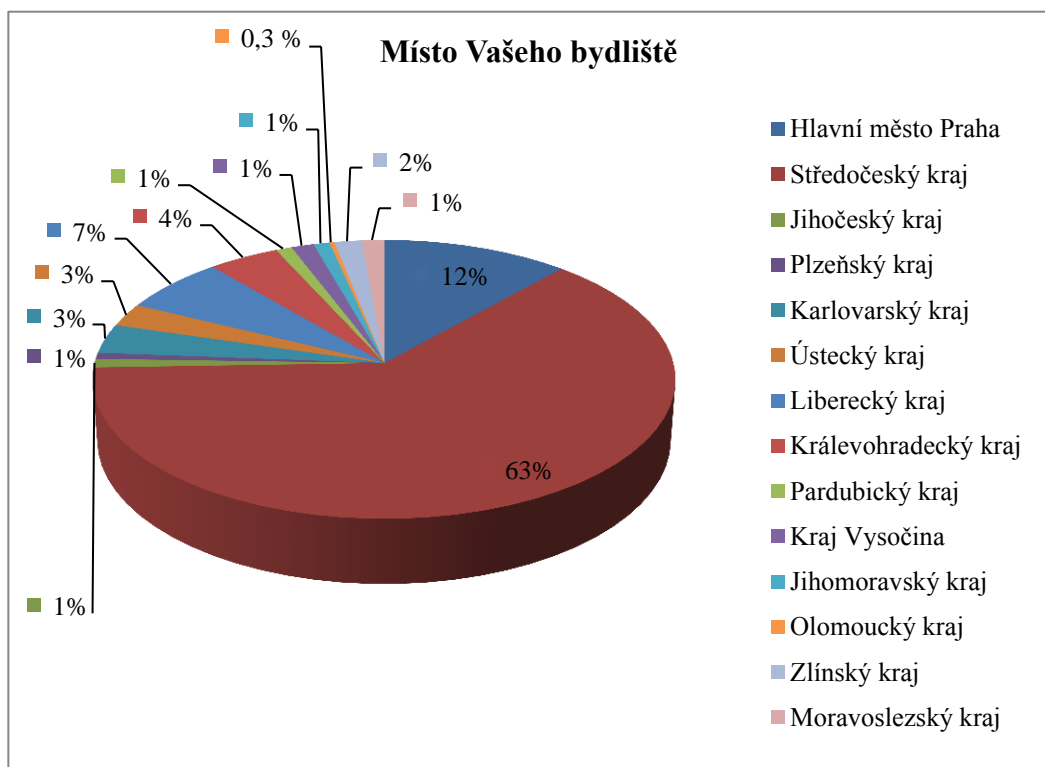
Zdroj: autor práce, 2017, (vlastní šetření)

Graf 31: Pohlaví

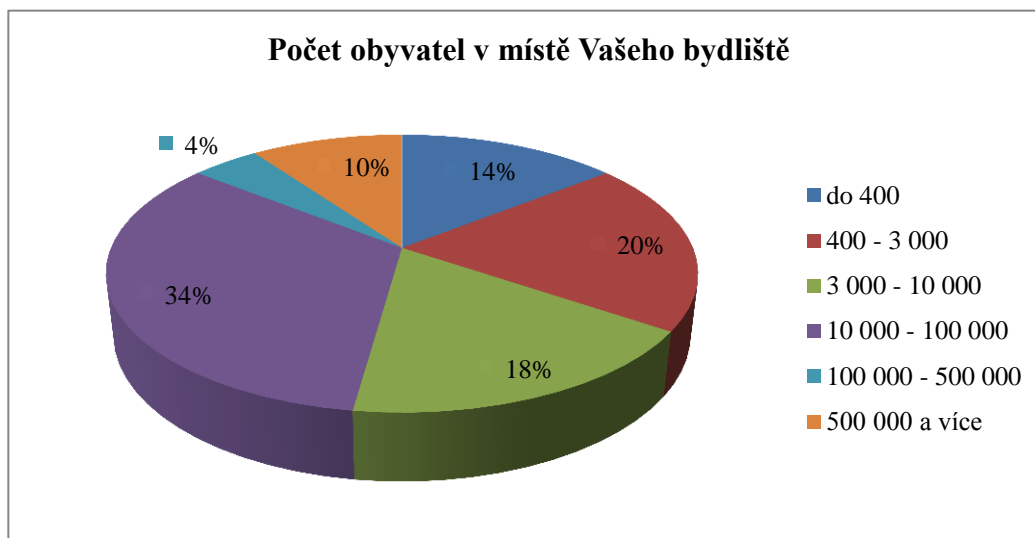
Zdroj: autor práce, 2017, (vlastní šetření)

Graf 32: Místo Vašeho bydliště

Zdroj: autor práce, 2017, (vlastní šetření)

Graf 33: Počet obyvatel v místě Vašeho bydliště

Zdroj: autor práce, 2017, (vlastní šetření)

Vyhodnocení:

Autorka poukazuje na provázanost bydliště ve Středočeském kraji s nejčastěji uváděným pracovištěm, a to v automobilovém průmyslu. Současně pozitivně vnímá téměř poloviční zastoupení žen, které se zúčastnily šetření.

Otázka č. 34 – možnost volné odpovědi

Prostřednictvím této otázky dala autorka respondentům možnost slovního vyjádření k problematice čisté mobility nad rámec položených otázek. Této možnosti využilo 30 respondentů.

Vyhodnocení:

Autorka uvítala reakce respondentů, kteří napsali své názory především k problematice zavádění elektromobility, a to zejména k:

- celkovému životnímu cyklu elektromobilů,
- budoucí náročnosti na elektrickou energii a na její zdrojové získávání,
- výhodnosti zavádění těchto vozidel na trh,
- vysokým nákladům na pořízení vozidla,

- připravenosti států na značný vzestup spotřeby elektrické energie, kde se respondent upozorňuje, že žádný stát na tento vzestup není v současnosti dostatečně připraven,
- financování těchto projektů, respondenti se nepřiklánějí k dotacím,
- předávání informací občanům,
- jiným zdrojům znečišťování, a to v zemích jako je například Čína a USA nebo ke znečišťování ovzduší průmyslovými podniky.

Dále respondenti poukázali na skutečnost, že ten, kdo má zájem, se již ekologicky chová a další osvětu nepotřebuje. Pokud se zlepší podmínky, začne více občanů uvažovat o změně chování. Zde tedy vyvstává potřeba informovat o změnách obyvatele daných měst.

Reakce respondentů byly také vztažené ke kvalitě dotazníku, některé komentáře byly i hrubšího a nesouhlasného charakteru s touto tematikou. V tomto případě autorka oceňuje, že přesto všechny uvedené otázky v dotazníku zodpověděli.

Celkové shrnutí k hodnocení kvantitativního šetření

Autorka konstatuje, že i přes rozdílné reakce na tuto problematiku, se převládá většina respondentů domnívá, že je nutné přistoupit k řešení otázky zdrojů znečišťování vzduchu. Respondenti poukazují na nutnost přenosu informací k občanům, a to jakoukoliv formou. Dále z šetření vyplývá, že je nutné vytvořit takové podmínky, které budou motivovat občany ke změně chování a tím docílit snížení negativních dopadů na životní prostředí chováním člověka.

Formulace výzkumného problému:

Jaký postoj zaujímá společnost k projektu čisté mobility z pohledů vnímání projektu k šetrnosti k životnímu prostředí a dostatečnosti jeho medializace a propagace?

Na základě kvantitativního šetření autorka vyhodnotila postoj společnosti k projektu čisté mobility průběžně, v rámci vyhodnocení jednotlivých částí šetření.

Formulace hypotéz:

H1 Společnost vnímá medializaci a propagaci projektu čisté mobility jako dostačující.

Kvantitativním průzkumem autorka **vyvrátila** hypotézu, že společnost vnímá medializaci a propagaci projektu čisté mobility jako dostačující.

H2 Společnost vnímá státní podporu vzdělávání a výzkumu, včetně jejich financování ze státních prostředků, v oblasti čisté mobility jako vhodné.

Kvantitativním průzkumem autorka **potvrdila** hypotézu, že společnost vnímá jako vhodnou státní podporu vzdělávání a výzkumu v oblasti čisté mobility, včetně jejich financování ze státních prostředků.

H3) Společnost (potenciální zákazník) vnímá podmínky pro koupi vozidla s alternativním pohonem jako motivující pro jeho pořízení.

Kvantitativním průzkumem autorka **vyvrátila** hypotézu, že společnost vnímá podmínky pro koupi vozidla s alternativním pohonem jako motivující pro jeho pořízení.

Komentáře k vyhodnocení hypotéz:

Na základě vyhodnocení kvantitativního šetření autorka **vyvrátila** hlavní hypotézu, že současná medializace a propagace projektu čisté mobility je dostačující. Šetřením zjistila, že převážná většina respondentů nemá dostatek informací o projektu čisté mobility.

Autorka vyhodnotila a **potvrdila** druhou vedlejší hypotézu, že společnost vnímá jako vhodnou státní podporu vzdělávání a výzkumu v oblasti čisté mobility, včetně jejich financování ze státních prostředků. Domnívá se, že respondenti vnímají podporu vzdělávání a výzkumu státem jako nezbytný nástroj pro zavádění opatření vedoucích k vyšší vzdělanosti a připravenosti společnosti pro budoucí vývoj technologií vedoucích zejména ke snížení dopadů působení společnosti na životní prostředí.

Autorka vyhodnotila a **vyvrátila** třetí vedlejší hypotézu, že společnost vnímá podmínky pro koupi vozidla s alternativním pohonem jako motivující pro jeho pořízení. Domnívá se, že respondenti vnímají podmínky pro koupi vozidla s alternativním pohonem jako nedostatečně motivující, s čímž je provázán i malý zájem nebo nerozhodnost o jejich koupi. Autorka z tohoto stavu vyvozuje, že na výsledek této části šetření má vliv nedostatečná medializace a propagace informací o možných výhodách pro pořízení tohoto vozidla.

ZÁVĚR

Environmentální vzdělávání je nezbytné pro proces vytváření ekologické kultury a neustálého zlepšování stavu životního prostředí. Trendy environmentálního vzdělávání jsou zejména ovlivňovány globalizací světa a světovým vývojem. Jsou závislé na uvědomění si společenskoekonomických podmínek, ve kterých vzdělávání probíhá, včetně způsobu vzájemné provázanosti vztahů mezi člověkem, společnostmi a přírodou.

Zajištění kvalitního a zdravého životního prostředí pro člověka se úzce dotýká i kvality ovzduší a jeho vztahu s dopravou. Světovým trendem se stává náhrada automobilů s benzínovými a naftovými motory automobily s alternativním pohonem. V návaznosti na to vznikají projekty vedoucí ke zlepšení mobility ve městech a rozvoji nemotorové dopravy. Tyto projekty a opatření z nich vycházející jsou řízeny zejména státem. Pro splnění cílů vyplývajících z opatření je potřeba zajištění dostatečné podpory pro oblasti vzdělávání a osvěty. Jedná se nejen o podporu dalšího vzdělávání, ale proniká již do vzdělávání počátečního. Důraz je kladen na podporu vědy, výzkumu a inovací. Veškeré tyto aktivity jsou prováděny v souladu s principy udržitelného rozvoje, které se tendenčně prolínají celou problematikou environmentálního vzdělávání.

Autorka se v **teoretické části** věnovala způsobu řízení environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a environmentálního poradenství, včetně jeho legislativního zakotvení, a poukázala na strategické a kontextové dokumenty. Zaměřila se také na provázanost vztahu environmentálního vzdělávání k udržitelnému rozvoji, na který je v současnosti kladen důraz.

V další části autorka poukázala na úzké propojení environmentálního vzdělávání s potřebami celoživotního učení počínaje formálním vzděláváním a dále vzděláním neformálním a informálním. Současně se krátce zaměřila na řízení environmentálního vzdělávání, jeho vztahu k celoživotnímu učení a udržitelnému rozvoji ve Slovenské republice. Autorka konstatuje, že i na Slovensku je kladen velký důraz na zajištění kvality životního prostředí a má pro to zajištěné nástroje a uvádí, že systém řízení environmentálního vzdělávání je téměř shodný s principy v České republice.

Dále se v teoretické části autorka věnovala vybraným projektům realizovaným v oblasti životního prostředí. Jedná se o projekty jak vzdělávacího charakteru, tak projekty, ze kterých vychází potřeba vzdělávání. U projektů, ze kterých vychází potřeba vzdělávání, se jedná zejména o podporu vzdělávání v oblasti vědy a výzkumu, vývoje, inovací a udržitelného rozvoje. Autorka v této části uvedla i několik příkladů dobré praxe. Závěr teoretické části věnovala možnostem financování projektů vztažených k environmentálnímu vzdělávání.

Cílem práce si autorka stanovila analýzu postoje společnosti k projektu čisté mobility z pohledů vnímání projektu k šetrnosti k životnímu prostředí a dostatečnosti jeho medializace a propagace. Touto problematikou se blíže zabývá v **praktické části**. Autorka konstatuje, že je nutné přistoupit k řešení otázky zdrojů znečištění ovzduší a poukazuje na nutnost medializace a propagace projektu čisté mobility. Současně je třeba se zaměřit na vytváření podmínek, které budou motivovat občany ke změně chování a tím docílit snížení negativních dopadů na životní prostředí chováním člověka. Plnění těchto cílů je podporováno a následně medializováno osvětovými a vzdělávacími projekty. Do těchto projektů se kromě státního sektoru aktivně zapojují soukromé subjekty a další např. neziskové organizace. Jejich cílem jsou osvětově informační kampaně v otázkách životního prostředí, kvality ovzduší a předcházení vzniku dopadů na prostředí, ve kterém žijeme prostřednictvím environmentálně zodpovědného chování a jednání. Jedná se zejména o projekty podporující nemotorovou dopravu, pěší mobilitu, sdílenou přepravu, využití vozidel s alternativním pohonem atd. Nedílnou součástí jsou i projekty vztažené k podpoře vědy, výzkumu, nových technologií a inovací. Všechny tyto projekty jsou řízeny v souladu s principy udržitelného rozvoje.

Toto konstatování vychází z **kazuistické studie**, která je součástí praktické části a byla zaměřená na analýzu podpory v oblasti medializace a propagace projektu čisté mobility.

V této části autorka krátce popisuje historický vývoj elektromobility a vysvětluje pojem „čistá mobilita“. Potvrzuje myšlenku státní strategie, že jedním z nejdůležitějších úkolů je zajištění kvalitního a zdravého životního prostředí pro člověka, a poukazuje na skutečnost, že právě doprava je jedním z fenoménů, který má výrazný vliv na kvalitu

životního prostředí a zdraví obyvatel. Autorka podrobněji poukazuje na jeden z možných způsobů vedoucí ke zlepšení životního prostředí v oblasti ovzduší, a to náhradu benzinových a naftových pohonů vozidly s alternativním pohonem. Tato problematika je cíleně řešena ze strany státu a vychází ze zákonných požadavků, které jsou rozpracovány v dalších strategických dokumentech. Významným dokumentem v této oblasti je „Národní akční plán čisté mobility“. V těchto dokumentech jsou zakotveny i požadavky na potřebu neustálého vzdělávání a osvěty.

Další část věnovala autorka projektům osvěty a vzdělávání v oblasti čisté mobility. Blíže specifikuje jejich možné formy a způsoby. Uvádí projekty nejenom vztažené k osvětě, ale i projekty podporující oblast počátečního vzdělávání, vědy a výzkumu. I v této části autorka uvedla několik příkladů dobré praxe. Poukázala také na provázanost těchto projektů s principy udržitelného rozvoje a zjistila, že některé projekty z těchto principů přímo vycházejí.

Autorka se také zaměřila na motivační prvky pro koupi vozidla s alternativním pohonem. Z této části vychází konstatování, že podpora prodeje těchto vozidel musí být dostatečně realizována ze strany státu. Uvádí zde několik způsobů podpory poptávky po elektromobilech a upozorňuje na potřebu vytváření lepších podmínek pro vnímání elektromobility na straně potenciálních zákazníků.

Vzhledem k tomu, že autorka má blízký vztah k automobilovému průmyslu, zaměřila se v této části na společenskou odpovědnost společnosti ŠKODA AUTO a jejím potřebám vzdělávání ve vztahu k E-mobilitě.

Závěr kazuistické studie věnuje elektromobilitě ve světě. Autorka se domnívá, a poukazuje na skutečnost, že rozvoj elektromobility, vzdělávání a osvěta v této oblasti jsou celosvětovým trendem a jeho význam ve světě dlouhodobě vzrůstá. Konstatuje, že díky vhodnému využití nástrojů národních politik, souladu s aspekty udržitelného rozvoje se vlády států snaží docílit globálního zlepšení životního prostředí.

Součástí praktické části byl kvantitativní průzkum, který byl proveden metodou dotazníkového šetření.

Autorka shledává toto šetření jako přínosné.

Za pozitivní zjištění autorka považuje významně převažující pozitivní postoj k životnímu prostředí i za předpokladu, že by respondenti změnili své dosavadní postoje a návyky. Současně je ale zřejmé zjištění, že by respondenti uvítali více informací o stavu životního prostředí ve svých regionech.

Za pozitivní zjištění autorka sledává zájem respondentů o provedení celoplošné osvětové kampaně týkající se podmínek a motivace ke koupi vozidla s alternativním palivem. Jako negativní zjištění autorka vnímá nedostatečnou informovanost a motivaci respondentů a domnívá se, že toto má značný vliv na smýšlení veřejnosti a může tak být příčinou malého zájmu o tato vozidla. Dále se domnívá, že z těchto důvodů může dojít i k ohrožení splnění kvót týkajících se evropských cílů v oblasti zlepšení životního prostředí, specificky ke zlepšení kvality ovzduší.

Dále autorka sledává pozitivním, že většinový názor respondentů je nejenom pro zajištění státní podpory vzdělávání a výzkumu v této oblasti, ale i pro státní podporu v oblasti jejich financování. Přesto bylo šetřením zjištěno, že jsou v řadách respondentů i odpůrci podpory a financování jak vzdělávání, tak i výzkumu.

Autorka závěrem konstatuje, že i přes rozdílné reakce na tuto problematiku, se převážná většina respondentů domnívá, že je nutné přistoupit k řešení otázky zdrojů znečištění ovzduší. Respondenti poukazují na nutnost přenosu informací k občanům, a to jakoukoliv formou. Dále z šetření vyplývá, že je nutné vytvořit takové podmínky, které budou motivovat občany ke změně chování a tím docílit snížení negativních dopadů na životní prostředí chováním člověka.

Kvantitativním průzkumem byla vyvrácena hypotéza H1, že společnost vnímá medializaci a propagaci projektu čisté mobility jako dostačující.

Kvantitativním průzkumem byla potvrzena hypotéza H2, že společnost vnímá jako vhodnou státní podporu vzdělávání a výzkumu v oblasti čisté mobility, včetně jejich financování ze státních prostředků.

Kvantitativním průzkumem byla vyvrácena hypotéza, že společnost vnímá podmínky pro koupi vozidla s alternativním pohonem jako motivující pro jeho pořízení.

Výsledky kvantitativního průzkumu v praktické části potvrzují, že přestože je environmentální vzdělávání legislativně zakotveno a finančně řízeno a podporováno zejména státem, je významná část zodpovědnosti založena na zásadě osobní odpovědnosti všech občanů bez ohledu na věk nebo vzdělání.

Před vládami států na celosvětové úrovni stojí v globalizované společnosti v oblasti udržení kvality životního prostředí v souladu s udržitelným rozvojem nelehký úkol, který mohou považovat za významnou výzvu.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

ČASTORÁL, Z. *Tvůrčí přístup při tvorbě bakalářských a diplomových prací*. 1. vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha. 2012, 88 s. ISBN 978-80-7452-025-9.

ČINČERA, J. *Environmentální výchova: efektivní strategie*. 1. vyd. Praha: Agentura Koniklec, 2013, 127 s. ISBN 978-80-904141-1-2.

ČINČERA, J. *Střediska ekologické výchovy mezi teorií a praxí*. 1. vyd. Praha: Agentura Koniklec, 2013, 271 s. ISBN 978-80-904141-0-5.

GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000, 207 s. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-85931-79-6.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Jak vypracovat bakalářskou a diplomovou práci*. 6. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2015, 69 s. ISBN 978-80-7452-106-5.

KOPECKÝ, M. *Sociální hnutí a vzdělávání dospělých: aktivní občanství jako cíl pro celoživotní učení*. Praha. Eurolex Bohemia, 2004. 131 s. ISBN 80-86432-96-3.

KOPECKÝ, M. *Vzdělávání dospělých mezi politikou, ekonomikou a vědou: politika vzdělávání a učení se dospělých v éře globalizace*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2013. 165 s. ISBN 978-80-7308-493-6.

KLIMEŠ, L. *Slovník cizích slov*. 6.vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1998, 862 s. Odborné slovníky. ISBN 80-7235-023-4

KOLEKTIV PRACOVNÍKŮ ÚSTAVU PRO JAZYK ČESKÝ AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY. *Pravidla českého pravopisu*. 2.vyd. Praha: Academia, 2009. ISBN: 978-80-200-1735-2.

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Místní Agenda 21 šance pro kvalitní veřejnou správu*. Praha, 2016, 4 s.

Místní Agenda 21 šance pro kvalitní veřejnou správu. 1.vyd. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2016, 63 s.

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. *Národní akční plán čisté mobility.* Praha. 2015. 163 s.

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Národní program snižování emisí České republiky.* Praha. 2015, 124 s.

PALÁN, Z. *Další vzdělávání ve světě změn.* 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2007, 72 s. ISBN 978-80-86723-31-0.

PRACOVNÍ SKUPINA RADY VLÁDY PRO UDRŽITELNÝ ROZVOJ. *Národní strategie vzdělávání k udržitelnému rozvoji.* Praha. 2007.

PRŮCHA, J., VETEŠKA, J. *Andragogický slovník.* 2., aktualizované a rozšířené vyd. Praha. Grada Publishing, 2014, 320 s. ISBN 978-80-247-4748-4

Strategie celoživotního učení ČR. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2007, 89 s. ISBN 978-80-254-2218-2.

TURECKIOVÁ, M. a kol. *Trendy a možnosti rozvoje dalšího vzdělávání dospělých v kontextu sjednocující se Evropy.* Praha. Česká andragogická společnost, 2010. 192 s. ISBN 978-80-87306-06-2.

TURKOVÁ, J. *Environmentální vzdělávání dospělých.* Praha, 2015, Bakalářská práce. Univerzita Jana Amose Komenského, Katedra andragogiky. Vedoucí bakalářské práce: Tereza Vacínová

ÚŘAD VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY, *Strategický rámec Česká republika 2030.* 2017, 396 s. ISBN:978-80-7440-181-7.

VETEŠKA, J. *Kompetence ve vzdělávání dospělých: pedagogické, andragogické a sociální aspekty.* Praha. Univerzita Jana Amose Komenského, 2010. 200 s. ISBN 978-80-86723-98-3.

VETEŠKA, J. *Přehled andragogiky*. 1. vyd. Praha. Portál, 2016, 320 s. ISBN 978-80-262-1026-9

Seznam použitých zahraničních zdrojů

MINISTERSTVO ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Enviromagazín*. Banská Bystrica. 2017.

MŽP SR. Osveta a neformálna environmentálna výchova [on-line]. © 2018 [cit. 2018-01-18]. Dostupné z: <http://www.minzp.sk/sluzby/osveta-neformalna-environmentalna-vychova/?page=2>

ÚRAD VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Stratégia rozvoja elektromobility v Slovenskej republike a jej vplyv na národné hospodárstvo Slovenskej republiky*. [on-line]. © 2015 [cit. 2018-01-23]. Dostupné z: www.e-mobilita.fei.stuba.sk/wp-content/uploads/2016/03/Stratégia-elektromobility-2015.pdf

VOLKSWAGEN PORTAL. *Konzern* [on-line]. © 2017 Dostupné z: <http://volkswagen-portal.web.vwg/jctportal/web/guest>

Seznam použitých internetových zdrojů

AKADEMIE MĚSTSKÉ MOBILITY. SMART CITIES (Chytrá města) [on-line]. © 2017 [cit. 2018-01-15]. Dostupné z: [_http://www.dobramesta.cz/smart-cities](http://www.dobramesta.cz/smart-cities)

Akční plán Státního programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice na léta 2007 až 2009 [on-line]. © 2006. Dostupné z: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/strategicke_dokumenty_evvo_cr/\\$FILE/OEV-OVO_SP%20EVVO-20081105.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/strategicke_dokumenty_evvo_cr/$FILE/OEV-OVO_SP%20EVVO-20081105.pdf)

CENIA. *O environmentálním vzdělávání, výchově a osvětě* [on-line]. © 2017. Dostupné z: [http://www.cenia.cz/_C12571B20041E945.nsf/\\$pid/MZPMSFGSJ1VT](http://www.cenia.cz/_C12571B20041E945.nsf/$pid/MZPMSFGSJ1VT)

CENIA. *O environmentálním vzdělávání, výchově a osvětě* [on-line]. © 2017 [cit. 2017-12-27]. Dostupné z: <http://www1.cenia.cz/www/evvo/o-evvo>

CENIA. *Věda a výzkum* [on-line]. © 2017 [cit. 2017-06-27]. Dostupné z: <http://www1.cenia.cz/www/veda-a-vyzkum>

CENTRUM DOPRAVNÍHO VÝZKUMU. *Metodika pro přípravu plánů udržitelné mobility měst České republiky*. [on-line]. © 2015 [cit. 2017-12-28]. Dostupné z: [https://www.mdcr.cz/getattachment/Dokumenty/Strategie/Mobilita/Udrzitelna-mestska-mobilita-\(SUMP\)/Metodika-SUMP_dokument.pdf.aspx](https://www.mdcr.cz/getattachment/Dokumenty/Strategie/Mobilita/Udrzitelna-mestska-mobilita-(SUMP)/Metodika-SUMP_dokument.pdf.aspx)

EKOCENTRA V ČESKÉ REPUBLICĚ, PORTÁL MŽP. *Témata / Dospělí* [on-line]. © 2017. Dostupné z: <http://www.ekocentra.cz/ekocentra/cilove-skupiny/verejnost/>

EKOPORADENSKÝ PORTÁL MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Sít' environmentálních informačních a poradenských center v České republice* [on-line]. © 2017 [cit. 2017-09-28]. Dostupné z: <http://www.ekoporadny.cz/>

EVROPSKÁ KOMISE. *Memorandum o celoživotním učení. Pracovní materiál Evropské komise* [on-line]. © listopad 2000. Dostupné z <http://www.old.nvf.cz/archiv/memorandum/obsah.htm>.

FORS. *Strategie „Česká republika 2030“* [on-line] © 2017 [cit. 2017-10-14]. Dostupné z: <http://www.fors.cz/cile-udrzitelneho-rozvoje-sdgs/strategicky-ramec-ceska-republika-2030/#.WhrnwLpFyM9>

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Environmentální vzdělávání a poradenství* [on-line]. © 2017. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/environmentalni_vzdelavani_poradenstvi

MMR Metodika konceptu inteligentních měst [on-line]. © 2015 [cit. 2017-12-28]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/9c597c78-8651-43a8-8d94-bc9f19da74c5/TB930MMR001_Metodika-konceptu-Inteligentnich-mest-2015.pdf

MMR Metodika konceptu inteligentních měst „v kostce“ [on-line]. © 2015 [cit. 2017-12-28]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/2c196616-7b18-4950-8f5e-539968a7ff3d/Metodika-Konceptu-inteligentnich-mest-v-kostce.pdf>

MPO. *Akční plán o budoucnosti automobilového průmyslu v ČR* [on-line]. © 2017 [cit. 2017-12-28]. Dostupné z: <https://mpo.cz/cz/prumysl/zpracovatelsky-prumysl/automobilovy-prumysl/memorandum-o-budoucnosti-automobiloveho-prumyslu-v-cr-a-akcni-plan-o-budoucnosti-automobiloveho-prumyslu-v-cr---232552/>

Rozvojový program environmentálního poradenství v České republice pro období 2008–2013 [on-line]. © 2008. Dostupné z: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/environmentalni_poradenstvi/\\$FILE/ONP-ZP-Rozvojovy_program_EP-20080331.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/environmentalni_poradenstvi/$FILE/ONP-ZP-Rozvojovy_program_EP-20080331.pdf)

Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice [on-line]. © 2000 [cit. 2017-10-28]. Dostupné z: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/strategicke_dokumenty_evvo_cr/\\$FILE/OEV-OVO_SP%20EVVO-20081105.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/strategicke_dokumenty_evvo_cr/$FILE/OEV-OVO_SP%20EVVO-20081105.pdf)

Strategie vzdělávání pro udržitelný rozvoj České republiky (2008–2015) [on-line]. © 2008 [cit. 2017-12-28]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/strategie_vzdelavani

SURVIO [on-line]. © 2017. Dostupné z: <https://www.survio.com/cs/>

SURVIO [on-line]. © 2017 [cit. 2017-12-28]. Dostupné z: <https://www.survio.com/survey/d/L6N8X8O4D4J3Y1D1K>

ŠKODA AKADEMIE. *Rapidly on Board* [on-line]. © 2017 Dostupné z: <https://eportal.skoda.vwg/>

ŠKODA AKADEMIE. *Vzdělávání* [on-line]. © 2017 Dostupné z: <https://eportal.skoda.vwg/>

ŠKODA AUTO. *Deklarace na podporu automobilového průmyslu v Česku* [on-line]. © 2017. Dostupné z: <http://www.skoda-auto.cz/novinky/novinky-detail/2017-10-11-memorandum>

ŠKODA AUTO. *O nás* [on-line]. © 2017. Dostupné z: <http://www.skoda-auto.cz/>

ŠKODA AUTO. *Realizace strategie 2025* [on-line]. © 2017. Dostupné z: <http://www.skoda-auto.cz/novinky/novinky-detail/2017-11-17-elektromobily-skoda>

ŠKODA AUTO. *Zaměstnanecký portál* [on-line]. © 2017. Dostupné z: <https://eportal.skoda.vwg/b2ewps80/myportal>

ŠKODA AUTO. *Zpráva trvale udržitelného rozvoje 2015/2016* [on-line]. © 2017 [cit. 2017-12-28]. Dostupné z: <http://az749841.vo.msecnd.net/sitescscz/alv1/b5c646d1-6262-463c-9fae-011dca7abfcf/udrzitelny-rozvoj-2015-2016.b3300dec6c249a42b7ee728999f8eb78.pdf>

ŠKODA AUTO. *Životní prostředí – GREEN FUTURE* [on-line]. © 2018 [cit. 2018-01-23]. Dostupné z: www.skoda-auto.cz/o-nas/zivotni-prostredi

ÚŘAD VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY. *Informace o přípravě strategického dokumentu Česká republika 2030* [on-line]. © 2016 Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/udrzitelny-rozvoj/aktuality/-informace-o-priprave-strategickeho-dokumentu-ceska-republika-2030-142957/>

VZDĚLÁVÁNÍ PRO UDRŽITELNÝ ROZVOJ. *Co je VUR* [on-line]. © 2015 [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: <http://www.vur.cz/cojevur/>

Zákon č. 17 ze dne 5. prosince 1991, o životním prostředí. In: *Sbírka zákonů České republiky částka 4*. Dostupné z http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=17/1992&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Zákon č. 123 ze dne 13. května 1998, o právu na informace o životním prostředí. In: *Sbírka zákonů České republiky částka 42*. Dostupné z http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=123/1998&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

SEZNAM ZKRATEK

BAT	-	Nejlepší dostupné techniky
BOZP	-	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
CENIA	-	Česká informační agentura životního prostředí
CIR	-	Centrum inovací a rozvoje
ČR	-	Česká republika
ČSOP	-	Česká stanice ochránců přírody
EHP	-	Evropský hospodářský prostor
EHS	-	Evropské hospodářské společenství
EKOMOB	-	Ekologická mobilita
EMAS	-	Environmentální management a systém řízení ekolog. auditu
EMS	-	Systém environmentálního řízení
EnMS	-	Systém hospodaření s energií
EP	-	Environmentální poradenství
EU	-	Evropská unie
EVVO	-	Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta
FORS	-	České fórum pro rozvojovou spolupráci
GM	-	General Motors
HDP	-	Hrubý domácí produkt
HR	-	Lidské zdroje

IT	-	Informační technologie
ICT	-	Informační a komunikační technologie
ITS	-	Interní technický standard
ISO	-	Mezinárodní organizace zabývající se tvorbou norem
JSDI	-	Jednotný systém dopravních informací
NDIC	-	Národní dopravní informační centrum
MA 21	-	Místní Agenda 21
MHD	-	Městská hromadná doprava
MD	-	Ministerstvo dopravy
MMR	-	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPO	-	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MŠ	-	Mateřské školy
MŠMT	-	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV ČR	-	Ministerstvo vnitra České republiky
MŽP	-	Ministerstvo životního prostředí
MŽP SR	-	Ministerstvo životního prostředí Slovenské republiky
NAP CM	-	Národní akční plán čisté mobility
NNO	-	Nestátní nezisková organizace
OECD	-	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OP D	-	Operační program Doprava
OPPI	-	Operační program Podnikání a inovace

OSN	-	Organizace spojených národů
OŽP	-	Ochrana životního prostředí
SENAS	-	System environmentální asistence
SOU	-	Střední odborné učiliště
SR	-	Slovenská republika
SUMP	-	Plán udržitelné městské mobility
UNESCO	-	Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu
VUR	-	Vzdělávání pro udržitelný rozvoj
VW	-	Koncern Volkswagen
ŽP	-	Životní prostředí

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků:

Obrázek 1: Cíle environmentální výchovy	14
Obrázek 2: Koncept SMART CITIES	58
Obrázek 3: Strategie GREEN FUTURE.....	65
Obrázek 4: Strategie 2025 společnosti ŠKODA AUTO.....	67
Obrázek 5: Priority společenské odpovědnosti ŠKODA AUTO	68
Obrázek 6: Klíčové oblasti aktivit koncernu Volkswagen	69

Seznam grafů

Graf 1: Zajímá Vás stav životního prostředí, ve kterém žijete?	79
Graf 2: Máte dostatek informací o stavu životního prostředí v okolí Vašeho bydliště?	79
Graf 3: Chtěli byste se dozvědět informace o možnostech zlepšení kvality životního prostředí ve Vašem regionu?	79
Graf 4: Myslíte si, že Vaše jednání ovlivňuje kvalitu životního prostředí?	80
Graf 5: Jste ochotni změnit některé své návyky, abyste žili v lepším prostředí?	80
Graf 6: Pokud byste měli informace o možnostech a projektech vedoucích ke zlepšení stavu životního prostředí, přehodnotili byste své dosavadní postoje (aktivitu)?	80
Graf 7: Informace o stavu životního prostředí čerpáte především z celostátních médií (TV, rozhlas, noviny atd.)?	81
Graf 8: Máte povědomí o pojmu „Čistá mobilita“?	82

Graf 9: Z jakého zdroje jste získali informaci o čisté mobilitě?	82
Graf 10: Myslíte si, že propagaci a osvětu týkající se oblasti čisté mobility, lze považovat za preventivní nástroj předcházení vzniku emisí a současně nástroj udržitelného rozvoje společnosti?.....	83
Graf 11: Jaká témata osvěty – poskytnutí informací v oblasti čisté mobility by Vás nejvíce zajímala?.....	83
Graf 12: Setkali jste se ve svém okolí s pojmem „EKOMOB“ - ekologická mobilita? .	84
Graf 13: Zúčastnili jste se akcí s tématem čisté mobility?	84
Graf 14: Podporuje Vaše obec/město projekty s tematikou čisté mobility?.....	84
Graf 15: Informují Vás ve vaší obci/měste o projektech týkajících se čisté mobility? ..	85
Graf 16: Myslíte si, že by se měly realizovat informační kampaně v oblasti čisté mobility?	85
Graf 17: Jaké prostředky propagace čisté mobility byste uvítali ve Vašem bydlišti?	86
Graf 18: Uvítali byste masovou propagaci čisté mobility v médiích?.....	86
Graf 19: Myslíte, že masová propagace ovlivní chování lidí?	87
Graf 20: Jednou z oblastí týkající se čisté mobility je změna alternativních pohonů u vozidel a s tím související i zavádění elektromobility, byli jste o této problematice informováni z jakýchkoliv zdrojů?	88
Graf 21: Myslíte si, že snížením automobilové dopravy nebo zavedením elektromobilů by bylo dosaženo čistšího ovzduší?	89
Graf 22: Máte zájem o koupi elektromobilu?.....	89
Graf 23: Vnímáte podmínky pro koupi vozidla s alternativním pohonem (elektromobilu) jako motivující pro jeho pořízení?	89

Graf 24: Ocenili byste při úvahách o zakoupení elektromobilu celoplošnou informační kampaň týkající se možných výhod pořízení takového vozidla?	90
Graf 25: Použití jakých zdrojů by Vám pro tuto informační kampaň nejvíce vyhovovalo?.....	90
Graf 26: Máte povědomí o konceptu „Smart city“ (Chytré město, obec, či region, kde jsou využívány moderní technologie z oblasti energetiky a služeb, mobility a informatiky pro ovlivňování kvality života ve městě, a následně k dosahování hospodářských a sociálních cílů.	91
Graf 27: Myslíte, že by bylo vhodné podporovat vzdělávání ve školách v oblastech týkajících se čisté mobility, např. rozšířením v učebních osnovách?.....	92
Graf 28: Myslíte si, že je vhodné, aby stát investoval finanční prostředky do projektů týkajících se vzdělávání a výzkumů v oblastech čisté mobility jako celku?	93
Graf 29: V jaké oblasti pracujete?	94
Graf 30: Váš věk?	94
Graf 31: Pohlaví.....	95
Graf 32: Místo Vašeho bydliště	95
Graf 33: Počet obyvatel v místě Vašeho bydliště	96

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Dotazník	I
Příloha B – Dotazník.....	VIII
Příloha C – Citované zahraniční zdroje	IX

Příloha A – Dotazník

Zdroj: Autor práce (vlastní šetření). In: SURVIO [on-line]. © 2017 [cit. 2017-12-28].
Dostupné z: <https://www.survio.com/survey/d/L6N8X8O4D4J3Y1D1K>

Postoj společnosti k projektu čisté mobility ve vztahu k jeho medializaci a propagaci

www.survio.com

1. Zajímá Vás stav životního prostředí v lokalitě kde žijete?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Určitě ne

2. Máte dostatek informací o stavu životního prostředí v okolí Vašeho bydliště?

- Ano
- Ne
- Nevím, kde takové informace najít

3. Chtěli byste se dozvědět informace o možnostech zlepšení kvality životního prostředí ve Vašem regionu?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Určitě ne

4. Myslíte si, že Vaše jednání ovlivňuje kvalitu životního prostředí?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Určitě ne

5. Jste ochotní změnit některé své návyky, abyste žili v lepším prostředí?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Určitě ne

6. Pokud byste měli informace o možnostech a projektech vedoucích ke zlepšení stavu životního prostředí, přehodnotili byste své dosavadní postoje (aktivitu)?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Určitě ne

7. Informace o stavu životního prostředí čerpáte především z celostátních médií (TV, rozhlas, noviny, atd.)?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne, nezajímají mě

8. Máte povědomí o pojmu "Čistá mobilita"?

- Ano
- Ne

9. Z jakého zdroje jste získali informaci o čisté mobilitě?

- Z tohoto dotazníku
- Z médií (rozhlas, tisk, televize)
- Z internetu
- Od známých, příbuzných
- Na ulici - z letáků, billboardů
- Ve škole
- Jiný zdroj, zde můžete uvést jaký

10. Myslíte si, že propagaci a osvětu týkající se oblasti čisté mobility, lze považovat za preventivní nástroj předcházení vzniku emisí a současně nástroj udržitelného rozvoje společnosti?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Určitě ne

11. Jaká témata osvěty - poskytnutí informací v oblasti čisté mobility by Vás nejvíce zajímala?

- Cyklistika
- Městská hromadná přeprava
- Alternativní paliva (např. elektromobilita)
- Chůze
- Car - sharing (sdílení automobilů více lidmi, např. půjčování, spolujízda)
- Bike - sharing (sdílení kol - na jednom místě půjčit, na druhém vrátit)
- Jiné sdílení vozů
- Jiné téma, zde můžete uvést jaké

12. Setkali jste se ve svém okolí s pojmem "EKOMOB" - ekologická mobilita?

- Ano
- Ne

13. Zúčastnili jste se akcí s tématem čisté mobility?

- Ano
- Ne

14. Podporuje Vaše obec / město projekty s tematikou čisté mobility?

- Ano
- Ne
- Ano, zde můžete uvést název projektu

15. Informují Vás ve Vaší obci / městě o projektech týkajících se čisté mobility?

- Ano
- Ne
- Nevím, kde tyto informace vyhledat

U

16. Myslíte si, že by se měly realizovat informační kampaně v oblasti čisté mobility?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Určitě ne

17. Jaké zdroje propagace čisté mobility byste uvítali ve Vašem bydlišti?

- Periodický celostátní tisk
- Periodický regionální tisk
- Neperiodický, inzertní a účelový tisk
- Plakáty, letáky, brožury
- Bilboardy
- Rozhlasové vysílání
- Televizní vysílání
- Počítačové sítě
- E - mail
- Sociální sítě - facebook apod.
- Jiný zdroj, zde můžete uvést jaký

18. Uvítali byste masovou propagaci čisté mobility v médiích?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Určitě ne

19. Myslíte si, že masová propagace čisté mobility by ovlivnila chování lidí?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Určitě ne

20. Jednou z oblastí týkající se čisté mobility je změna alternativních pohonů u vozidel a s tím související zavádění elektromobility. Byli jste o této problematice informováni z jakýchkoliv zdrojů?

- Ano
- Ne
- Ano, zde můžete uvést z jakých

21. Myslíte si, že snížením automobilové dopravy nebo zavedením elektromobilů by bylo dosaženo čistšího ovzduší?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Určitě ne

22. Máte zájem o koupi elektromobilu?

- Ano
- Ne
- Nevím
- Mám zájem o koupi vozidla s jiným alternativním pohonem

23. Vnímáte podmínky pro koupi vozidla s alternativním pohonem (elektromobilu) jako motivující pro jeho pořízení?

- Ano
- Ne
- Nemám žádné informace týkající se motivace ke koupi vozidla

24. Ocenili byste při úvahách o zakoupení elektromobilu celoplošnou informační kampaň týkající se možných výhod při pořízení takového vozidla?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Určitě ne

25. Použití jakých zdrojů by Vám pro tuto informační kampaň nejvíce vyhovovalo?

- Periodický celostátní tisk
- Periodický regionální tisk
- Neperiodický, inzertní a účelový tisk
- Plakáty, letáky, brožury
- Bilboardy
- Rozhlasové vysílání
- Televizní vysílání
- Počítačové sítě
- E - mail
- Sociální sítě - facebook apod.
- Jiný zdroj, zde můžete uvést jaký

26. Máte povědomí o konceptu "SMART CITY"? (Chytré město, obec, či region, kde jsou využívány moderní technologie z oblasti energetiky a služeb, mobility a informatiky pro ovlivňování kvality života ve městě, a následně k dosahování hospodářských a sociálních cílů)

- Ano
- Ne

27. Myslíte si, že by bylo vhodné podporovat vzdělávací programy na základních, středních a vysokých školách a učilištích týkající se čisté mobility, např. rozšířením v učebních osnovách

- Určitě ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Určitě ne

28. Myslíte si, že je vhodné, aby stát investoval finanční prostředky do projektů týkajících se vzdělávání a výzkumů v oblastech čisté mobility?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Určitě ne

29. V jaké oblasti pracujete?

- Automobilový průmysl
- Životní prostředí
- Státní správa
- Zemědělství
- Obchod
- Služby
- Vzdělávání
- Ostatní

30. Váš věk

- méně než 20 let
- 21 - 35 let
- 36 - 50 let
- 51 - 65 let
- 65 a více

31. Pohlaví

- Žena
- Muž

32. Místo Vašeho bydliště

- Hlavní město Praha
- Středočeský kraj
- Jihočeský kraj
- Plzeňský kraj
- Karlovarský kraj
- Ústecký kraj
- Liberecký kraj
- Královohradecký kraj
- Pardubický kraj
- Kraj Vysočina
- Jihomoravský kraj
- Olomoucký kraj
- Zlínský kraj
- Moravskoslezský kraj

33. Počet obyvatel v místě Vašeho bydliště

- do 400
- 400 - 3 000
- 3 000 - 10 000
- 10 000 - 100 000
- 100 000 - 500 000
- 500 000 a více

34. Chcete-li sdělit Váš názor na problematiku čisté mobility nad rámec položených otázek, využijte prosím toto textové pole

Příloha B – Dotazník

Vážená paní, vážený pane,

obracím se na Vás s prosbou Vašeho zapojení do výzkumu souvisejícího se zpracováním mé diplomové práce s názvem „Vybrané projekty realizované v oblasti životního prostředí a jejich provázanost na potřeby environmentálního vzdělávání dospělých“.

Cílem diplomové práce je analýza postoje vybraného vzorku společnosti k projektu čisté mobility z pohledů vnímání projektu k šetrnosti k životnímu prostředí a dostatečnosti jeho medializace a propagace.

Dovolte mi, abych Vám krátce vysvětlila hlavní téma mého šetření:

Čistá mobilita klade hlavní důraz na aktivní přístup obyvatel k životnímu prostředí, ve kterém žijí. Zejména na zlepšování vztahu týkajícího se změny přístupu k dopravě, který je komfortní, ale také co nejméně zatěžuje životní prostředí – např. pěší chůze, jízdní kolo, veřejná a městská hromadná doprava, elektromobilita a jiné formy individuální dopravy s nízkými emisemi, bike-sharing, car-sharing a vše, co lze užít společně, a mnoho dalšího.

Příloha C – Citované zahraniční zdroje

„Jej hlavným cieľom je vytvorenie fungujúceho uceleného systému environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu v rezorte životného prostredia v súlade a viacerými medzinárodnými koncepčnými dokumentami, ktoré sa zameriavajú na oblasť EVVO.“⁴⁵

„Ochrana životného prostredia patrí k najdôležitejším problémom súčasného ľudstva, jeho stav dokazuje, že ani najprísnejšie zákony, nariadenia, ba ani tresty ho neochránia pred ľudskou ľahostajnosťou a bezcitnosťou. Málokto si totiž uvedomuje následky bezohľadného správania sa k prírode a k jej zdrojom. Jednu z kľúčových úloh zohráva v tomto procese zámerné a systematické celoživotné environmentálne vzdelávanie, ktorého cieľom je usmerňovať hodnotovú orientáciu človeka, viesť ho k tvorivému mysleniu a k rozumnému vplyvu na životné prostredie vo všetkých oblastiach života.“⁴⁶

„Elektromobilita si bude vyžadovať úpravy aj v oblasti vzdelávania. Je potrebné si uvedomiť, že jej rozvojom príde aj k relatívne podstatným zmenám vo výrobnom procese automobilov. Príkladom môže byť posun pridanej hodnoty od dnes dominantných činností mechanika ku dôrazu na prácu elektrikára, resp. elektrotechnika, ktoré očakáva vo svojich odhadoch spoločnosť Bosch. V súvislosti s predpokladanými budúcimi zmenami vo vývoji štruktúry dopytu na trhu práce je potrebná úprava obsahu vzdelávania a potreba nových kvalifikačných a hodnotiacich štandardov v zmysle zákona 315 z 21. 9. 2012 o celoživotnom vzdelávaní, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní. Na základe nastavenia nových kvalifikačných štandardov bude možné získať úplnú alebo čiastočnú kvalifikáciu pre jednotlivé pracovné pozície.“⁴⁷

⁴⁵ MŽP SR. Osveta a neformálna environmentálna výchova [on-line]. © 2018 [cit. 2018-01-18]. Dostupné z: <http://www.minzp.sk/sluzby/osveta-neformalna-environmentalna-vychova/?page=2>

⁴⁶ Vilinovič, K. In: MINISTERSTVO ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Enviromagazín*. Banská Bystrica. 2017. s.7.

⁴⁷ ÚRAD VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Stratégia rozvoja elektromobility v Slovenskej republike a jej vplyv na národné hospodárstvo Slovenskej republiky*. [on-line]. © 2015 [cit. 2018-01-23]. Dostupné z: www.e-mobilita.fei.stuba.sk/wp-content/uploads/2016/03/Stratégia-elektromobility-2015.pdf

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Jana Turková

Obor: 7501T001 – Andragogika (Mgr. A)

Forma studia: kombinovaná

Název práce: Vybrané projekty realizované v oblasti životního prostředí a jejich provázanost na potřeby environmentálního vzdělávání dospělých

Rok: 2018

Počet stran textu bez příloh: 96

Celkový počet stran příloh: 9

Počet titulů českých použitých zdrojů: 22

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 4

Počet internetových zdrojů: 31

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Jaroslav Veteška, Ph.D.